

Námety na vyučovanie geografie

s využitím didaktických hier

Metodická príručka
pre učiteľov ZŠ

Martina Škódová,
Dominika Weissová a kol.
2026

Publikácia vyšla s podporou projektov KEGA č. 008UMB-4/2025 a 009UMB-4/2025

Námety na vyučovanie geografie s využitím didaktických hier

Metodická príručka pre učiteľov ZŠ

Autori

RNDr. Martina Škodová, PhD.

Bc. Dominika Weissová

Študentky a študenti: Bc. Kristína Figuliová; Bc. Simona Franková; Bc. Alexandra Grilusová; Bc. Tamara Gubóová; Bc. Katarína Kukoľová; Bc. Martin Kyseľ; Mgr. Andrej Nemček; Bc. Tatiana Pjataková; Bc. Tamara Šinková; Bc. Kristína Tarabová

Pracovisko autorov: Katedra geografie a geológie, Fakulta prírodných vied UMB v Banskej Bystrici

e-mail: martina.skodova@umb.sk

Recenzent

Mgr. Tomáš Hrdý

BELIANUM. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici
Fakulta prírodných vied UMB, Katedra geografie a geológie
Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica, Slovenská republika

Banská Bystrica 2026

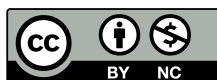
178 strán

Dostupné od: 1.9. 2026

ISBN 978-80-557-2343-3

EAN 9788055723433

<https://doi.org/10.24040/2026.9788055723433>

Táto publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International Licence CC BY-NC.

OBSAH

ÚVOD	4
NÁJDI KAMARÁTA, KTORÝ... ..	5
CESTA MAGMY	9
STEPNÁ PÁTRAČKA	15
VEĽKÉ OPAKOVANIE – HĽADAČI POZNANIA	18
TAJOMSTVÁ SEVERNEJ AFRIKY	25
OBJAVOVANIE STREDNEJ AFRIKY	30
OBJAVOVANIE KRÁS JUŽNEJ AFRIKY	35
DVOJITÉ PEXESO – OPAKOVANIE AFRIKA	39
VEĽKÁ VODNÁ VÝZVA	44
KUFRE NA CESTÁCH.....	47
GEOGRAFICKÉ DOMINO – EURÓPA	51
POZNÁŠ SA? – EURÓPA	56
EU ŠTÁTOBLE	61
ČO SA SKRÝVA POD IKONAMI?	77
EURÓPSKA PÁTRAČKA	80
VLAJKOVÝ SVET.....	86
PLAVBA SLOVENSKÝMI RIEKAMI.....	92
SÚBOJ OKRESOV SLOVENSKA	101
TAJOMSTVÁ SLOVENSKA	110
LOVCI DEDIČSTVA.....	117
GEOEXPEDÍCIA NAPRIEČ AMERIKOU	126
AMERIKA – JA MÁM, TY MÁŠ.....	133
AMERICKÁ PÁTRAČKA.....	137
ZLOČIN V AMERIKE.....	144
PREŽIL BY SI V AMERIKE?.....	150
ČLOVEČE NEHNEVAJ SA – AMERIKA.....	155
ČO MÁME SPOLOČNÉ?.....	164
ZÁVER.....	177

ÚVOD

Metodická príručka prináša súbor 27 rôznorodých aktivít, ktorých cieľom je spestriť vyučovanie geografie, prebudiť zvedavosť žiakov a podporiť ich hlbšie porozumenie učivu. Vznikla ako reakcia na potrebu priniesť do vyučovacích hodín viac zábavy, pohybu, spolupráce, diskusie a tvorivosti.

Navrhnuté didaktické hry boli vytvorené tak, aby mali praktické využitie vo vyučovaní geografie na základnej škole. Každá aktivita má jasne stanovený cieľ – precvičiť, upevniť alebo rozšíriť poznatky, prípadne rozvíjať konkrétne spôsobilosti a kompetencie žiakov. Nejde len o zábavnú formu práce, ale o premyslené edukačné činnosti, ktoré vedú žiakov k aktívnemu zapájaniu sa do vyučovania. Prostredníctvom riešenia úloh, pohybových aktivít, práce s mapou či tímovej spolupráce si žiaci prirodzene osvojujú nové poznatky a upevňujú už nadobudnuté vedomosti. Význam didaktických hier a aktívnych metód vo vyučovaní geografie zdôrazňujú aj Vojteková a kol. (2024), Begimqulova (2023) a Tewdwr-Jones a Lymn (2021), ktorí poukazujú na ich prínos pri rozvíjaní aktívneho učenia, geografického myslenia a motivácie žiakov.

Hry je možné flexibilne využívať v rôznych fázach vyučovacej hodiny – ako motivačný prvok, hlavnú aktivitu pri osvojovaní učiva alebo formu opakovania a upevňovania poznatkov. Vďaka svojej variabilite sa dajú prispôsobiť konkrétnemu ročníku, tematickému celku aj podmienkam v triede. Učiteľ ich môže realizovať v triede, v priestoroch školy alebo ich doplniť o ďalšie pomôcky a aktivity podľa potreby.

Geografia ponúka množstvo tém, ktoré môžu byť pre žiakov abstraktné alebo náročné na pochopenie. Ak však majú možnosť objavovať, diskutovať, skúšať a premýšľať vlastným spôsobom, učivo sa pre nich stáva zrozumiteľnejším a zaujímavejším. Práve didaktické hry vytvárajú priestor na takéto aktívne učenie.

Jednotlivé aktivity sú rozdelené podľa tematických celkov aktuálneho aj nového štátneho vzdelávacieho programu. Každá hra obsahuje cieľ, potrebné pomôcky, odporúčaný postup, metodické poznámky a prílohy pripravené na tlač, aby bola ich realizácia pre učiteľa čo najjednoduchšia.

Zámerom metodической príručky je ponúknuť učiteľom praktickú inšpiráciu a podporiť ich pri tvorbe podnetných a aktivizujúcich vyučovacích hodín. Ak si žiaci z hodiny odnesú nielen nové vedomosti a spôsobilosti, ale aj pozitívny vzťah ku geografii, potom aktivity splnili svoj účel.

Prajeme vám príjemnú zábavu 😊

NÁJDI KAMARÁTA, KTORÝ...

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Nájdi kamaráta, ktorý...		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 5. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Opakovanie učiva z geografie – všeobecné geografické poznatky a pojmy		
Téma: Geografické pojmy a fakty formou hry – Bingo		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, individuálna práca		
Cieľ: Zážitkové a pohybové zopakovanie učiva z predchádzajúcich ročníkov geografie. Cieľom aktivity je podporiť komunikačné a sociálne zručnosti žiakov, rozvíjať ich spoluprácu, prebudiť záujem o geografiu. Aktivita zároveň pomáha žiakom upevňovať základné geografické poznatky.		
Pomôcky: Pre žiaka: hrací hárok – Nájdi kamaráta, ktorý... (Príloha 1) Pre učiteľa: prípadná odmena pre víťaza		
Postup: • Každý žiak dostane hrací hárok s tabuľkou, na ktorej sú otázky. • Žiaci sa voľne pohybujú po triede/školskom areáli a hľadajú spolužiaka/kamaráta, ktorý vie odpovedať na danú otázku (napr. Vie, čo je to meander?). • Ak spolužiak pozná správnu odpoveď a odpovie, zapíše si pod danú otázku jeho/jej meno. • Do tabuľky sa každé meno môže zapísať len raz (pri menšom počte žiakov možno povoliť opakovanie mien). • Vyhráva ten, kto ako prvý vyplní celú tabuľku a zakričí BINGO! • Po skončení hry prebehne spoločné zhodnotenie aktivity – učiteľ vyhodnotí hru, pripomenie spoločne so žiakmi správne odpovede a ocení žiakov.		
Vysvetlenie: Didaktická hra – Nájdi kamaráta, ktorý... je založená na princípe sociálnej interakcie a hlavne spolupráce medzi žiakmi. Hra spája opakovanie geografického učiva s		

pohybovou aktivitou a rozvíjaním komunikačných zručností. Žiaci sa učia formulovať otázky, reagovať na spolužiakov, overovať si vedomosti a vzájomne sa dopĺňať. Takýmto spôsobom si prirodzene upevňujú učivo o základných geografických pojmoch a faktoch a zároveň sa posilňuje pozitívna klíma v triede.

Didaktické rozpracovanie:

1. Prípravná fáza (evokácia)

V úvode hodiny učiteľ vytvorí motivačnú atmosféru krátkym rozhovorom a otázkami, ktoré majú v žiakoch prebudiť, aktivovať ich predchádzajúce vedomosti a pripraviť ich na didaktickú hru.

Učiteľ sa neodvoláva priamo na pracovný hárok, ale prostredníctvom otázok ich vedie k spomínaniu si a zapájaniu sa: Kto by vedel povedať, ktoré mesto je hlavným mestom Francúzska? Kde by ste našli rovník na mape? Čo je to prameň? Učiteľ reaguje pozitívne na každú jednu odpoveď, povzbudzuje žiakov, navodzuje hravú a uvoľnenú atmosféru, ktorá ich motivuje ku kinestetickej aktivite. Cieľom je u žiakov vzbudiť zvedavosť, ktorá nadväzuje priamo na didaktickú hru.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Žiaci sa počas hry aktívne pohybujú, komunikujú a premýšľajú nad pojmami. Vďaka interakcii so spolužiakmi si overujú svoje vedomosti, dopĺňajú poznatky a opakujú si základné fakty z geografie Slovenska, ale i zo sveta. Učia sa spolupracovať, navzájom interagovať a reagovať na otázky v reálnom kontexte.

3. Hodnotiaci fáza (reflexia)

Po skončení hry nasleduje spoločné zhodnotenie. Učiteľ sa pýta napríklad: Ktorá otázka bola pre vás najťažšia? Čo nové ste sa dnes dozvedeli? Kto vás prekvapil svojou odpoveďou? Čo vám táto hra ukázala o tom, ako si pamätáte učivo z minulých rokov?

Spoločne si zopakujú správne odpovede a učiteľ zhrnie, že hra ukázala, ako dobre si žiaci pamätajú základné geografické pojmy, ktoré tvoria základ pre ďalšie učivo.

Skúsenosti a odporúčania:

Hra je vhodná ako motivačné opakovanie na začiatku tematického celku, alebo ako záverečná rekapitulácia celého prebratého celku. Možno ju realizovať v triede alebo v exteriéri areálu školy.

Odporúča sa prispôbiť počet otázok počtu žiakov, aby bola interakcia rozmanitá. Je vhodné obmedziť počet zápisov jedného mena v tabuľke, aby každý žiak mal možnosť zapojiť sa. Hra bola testovaná pri skupine 19 žiakov v školskom prostredí a zároveň

overená aj počas letného tábora pri počte približne 90 účastníkov, kde sa osvedčila ako rýchla, dynamická a taktiež ako motivačná aktivita, ktorá dokáže efektívne aktivizovať aj veľké skupiny detí.

BOZP:

Pri realizácii hry v exteriéri je potrebné zabezpečiť bezpečný pohyb žiakov a vymedziť priestor realizácie. Učiteľ pred začiatkom upozorní žiakov, aby sa pohybovali opatrne a dbali na vlastnú bezpečnosť a aj bezpečnosť spolužiakov. V prípade nepriaznivého počasia sa aktivita realizuje v interiéri. Učiteľ dohliada na priebeh hry, sleduje správanie žiakov a zabezpečuje, aby aktivita prebiehala v bezpečnom a kontrolovanom prostredí.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, FPV UMB v BB

Nájdí kamaráta ktorý... ✨

Ak si našiel kamaráta/ku napíš si pod otázku jeho/jej meno.

Ak budeš mať vyplnenú celú tabuľku, zakrič BINGO.

vie, vymenovať dve sopky?	vymenuje 3 hlavné mestá?	vie, čo je meander rieky?	pozná aspoň 3 slovenské pohoria?
vie, čo je to magma?	vie, čo je to epicentrum?	pozná susediace štáty Slovenska?	vie, ktorá rieka preteká Bratislavou?
vie, čo je to sopečný ostrov?	vie, aké je hlavné mesto Francúzska?	už, navštívil aspoň 3 slovenské hrady?	vie, aká je najdlhšia rieka na svete?
vie vymenovať 3 slovenské rieky?	by chcel/a cestovať do Ázie?	vie, ktoré pohorie je najvyššie na Slovensku?	vie hlavné mesto Talianska?
vie, čo je to sútok dvoch riek?	vie, čo je snežná čiara?	vie, čo je prameň?	vie, čo je zemetrásenie?
by chcel/a precestovať celý svet?	vie, čo je to sopúch?	bol/a už vo Vysokých Tatrách?	vie, ako dlho trvá zemetrásenie?

CESTA MAGMY

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Cesta magmy		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 5. ročník / 2. cyklus
Tematický celok: Vnútročné procesy Zeme		
Téma: Sopečná činnosť		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, individuálna/párová hra (na stanovištiach)		
Cieľ: Upevniť poznatky o činnosti sopiek, ich stavbe a vnútorných geologických procesoch. Podporiť samostatnú prácu, čítanie s porozumením, kreslenie a formulovanie odpovedí. Prepájať vedomosti s hravou a zážitkovou aktivitou.		
Pomôcky: pre žiaka: pracovný list – Cesta magmy (Príloha 1), pre učiteľa: kartičky pre stanovištia (Príloha 2), diplom pre bádateľa sopiek (Príloha 3)		
Postup: • Žiaci dostanú pracovný list Cesta magmy – pracovný hárok s úlohami pre 5 stanovišť. • Každá dvojica žiakov si samostatne zvolí, pri ktorom stanovišti začne, a následne postupne prechádza ostatné stanovištia s kartičkami (Príloha 2), kde do pracovného listu (Príloha 1) zapisuje odpovede. • Každé stanovište obsahuje kartičku s úlohou alebo otázkou tematicky súvisiacou so sopečnou činnosťou: Stanovištia 1 a 2: žiaci si berú z obálky vlastné kartičky, ktoré si počas hry nosia so sebou a využívajú ich pri riešení úloh v pracovnom liste. Stanovištia 3 až 5: kartičky zostávajú na mieste, žiaci z nich opisujú alebo zakresľujú informácie priamo do svojho pracovného listu. • Po prejdení všetkých stanovišť dvojice prezentujú svoje zistenia, porovnávajú odpovede a odovzdávajú pracovné listy. • Každý jeden žiak dostane – Diplom pre bádateľa.		

Vysvetlenie:

Didaktická hra je zameraná na spoločné prehĺbenie poznatkov o sopkách prostredníctvom spolupráce vo dvojiciach. Aktivita simuluje cestu magmy, ktorou sa dvojica žiakov pohybuje od magmatického krbu až po výbuch sopky. Na každom stanovišti žiaci spoločne riešia úlohy, hľadajú odpovede, dopĺňajú pracovný list a diskutujú o tom, čo zistili. Vďaka práci vo dvojici sa podporuje vzájomná pomoc, argumentácia a rozvoj komunikačných zručností. Hra umožňuje žiakom prepájať vedomosti o sopečnej činnosti s praktickou činnosťou a pozorovaním, pričom každý krok cesty magmy predstavuje nové poznanie alebo objav.

Didaktické rozpracovanie:**1. Prípravná fáza (evokácia)**

Učiteľ v krátkosti predstaví tému (napr. cez obrázok alebo otázku: Viete, čo je to magma?). Prípadne si učiteľ prichystá krátku prezentáciu, kde môže žiakom pustiť video výbuchu sopky. Učiteľ kladie doplňujúce otázky: Videli ste niekedy výbuch sopky vo filme alebo dokumente? Čo si myslíte, čo spôsobuje výbuch sopky?

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Žiaci pracujú vo dvojiciach a samostatne si volia poradie stanovišť, ktoré budú počas aktivity navštevovať. Každá dvojica začína pri inom stanovíšti, čím sa zabráni zhromažďovaniu viacerých žiakov na jednom mieste a zároveň sa zabezpečí plynulý priebeh hry.

Na jednotlivých stanovištiach žiaci spolupracujú pri riešení úloh, dopĺňajú pracovný list – Cesta magmy a diskutujú o tom, čo zistili. Takýmto spôsobom aktívne konštruujú svoje poznatky, prepájajú učivo o sopkách s reálnymi situáciami a zážitkom z hry.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Po ukončení hry sa žiaci opäť stretnú v triede alebo na určenom mieste, kde spoločne reflektujú priebeh aktivity. Dvojice zhrnú, čo sa počas „cesty magmy“ naučili, aké úlohy ich zaujali najviac a čo ich prekvapilo. Učiteľ vedie krátku diskusiu prostredníctvom otázok: Čo bolo pre vás najzaujímavejšie? Ktoré stanovište vám dalo najviac zabrat? Prečo sopky vybuchujú?

Na záver odovzdávajú svoje pracovné listy učiteľovi – jednak ako potvrdenie splnenia všetkých úloh, ale aj ako spätnú väzbu o úrovni osvojených poznatkov.

Ako motiváciu a ocenenie ich úsilia učiteľ každému účastníkovi (resp. dvojici) odovzdá – Diplom bádateľa, ktorý symbolizuje úspešné absolvovanie celej cesty magmy.

Skúsenosti a odporúčania:

Didaktická hra je vhodná aj ako opakovanie učiva po prebratí témy, prípadne ako zážitkový vstup do nového tematického celku. Dá sa prispôbiť aj pre prácu vo dvojiciach/menších skupinách. Hra bola pripravená pre cca 17 žiakov. Ak je viac žiakov v triede, odporúča sa pripraviť viac úloh. Aktivitu možno realizovať v triede, telocvični alebo aj na chodbe. Pri väčšom počte žiakov je hra vhodná do vonkajšieho areálu školy. Je vhodné si zalaminovať kartičky na stanovištiach.

BOZP:

Žiaci sa pohybujú vo dvojiciach, preto je potrebné zabezpečiť stanovištia tak, aby boli prehľadne označené. Učiteľ dohliada na bezpečný pohyb a manipuláciu s pripravenými pomôckami.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, FPV UMB v BB

Cesta magmy

Meno: _____

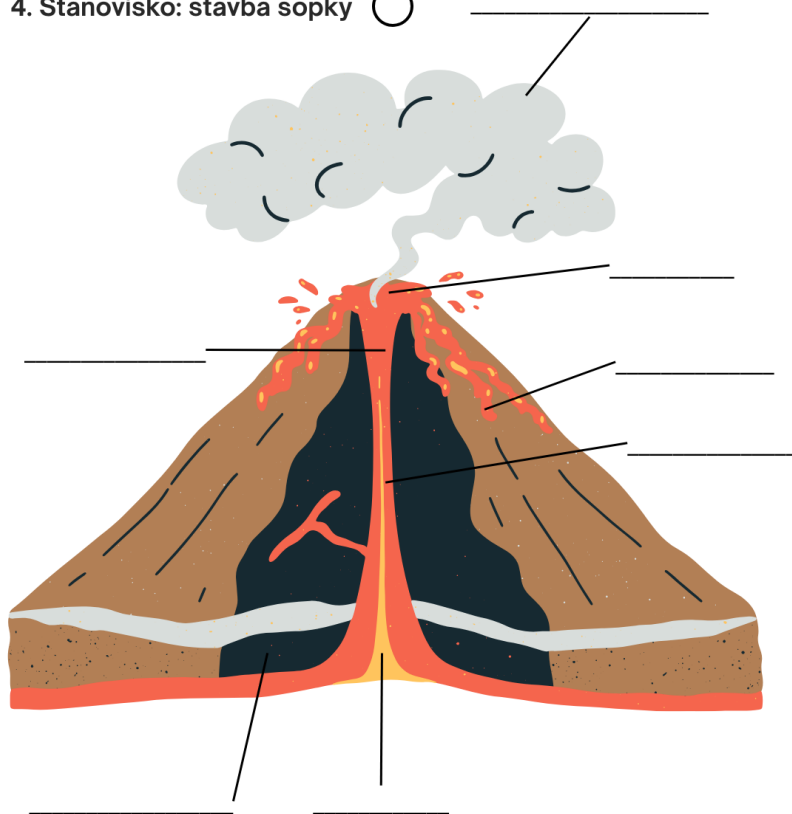
Ak splníš stanovisko, zaškrtni si ho ☒

1. Stanovisko: magmatický krb ☐

2. Stanovisko: sopečný komín ☐

3. Stanovisko: sopečný kráter ☐

4. Stanovisko: stavba sopky ☐

5. Stanovisko: Keď sa Zem hýbe ☐

1. _____

2. _____

Príloha 2: Stanovištia

1. Stanovisko: magmatický krb

Magma je roztavená hornina, ktorá sa nachádza hlboko pod zemským povrchom. Je veľmi horúca, jej teplota môže dosahovať aj viac ako 1 000 °C. Obsahuje kúsky hornín, plyny a vodné pary. Keď sa magma dostane na povrch Zeme, vytečie ako láva. Po vychladnutí sa mení na nové horniny, napríklad čadič alebo andezit.

Zakrúžkujte, čo platí o magme:

● horúca ● tvrdá ● roztavená ● studená ● oranžová

2. Stanovisko: sopečný komín

Priradte názvy k častiam sopky.

- magmatický kozub - zásobáreň magmy pod zemou
- komín, ktorým stúpa magma
- kráter - horná časť (otvor sopky)
- mrak sopečného popola

3. Stanovisko: sopečný kráter

Sopečný kráter je otvor na vrchole sopky, ktorým pri výbuchu uniká magma, plyny a popol na povrch. Má tvar lievika alebo misky a vzniká počas sopečnej erupcie, keď tlak magmy prerazí horniny na povrchu.

Napište 2 vety: Čo sa stane, keď sopka vybuchne?

4. Stanovisko: stavba sopky

Popíš stavbu sopky do svojho pracovného listu.

Použi slová: láva, magma, mrak sopečného popola, kráter, sopečný kužeľ, magmatický krb, sopúch.

5. Stanovisko: Keď sa Zem hýbe

Zemská kôra nie je jednoliata. Tvoria ju obrovské časti nazývané litosferické dosky, ktoré sa neustále pomaly pohybujú. Keď sa dve dosky stretávajú, jedna sa môže podsúvať pod druhú. Tlak a teplo v týchto miestach spôsobujú, že sa taví hornina a vzniká magma. Keď sa dosky rozchádzajú, vznikajú v zemskej kôre trhliny, cez ktoré sa magma dostáva na povrch. Takto vznikajú sopky – najčastejšie na hraniciach litosférických dosiek.

Odpovedzte na otázky: 1. Čím sa odlišujú aktívne a spiace sopky?

2. Predstav si, že by sa dosky vôbec nepohybovali – čo by sa podľa teba zmenilo na Zemi?

Príloha 3: Diplom pre bádateľa

STEPNÁ PÁTRAČKA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Osemsmerovka		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 5. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Typy krajín na Zemi		
Téma: Stepí		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca vo dvojiciach		
Ciele: Vysvetliť pojmy: step, puszta, pampy, prérie, celíny. Uviesť 5 typických živočíchov stepí. Uviesť 4 regióny Zeme s výskytom stepí. Vytvoriť pojmovú mapu stepí v rôznych regiónoch sveta a ich typických živočíšnych druhov.		
Pomôcky, technika: pre dvojicu žiakov: pracovný list (Príloha 1), tablet alebo mobil s pripojením na internet		
Postup: V úvode vyučovacej hodiny zameranej na tému Stepí učiteľ rozdá do dvojíc pracovné listy s osemsmerovkou. Žiaci hľadajú skryté pojmy súvisiace s témou Stepí a zistia, čo je výsledkom osemsmerovky. Následne s pomocou tabletov alebo smartfónov vytvoria definície skrytých pojmov a vytvoria z nich pojmovú mapu.		
Vysvetlenie: Cieľom didaktickej hry – osemsmerovky je motivácia žiakov k téme Stepí. Aktívnym spôsobom pritom spoznajú viaceré nové pojmy a sami s pomocou internetu v mobiloch alebo tabletoch zistia, s ktorým regiónom s výskytom stepí na Zemi tieto pojmy súvisia. Tieto vzťahy vizualizujú prostredníctvom pojmovej mapy. Na takto nadobudnuté vedomosti môže učiteľ v ďalšej časti vyučovacej hodiny nadviazať pri sprístupňovaní učiva o bioklimatickom pásme stepí. Potrebný čas na realizáciu didaktickej hry je 10 minút.		
Didaktické rozpracovanie: 1. Prípravná fáza (evokácia) 2 min.		

Učiteľ sa žiakov opýta, či keď boli mladší, radi riešili osemsmerovku. Povie im, že jednu takú, ktorá súvisí s témou dnešnej hodiny má, a na jej správne vyriešenie bude nadväzovať zaujímavá úloha.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu) 10 min.

Učiteľ vysvetlí postup riešenia didaktickej hry – má dve časti:

1. úlohou je vo dvojici nájsť v osemsmerovke 19 pojmov, ktoré spolu súvisia, zapísať tieto pojmy pod seba a zistiť riešenie osemsmerovky (neoznačené písmená).
2. úlohou je vytvoriť z týchto pojmov pojmovú mapu (s pomocou internetu v mobiloch alebo tabletoch) a vedieť ju argumentovať.

Každá dvojica má možnosť 1x sa poradiť s učiteľom. Vyhrávajú tie skupiny, ktoré v časovom limite 10 min. obe úlohy splnia.

Učiteľ rozdá do dvojíc pracovný list s osemsmerovkou. Žiaci 10 min. riešia obe úlohy didaktickej hry. Pojmovú mapu si vytvoria do zošita alebo na hárok papiera. Ak majú dvojice problém (nevedia nájsť niektoré pojmy v osemsmerovke, nie sú si istí zaradením živočíšnych druhov k regionálnym názvom stepí, majú možnosť sa prihlásiť a učiteľ im 1x pomôže

Správne riešenie: UČÍME SA GEOBIÓMY HRAVO

Pojmy:

Kazachstan	pampy	vidloroh	tchor
Argentína	prérie	strehúň	kôň
Mongolsko	celiny	bizón	proso
USA	puszta	drop	sajga
stepi	mustang	lama	

3. Hodnotiaca fáza (reflexia) 3 min.

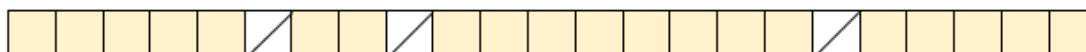
Po stanovenom čase učiteľ vyzve žiakov, aby mu ukázali výsledky oboch úloh. Opýta sa, s ktorým bioklimatickým pásmom osemsmerovka súvisí. Diskutuje so žiakmi o správnosti ich riešení.

Učiteľ spolu so žiakmi zreflektuje priebeh aktivity a prípadné problémy. Opýta sa žiakov, ako sa im pracovalo, čo nové sa naučili, čo im robilo problémy a ako ich prekonal. Správne a kompletne riešenia odmení bodmi/známkou.

Skúsenosti a odporúčania: Je vhodné, aby na realizovanú hru učiteľ nadviazal v expozičnej časti vyučovacej hodiny – vyzval žiakov, aby si stepi, ktoré trochu spoznali prostredníctvom osemsmerovky, vyhľadali v atlase, zistili ich vlastnosti podnebia a pod.

Vypracoval: RNDr. Martina Škodová, PhD., FPV UMB v BB

Príloha 1: Osemsmerovka Stepná pátračka

Y	N	I	L	E	C	U	B	I	Z	Ó	N
A	P	Č	N	A	T	S	CH	A	Z	A	K
N	R	Í	Ň	M	E	S	U	S	A	H	A
Í	É	G	O	K	S	L	O	G	N	O	M
T	R	E	K	T	O	S	B	N	P	R	I
N	I	Ó	E	M	O	Y	A	A	U	O	A
E	E	P	D	R	O	P	M	T	S	L	G
G	I	H	P	R	A	P	A	S	Z	D	J
R	O	CH	T	V	Y	O	L	U	T	I	A
A	Ň	Ú	H	E	R	T	S	M	A	V	S

VEĽKÉ OPAKOVANIE – HĽADAČI POZNANIA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Veľké opakovanie – Hľadači poznania		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 5. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Zem, vesmír, prírodné javy, zemský povrch		
Téma: Záverečné opakovanie učiva – zábavná pohybová hra		
Forma výučby: Vonkajšia tímová hra		
Cieľ: Žiaci si zopakujú a upevnia kľúčové pojmy 5. ročníka. Zábavnou formou si osvoja nové zaujímavosti a zopakujú poznatky z geografie.		
Pomôcky: • Kartičky s nápovedami (pre učiteľa, Príloha 1) • Obrázky alebo tabule s odpoveďami (rozmiestnené po školskom dvore, Príloha 2) • Papier/zošit na zapisovanie zaujímavostí • Perá, časovač, prípadne štipce, lepiaca páska • Zoznam správnych odpovedí pre učiteľa		
Didaktické rozpracovanie: 1. Prípravná fáza (evokácia) V triede alebo na dvore učiteľ vysvetlí pravidlá: „Budete hľadať správne odpovede podľa nápovedí, ktoré vám budem dávať po jednej. Keď nájdete správny pojem (napr. OSTROV), napíšte k nemu 1 zaujímavosť. Potom prídte späť za mnou a ak je to správne, dostanete ďalšiu nápovedu.“ 2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu) Skupina dostane 1. nápovedu. Ak uhádnu pojem, hľadajú obrázok/označenie niekde v areáli. Na kartičku napíšu zaujímavosť alebo zistenie o nájdenom pojme. Prídu späť k učiteľovi na kontrolu. Správna odpoveď = nová nápoveda. 3. Hodnotiaca fáza (reflexia) Keď všetky skupiny prejdú pojmy, sadnú si a spoločne s učiteľom prejdú zaujímavosti. Môže sa urobiť aj krátky kvíz alebo debata o tom, čo sa im najviac páčilo. Vyhlásenie tímu, ktorý našiel najviac správnych pojmov a mal najzaujímavejšie zápisky.		

Skúsenosti a odporúčania:

Počet pojmov prispôbiť času (napr. 8–12 pre 45–60 minút). Vhodné aj ako *stanovišťová hra* – každé stanovište má inú nápovedu. Nezabudnúť na motivačnú odmenu pre všetky skupiny (nálepky, potlesk, diplom).

BOZP:

Žiaci sa pohybujú len v určených priestoroch (školský dvor, chodníky). Behajú len vo dvojiciach alebo trojiciach. Učiteľ dohliada na bezpečnosť a má prehľad o všetkých skupinách.

Vypracoval: Bc. Alexandra Grilusová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Pojmy s nápovedami (pre učiteľa)

Pojem	Nápoveda 1	Nápoveda 2
SLNKO	Som hviezda, ktorá je najbližšie k Zemi.	Obiehajú okolo mňa všetky planéty našej slnečnej sústavy.
MESIAC	Zapričiňujem príliv a odliv.	Svietim vďaka odrazu svetla od Slnka.
KOMÉTY	Sme menšie telesá nepravidelného tvaru, ktoré obiehajú okolo Slnka.	Sme zložené prevažne z vodného ľadu a pevného materiálu.
OSTROV	Som časť pevniny, ktorá je obklopená vodnou plochou.	Môžem byť rôzne veľký, medzi najväčšie patria Grónsko, Nová Guinea, Borneo a Madagaskar.
ZEMSKÉ JADRO	Mám vysokú teplotu a tlak.	Skladám sa prevažne z kovov.
ZEMSKÁ KÔRA	Som tenká a najvrchnejšia časť Zeme.	Vytváram pevninské a oceánske dno a nachádzajú sa na mne kontinenty.
SOPKA	Keď vybuchnem, vyvrhnem lávu, popol a kamene – niekedy to býva veľmi nebezpečné.	Sú to miesta, kde sa na zemský povrch dostáva horúca roztavená hmota – magma.

Pojem	Nápoveda 1	Nápoveda 2
ZEMETRASENIE	Som náhly pohyb zemskej kôry, ktorý môže spôsobiť veľké škody.	Môžem vzniknúť, keď sa litosferické dosky klížu popri sebe.
PLESO	Som malé horské jazero, ktoré vzniklo po roztopení ľadovca.	Moja voda je čistá, studená a obklopená skalami či tatranskou prírodou.
DOLINA V TVARE U	Som široká dolina s plochým dnom a strmými svahmi.	Vytvoril ma ľadovec, ktorý pomaly tečie a obrusuje horniny.
DOLINA V TVARE V	Som úzka a hlboká dolina s ostrými svahmi.	Vyhĺbila ma rieka, ktorá prúdila rýchlo a hlbkovo rozrušovala podložie.
PRIELIV	Som úzky prírodný vodný pás, ktorý spája dve moria alebo oceány.	Ležím medzi dvoma pevninami – často medzi polostrovom a ostrovom.
ZÁLIV	Som časť mora alebo oceánu, ktorá zasahuje do pevniny.	Vyzerám ako „vodný zub“ v pevnine – voda obklopuje pevninu z viacerých strán.

Príloha 2: Obrázky (rozmiestnené po školskom dvore)

SLNKO

Zaujímavosť: Je zložená zo žeravých plynov, ktoré vytvárajú svetlo a teplo.

MESIAC

Zaujímavosť: Jedinou prirodzenou družicou Zeme.

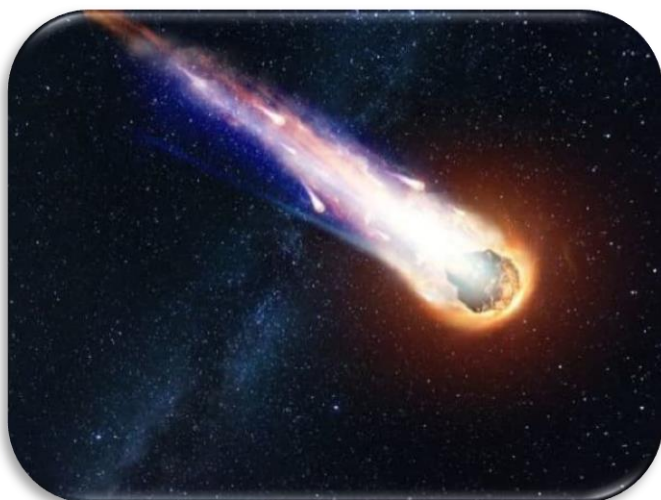
SOPKA

Zaujímavosť: Na Slovensku už nevybuchujem, ale **Pol'ana** je môj vyhasnutý príklad.

ZEMETRASENIE

Zaujímavosť: Miesto na zemskom povrchu, ktoré sa nachádza nad centrom vzniku sa nazýva epicentrum.

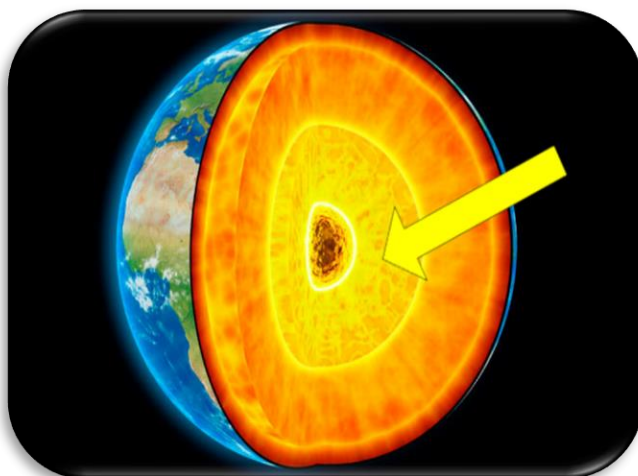
KOMÉTA

Zaujímavosť: Najznámejšou je Halleyho kométa, ktorá sa vracia k Slnku približne raz za 75 rokov.

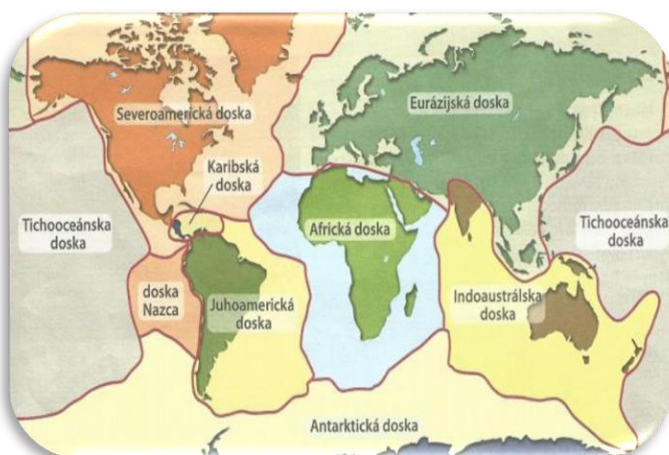
OSTROV

Zaujímavosť: Medzi známe patrí Sicília, Island alebo Sri Lanka.

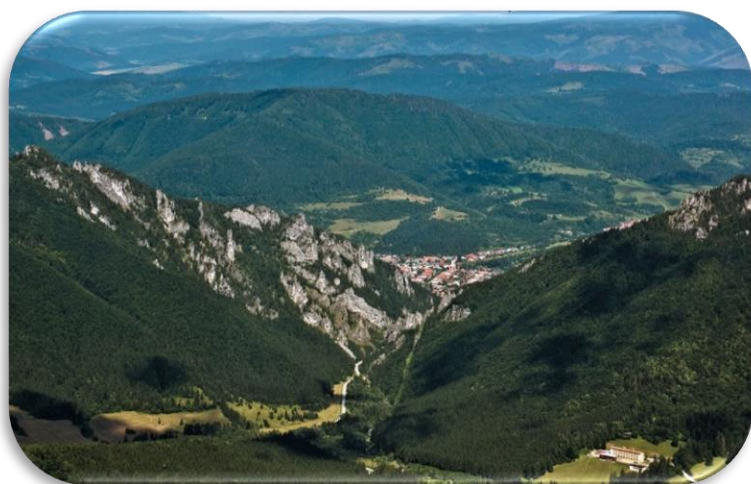
ZEMSKÉ JADRO

Zaujímavosť: Rozdeľujem sa na vnútorné (pevné) a vonkajšie (tekuté) jadro.

ZEMSKÁ KÔRA

Zaujímavosť: Zemská kôra je rozlámaná na viaceré časti – kryhy, ktoré sa nazývajú litosferické dosky.

DOLINA V TVARE „V“

Zaujímavosť: Môžeš ma nájsť v mnohých pohoriach, aj na Slovensku – napríklad dolina rieky Muráň.

DOLINA V TVARE „U“

Zaujímavosť: Môžeš ma vidieť vo Vysokých Tatrách, napríklad Veľká Studená dolina.

PLESO

Zaujímavosť: Veľké Hincovo pleso je najdlhšie a najväčšie pleso na Slovensku.

PRIELIV

Zaujímavosť: Príkladom je Gibraltársky prieliv, ktorý spája Stredozemné more s Atlantikom.

ZÁLIV

Zaujímavosť: Príkladom je Benátsky záliv pri Jadranskom mori alebo Biskajský záliv.

TAJOMSTVÁ SEVERNEJ AFRIKY

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Tajomstvá severnej Afriky		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 6. ročník/3. cyklus
Tematický celok: Afrika		
Téma: Severná Afrika – prírodné pomery, hospodárstvo, obyvateľstvo a pamiatky		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca vo dvojiciach		
Cieľ: Upevniť poznatky o geografických, hospodárskych a kultúrnych črtách severnej Afriky. Rozvíjať u žiakov schopnosť pracovať s mapou a atlasom, vyhľadávať informácie, spolupracovať v skupine a prezentovať výsledky vlastného bádania. Podporiť prepojenie učiva s praktickým poznávaním a vizuálnym spracovaním údajov do mapy.		
Pomôcky, technika: Pre žiaka: mapa severnej Afriky (Príloha 1), pracovný hárok (Príloha 2, 3 a 4) Pre učiteľa: atlas pre kontrolu hry		
Postup: - Žiaci sa na začiatku hodiny rozdelia do troch skupín (A, B, C) podľa tematického zamerania úloh. Každá skupina sa venuje inej oblasti: Skupina A: Prírodné pomery – pohoria, rieky, púšte, obratník Raka. Skupina B: Hospodárstvo a poľnohospodárstvo – ropa, poľnohospodárske oblasti, chov zvierat a letoviská. Skupina C: Obyvateľstvo, mestá a pamiatky – hlavné mestá, hustota obyvateľstva, náboženstvá a pamiatky UNESCO. - Každá skupina dostane pracovný hárok so zadaniami a mapu severnej Afriky, do ktorej bude zakresľovať údaje. - Počas aktivity žiaci samostatne bádajú, vyhľadávať informácie, porovnávajú ich s mapou a zaznamenávajú ich graficky do svojej mapy. Žiaci môžu počas práce využívať učebnicu, atlas, poznámky alebo glóbus. - Po uplynutí času nasleduje prezentácia výsledkov. Každá skupina predstaví svoju mapu pred triedou (2 – 3 minúty) a vysvetlí, čo zistila.		

- Učiteľ priebežne vyhodnocuje správnosť informácií a dopĺňa záverečné poznámky.
- Na záver sa uskutoční spoločné zhrnutie – učiteľ spolu so žiakmi vytvorí súhrnný prehľad o severnej Afrike.

Vysvetlenie:

Hra spája prvky projektového učenia, kooperatívnej práce a geografického bádania. Žiaci vystupujú v role geografických bádateľov, ktorí skúmajú rôzne aspekty regiónu – prírodné pomery, hospodárstvo, obyvateľstvo a pamiatky.

Na základe práce s mapou, atlasom a učebnicou samostatne vyhľadávajú a graficky zaznamenávajú informácie, čím si upevňujú orientáciu v mapách a chápanie súvislostí medzi prírodnými, spoločenskými a kultúrnymi faktormi. Vďaka zážitkovému charakteru podporuje dlhodobé zapamätanie učiva a rozvíja pozitívny vzťah žiakov ku geografii.

Didaktické rozpracovanie:

1. Prípravná fáza (evokácia) Učiteľ úvodom hodiny motivuje žiakov prostredníctvom otázok a diskusie:

Ktoré krajiny patria do severnej Afriky? Aké prírodné podmienky tu prevládajú? Čo vám napadne ako prvé, keď sa povie „Sahara“ alebo „Níl“?

Následne ukáže mapu Afriky alebo pracuje s atlasmi, kde žiaci lokalizujú severnú časť Afriky. Učiteľ zapíše kľúčové pojmy na tabuľu (napr. púšť, Níl, pyramídy, ropa, islam) a objasní cieľ hodiny – spoločné objavovanie regiónu prostredníctvom mapovej práce.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Žiaci sa rozdelia do troch skupín. Každá skupina dostane mapu severnej Afriky a pracovný hárok s pokynmi (A – prírodné pomery, B – hospodárstvo, C – obyvateľstvo a pamiatky). Počas 15–20 minút samostatne vyhľadávajú informácie v atlase a učebnici, zakresľujú ich do mapy a spoločne diskutujú o súvislostiach. Učiteľ priebežne usmerňuje, dopĺňa otázky a sleduje priebeh práce žiakov. Žiaci sa tak učia vyhľadávať, interpretovať a prepájať informácie z rôznych zdrojov, pričom si budujú priestorové predstavy o regióne.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Po skončení práce každá skupina predstaví svoju mapu pred triedou. Žiaci prezentujú, čo nové zistili o severnej Afrike, a vysvetľujú, ako jednotlivé faktory (prírodné, hospodárske, kultúrne) spolu súvisia.

Učiteľ vedie diskusiu prostredníctvom otázok: Kde žije najviac ľudí a prečo? Ako ovplyvňuje Sahara hospodárstvo krajín? Čo majú spoločné pamiatky týchto štátov?

Na záver učiteľ spoločne so žiakmi zhrnie poznatky do jednej spoločnej „mapy poznania“ o severnej Afrike.

Skúsenosti a odporúčania:

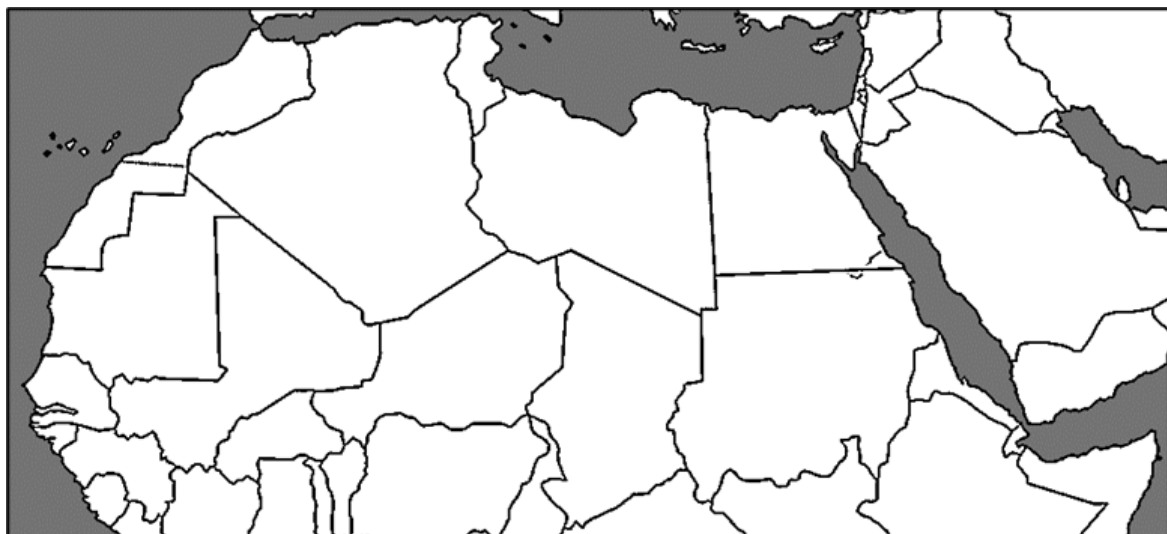
Didaktická hra bola odskúšaná v školskom prostredí s 19 žiakmi. Aktivita žiakov zaujala, podporila ich tímovú spoluprácu a motivovala dozvedieť sa viac o krajinách severnej Afriky. Žiaci pracovali samostatne, aktívne využívali atlas a učebnicu, pričom si rozvíjali orientáciu na mape a schopnosť prepájať informácie. Hra sa osvedčila ako efektívny spôsob opakovania a upevnenia učiva, vhodný aj pre projektové vyučovanie. Odporúča sa využiť väčší formát mapovej prílohy a ponechať dostatočný čas na prezentáciu skupín.

BOZP:

Počas aktivity je potrebné zachovávať disciplínu a poriadok v triede. Žiaci sa pohybujú len v rámci svojich skupín, pracujú pri laviciach. Učiteľ dohliada na vhodnú komunikáciu.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Slepá mapa severnej Afriky

Príloha 2: Pracovný hárok A

Skupina A

1. Vyfarbite všetkých 11 oblastí podľa atlasu.
2. Zakreslite do mapy hlavné pohoria:
Atlas (v Maroku a Alžírsku), Ahaggar (v Alžírsku), Tibesti (v Čade a Líbyi)
3. Označte/zakreslite najvýznamnejšie rieky:
Níl (Egypt a Sudán), Niger (Mali, Niger), Senegal (Mauritánia)
4. Vyšrafujte oblasť Sahary – žltou farbou.
5. Vyznačte obratník Raka – vodorovná čiara cez severnú časť Sahary.

Príloha 3: Pracovný hárok B

Skupina B

1. Označte do mapy oblasti ťažby ropy a zemného plynu – použite symbol kvapky.
2. Zakreslite do mapy oblasti pestovania plodín.
3. Označte hlavné obchodné a prístavné mestá:
Casablanca (Maroko), Tripolis (Líbya), Alexandria (Egypt), Alžír (Alžírsko)
4. Doplňte do mapy oblasti živočíšnej výroby.
5. Zakreslite a označte hlavné LETOVISKÁ – miesta, ktoré sú známe cestovným ruchom:
Hurghada (Egypt), Tunis (Tunisko), Casablanca (Maroko)

Príloha 4: Pracovný hárok C

Skupina C

1. Označte hlavné mestá štátov severnej Afriky– použite symbol červeného bodu ●.

Rabat (Maroko)	Chartúm (Sudán)
Alžír (Alžírsko)	Niamey (Niger)
Tunis (Tunisko)	Bamako (Mali)
Tripolis (Líbya)	N'Djamena (Čad)
Káhira (Egypt)	Nouakchott (Mauritánia)
2. Označte riedko obývané oblasti (Sahara)
3. Zorad'te štáty od najmenšieho po najväčší (pomôžte si s učebnicou).
4. Zaznačte kultúrne pamiatky zapísané do zoznamu UNESCO.
5. Napíš najviac rozšírené náboženstvo v krajine.

OBJAVOVANIE STREDNEJ AFRIKY

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Objavovanie strednej Afriky		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 6. ročník/3. cyklus
Tematický celok: Afrika		
Téma: Stredná Afrika – prírodné pomery, hospodárstvo, obyvateľstvo a pamiatky		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Cieľom je rozvíjať u žiakov geografické myslenie prostredníctvom skúmania geografických charakteristík strednej Afriky. Prostredníctvom atlasu a práce s mapou vedieme žiakov k analytickému mysleniu a porozumeniu jednotlivých charakteristík/vzťahov medzi javmi.		
Pomôcky: Pre žiaka: slepá mapa strednej Afriky (Príloha 1), pracovný hárok (Príloha 2, 3 a 4) Pre učiteľa: atlas na kontrolu didaktickej hry, prípadne učebnica		
Postup: • Žiaci sa na začiatku hry rozdelia do troch výskumných/bádateľských skupín (prírodné pomery, hospodárstvo, obyvateľstvo a kultúra). Každá skupina dostane pracovný hárok s úlohami, ktoré sú orientované na interpretáciu mapy a tematicky zadaných úloh. • Skupiny analyzujú geografické informácie za pomoci atlasu a učebnice. • Žiaci zakresľujú do slepej mapy zistené údaje. • Skupiny diskutujú o zistených informáciách. Prepájajú zistené a nové poznatky o strednej Afrike. • Každá skupina prezentuje svoju mapu pred triedou. • Pri prezentácii žiaci ukazujú, popisujú a vysvetľujú príčiny, procesy a dôsledky geografických javov (napr. prečo sa obyvateľstvo sústreďuje v povodí rieky Kongo). • Trieda spoločne vytvára sumarizačnú mapu poznatkov o strednej Afrike.		

- Učiteľ usmerňuje žiakov k uvedomeniu si kľúčových geografických väzieb medzi klímou, vodstvom, vegetáciou, hospodárstvom a osídlením.

Vysvetlenie:

Didaktická hra je navrhnutá v súlade s princípmi nového kurikula, ktoré zdôrazňuje bádateľské učenie, priestorovú orientáciu a schopnosť interpretovať geografické údaje v širších súvislostiach. Aktivita umožňuje žiakom vstúpiť do úlohy regionálnych geografov, ktorí skúmajú fyzickogeografické a socioekonomické procesy formujúce priestor strednej Afriky. Žiaci pracujú s mapou ako primárnym zdrojom geografických informácií a učia sa ju čítať – identifikovať riečnu sieť, podnebné a vegetačné pásma, oblasti dažďových pralesov, rozmiestnenie nerastných surovín či hlavné mestské centrá. Aktivita podporuje aj rozvoj geografického myslenia.

Didaktické rozpracovanie:

1. Prípravná fáza (evokácia)

Učiteľ motivuje žiakov k poznávaniu nového geografického priestoru za pomoci motivačno-stimulačných otázok, kde žiaci pracujú s atlasom.

Ktoré krajiny sa nachádzajú v strednej Afrike? Čo vám ako prvé napadne keď sa spomenie stredná Afrika – Somálsko, Nigéria?

Spoločne s učiteľom si žiaci lokalizujú strednú Afriku a učiteľ objasní cieľ vyučovacej hodiny a didaktickej hry. Učiteľ oboznámi žiakov s tým, že budú pracovať v troch odborných skupinách a cieľom je vysvetliť geografické javy na základe údajov, nie ich len ich pomenovať.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Žiaci bádateľsky skúmajú geografické javy, pracujú s mapou a atlasom. Na základe zistených informácií analyzujú prírodné, hospodárske a populačno-kultúrne javy v oblasti. Skupiny vyhľadávajú a interpretujú údaje o rieke Kongo, jazerách, podnebí, vegetácii, rozmiestnení nerastných surovín, hlavných mestách a hustote obyvateľstva, čím rozvíjajú schopnosť čítať tematické mapy. Tieto zistenia graficky vizualizujú do slepej mapy pomocou farebného odlíšenia a značiek. Celá fáza podporuje analyzovanie a interpretáciu geografických javov, priestorové myslenie, prepájanie fyzickej a humánnej geografie a argumentáciu založenú na geografických údajoch.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Žiaci prezentujú svoje tematické mapy a na základe získaných údajov vysvetľujú geografické súvislosti, ktoré počas bádateľskej činnosti objavili. Argumentujú, ako poloha

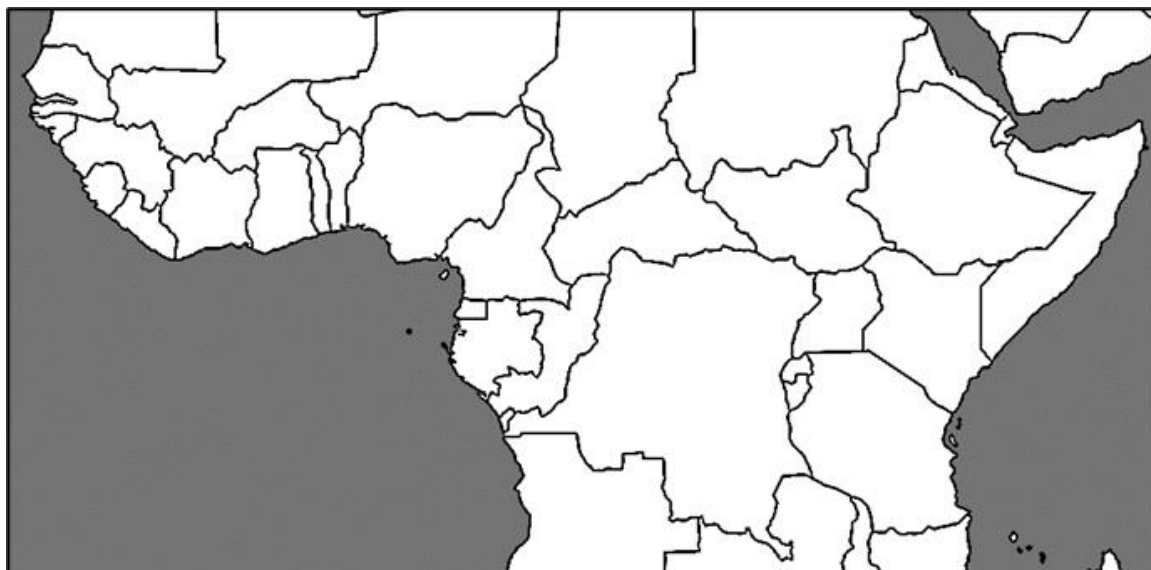
pri rovníku ovplyvňuje podnebie a vegetáciu, prečo je osídlenie najhustejšie v povodí rieky Kongo, aké faktory podmieňujú rozmiestnenie nerastných surovín a ako prírodné podmienky formujú hospodárske aktivity regiónu. Spoločne porovnávajú jednotlivé výstupy skupín, hľadajú spoločné znaky a odlišnosti. Trieda tak vytvorí komplexný geografický obraz regiónu, čím sa naplňajú kurikulárne požiadavky na interpretáciu a vysvetľovanie vzťahov medzi fyzickogeografickými a humánnogeografickými javmi. Reflexia zároveň posilňuje schopnosť žiakov hodnotiť vlastnú prácu, pomenovať použité bádateľské postupy a uvedomiť si význam priestorovej analýzy pri porozumení geografickým procesom.

Skúsenosti a odporúčania:

Didaktická hra je vhodná do triedneho prostredia ako projektové a bádateľské vyučovanie. Odporúčame slepé mapy vytlačiť väčšie, vyčleniť dlhší čas na diskusiu, argumentáciu a prezentovanie záverečných bádateľských projektov.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, UMB FPV v BB

Príloha 1: Slepá mapa strednej Afriky

Príloha 2: Pracovný hárok A (Prírodné pomery)

Skupina A

1. Vyfarbite štáty strednej Afriky žltou farbou.
2. Zapište a vyfarbite všetky oblasti podľa učebnice.
3. Zakreslite do mapy nasledovné rieky: Kongo Niger Volta
4. Zakreslite do mapy jazerá: Čadské jazero Viktóriino jazero
5. Zakreslite do slepej mapy oblasti tropických dažďových pralesov a saván.
6. Vyznačte v slepej mape: rovník, nultý poludník

Príloha 3: Pracovný hárok B (Hospodárstvo)

Skupina B

1. Vyfarbite štáty strednej Afriky žltou farbou.
2. Označte do mapy ťažbu (uránu, medi, zlata, diamantov a ropy). Použite aj symboly.
3. Doplnite do mapy oblasti živočíšnej výroby.
4. Vyznačte v mape najznámejšie tovary pre vývoz.
5. Zakreslite do mapy oblasti pestovania plodín.
6. Zakreslite a označte hlavné letoviská v oblasti strednej Afriky.

Príloha 4: Pracovný hárok C (obyvateľstvo a pamiatky)

Skupina C

1. Vyfarbite štáty strednej Afriky žltou farbou.
2. Označte všetky hlavné mestá štátov strednej Afriky.
3. Vyfarbite hnedou farbou najľudnatejšie štáty v strednej Afrike (5).
4. Označte v mape prírodné pamiatky zapísane do zoznamu UNESCO.
5. Napíšte aké náboženstvá prevládajú v krajine.
6. Zorad'te štáty od najmenšieho po najväčší podľa rozlohy.

OBJAVOVANIE KRÁS JUŽNEJ AFRIKY

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Objavovanie krás južnej Afriky		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 6. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Afrika		
Téma: Južná Afrika – prírodné pomery, hospodárstvo, obyvateľstvo a UNESCO pamiatky		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Cieľom didaktickej aktivity je rozvíjať poznanie žiakov o južnej Afrike cez bádateľské učenie. Aktivita podporuje žiakovo priestorové myslenie, interpretáciu máp, rozvíja kritické myslenie a vysvetľovanie geografických súvislostí.		
Pomôcky, technika: Pre žiaka: slepá mapa južnej Afriky (Príloha 1), pracovný hárok (Príloha 2, 3, 4) Pre učiteľa: atlas, učebnica pre prípadnú kontrolu		
Postup: • Na začiatku hodiny učiteľ rozdelí žiakov do 3 bádateľských skupín. • Každá skupina dostane odlišný pracovný hárok so zadanými úlohami orientovanými na interpretáciu mapy a tematických údajov. • Skupiny žiakov analyzujú a diskutujú o zistených geografických informáciách. • Pred triedou žiaci prezentujú svoju mapu, vysvetľujú príčiny a procesy geografických javov. • Žiaci si spoločne s učiteľom sumarizujú získané informácie o južnej Afrike a diskutujú, reflektujú si didaktickú hru.		
Vysvetlenie: Didaktická hra je bádateľsky orientovaná, prepája fyzickogeografické a humánnogeografické informácie o južnej Afrike. Žiaci na základe zistených údajov vysvetľujú interpretáciu máp a vzťahy medzi javmi, ktoré rozvíja daná didaktická aktivita.		
Didaktické rozpracovanie: 1. Prípravná fáza (evokácia)		

Učiteľ motivuje žiakov motivačno-stimulačnými otázkami: Čo si predstavíte pod pojmom južná Afrika? Kde sa nachádzajú púšte Kalahari a Namib? Žiaci lokalizujú región na mape Afriky, určia jeho hranice a kľúčové prvky ako napríklad poloha pri obratníku Kozorožca, vysoké plošiny a taktiež aj púšte. Učiteľ predstaví cieľ hodiny – bádateľsky skúmať región a vytvoriť vlastnú tematickú mapu.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Žiaci pracujú v troch skupinách a bádateľsky analyzujú údaje z atlasu. Zakresľujú rieky, púšte, pohoria, oblasti ťažby, poľnohospodárstvo a hustotu obyvateľstva. Diskutujú osúvislostiach – prečo sú niektoré oblasti riedko obývané, kde je najviac priemyslu, ako reliéf ovplyvňuje dopravu a pod. Údaje graficky vizualizujú do slepej mapy.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

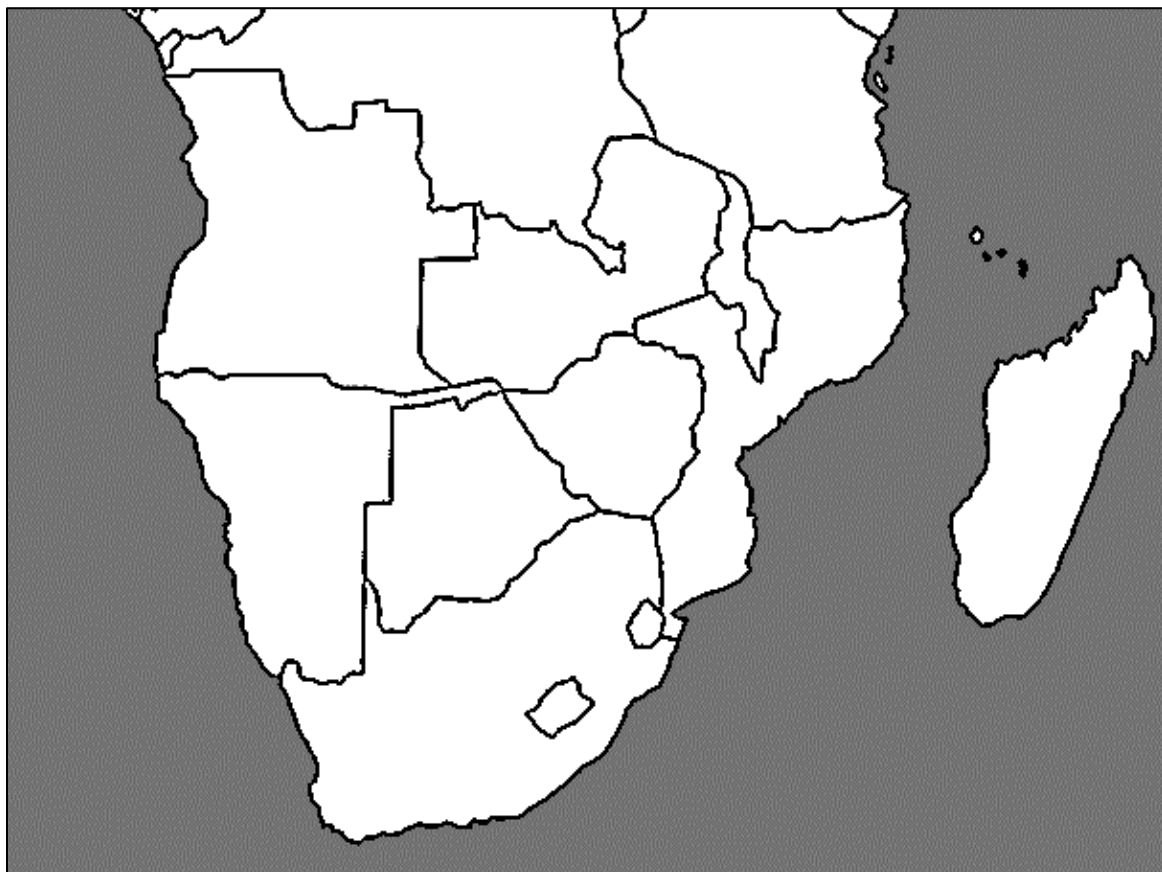
Každá skupina prezentuje svoju vlastnú tematickú mapu a vysvetľuje procesy v regióne – napr. ako púštne oblasti ovplyvňujú osídlenie, prečo sa najviac obyvateľov sústreďuje v pobrežných oblastiach alebo ako sa južná Afrika stala ekonomickým centrom kontinentu. Trieda vytvorí spoločnú mapu poznatkov o regióne a pomenúva geografické väzby medzi prírodnými a sociálnoekonomickými javmi.

Skúsenosti a odporúčania:

Bádateľsky, didakticky orientovaná hra bola odskúšaná v školskom prostredí s 19 žiakmi. Žiaci sa aktívne zapájali, dokázali graficky znázorniť všetky informácie a aj ich vysvetliť. Aktivita podporila tímovú prácu, kritické myslenie a schopnosť prezentovať výsledky. Odporúča sa mapu vytlačiť vo väčšom formáte.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, UMB FPV v BB

Príloha 1: Slepá mapa južnej Afriky

Príloha 2: Pracovný hárok A (Prírodné pomery)

Skupina A

1. Očíslujte a napíšte legendu ku všetkým štátom v južnej Afrike.
2. Označte v slepej mape tieto prírodné prvky južnej Afriky:
pohoria a vysočiny (hnedou farbou), púšte (žltou farbou).
3. Zakreslite modrou farbou rieky: Zambezi, Limpopo, Orange
4. Vyznačte na mape obratník Kozorožca.

Príloha 3: Pracovný hárok B (Hospodárstvo)

Skupina B

1. Očíslujte a napíšte legendu ku všetkým štátom v južnej Afrike.
2. Nakreslite do mapy symboly ťažby nerastných surovín (diamanty, ropa, meď, zlato).
3. Zakreslite žltou guľičkou do mapy pestovanie kukurice, oranžovou – pšenicu, zelenou – vinič a chov dobytky vyznačte hnedou guľičkou.
4. Označte na mape významné prístavné mestá.

Príloha 4 Pracovný hárok C (Obyvateľstvo a kultúra)

Skupina C

1. Očíslujte a napíšte legendu ku všetkým štátom v južnej Afrike.
2. Označte červenou guľčkou hlavné mestá a vypíšte ich názvy.
3. Vyfarbite najhustejšie obývané oblasti v južnej Afrike.
4. Zaznačte do mapy kultúrne pamiatky UNESCO.

DVOJITÉ PEXESO – OPAKOVANIE AFRIKA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Dvojité pexeso – opakovanie Afrika		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 6. ročník/ 3. cyklus
Tematický celok: Afrika		
Téma: Opakovanie Afriky interaktívnou formou		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Hlavným cieľom didaktickej aktivity je upevniť osvojené vedomosti. Rozvinúť schopnosť porovnávania a prepájania súvislostí medzi geografickými údajmi. Didaktickou hrou podporujeme u žiaka rýchle rozhodovanie a čítanie s porozumením. Taktiež je cieľom posilnenie spolupráce a komunikácie v skupine.		
Pomôcky, technika: Pre žiaka: kartičky pexesa (Príloha 1) Pre učiteľa: atlas na kontrolu		
Postup: • Učiteľ si dopredu prichystá v priestore dve kôpky pexesa. Otázky pôjdu lícom nadol, tak, aby ich žiaci nevideli. Odpovede lícom nahor, aby ich žiaci mali hneď k nahliadnutiu. • Žiaci sa rozdelia do dvoch skupín. • Vybehnú dvaja z jedného tímu. Jeden vyberie otázku, druhý hľadá správnu odpoveď. • Ak dvojica nájde správnu odpoveď, získavajú bod, ak nie, kartičky vrátia na pôvodné miesto a vybehne ďalšia dvojica z druhej skupiny. • Po vyčerpaní kartičiek nasleduje spočítanie, kto nazbieral viac bodov a krátka diskusia ako záverečná reflexia.		
Vysvetlenie: Didaktická hra je navrhnutá ako pohybová aktivita podporujúca opakovanie väčšieho celku. Viditeľné odpovede znižujú náročnosť, no otázky ostávajú skryté, čím sa zachováva prvok objavovania a strategického premýšľania u žiakov. Metóda je vhodná		

najmä na opakovanie geografických regiónov, kde žiaci vedia uplatniť znalosti o polohe, prírodných pomeroch, obyvateľstve a hospodárstve.

Didaktické rozpracovanie:

1. Prípravná fáza (evokácia)

Učiteľ na úvod hodiny žiakov motivuje niekoľkými jednoduchými motivačnými otázkami, ktoré aktivizujú ich predchádzajúce poznatky o Afrike:

Aké regióny Afriky poznáte? Čo sa vám spája so severnou, strednou a južnou Afrikou? Ktoré rieky, pohoria alebo štáty si pamätáte? Následne ukáže mapu Afriky alebo pracuje s atlasmi, aby si žiaci vizuálne obnovili predstavu o rozložení kontinentu. Učiteľ zapisuje na tabuľu kľúčové pojmy, ktoré zaznejú (napr. Sahara, Níl, rovník, savana, diamanty, apartheid), a objasní cieľ hodiny – interaktívne opakovanie učiva o Afrike prostredníctvom didaktickej hry.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Nasleduje didaktická hra – Dvojité pexeso Afriky. Žiaci pracujú v skupinách a postupne vybiehajú v dvojiciach, pričom jeden hráč vyberá skrytú otázku a druhý hľadá správnu odpoveď z viditeľných kartičiek. Počas hry si žiaci systematicky upevňujú poznatky o krajinách, regiónoch, prírodných podmienkach, obyvateľstve a hospodárstve Afriky. Pri rozhodovaní musia porovnávať informácie, prepájať súvislosti a uvažovať o tom, aké prírodné či spoločenské procesy jednotlivé údaje ovplyvňujú. Aktivita je dynamická, podporuje spoluprácu v skupine a umožňuje žiakom prakticky využívať geografické vedomosti získané v predchádzajúcich hodinách. Učiteľ priebežne usmerňuje, povzbudzuje, dopĺňa otázky a dbá na správnosť informácií.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Po ukončení aktivity prebieha spoločná reflexia. Žiaci diskutujú o tom, ktoré otázky boli pre nich najjednoduchšie, ktoré odpovede si museli pripomínať a čo im pomohlo pri hľadaní správnych dvojíc. Učiteľ vedie diskusiu otázkami typu:

Ktoré časti učiva ste si dnes najviac upevnili? Ktoré informácie ste si zapamätali práve vďaka hre?

Následne učiteľ dopĺňa geografické súvislosti – napríklad prečo má Stredná Afrika najvyššiu biodiverzitu, prečo je Severná Afrika kultúrne prepojená s arabským svetom alebo prečo je Južná Afrika hospodársky najrozvinutejšou časťou kontinentu. Spoločne so žiakmi vytvoria krátke zhrnutie, ktoré uzatvára celú tému Afriky v rámci opakovacieho bloku.

Skúsenosti a odporúčania:

Aktivita zaujme svojou dynamickosťou a pohybovými prvkami. Žiaci na aktivitu reagovali pozitívne. Preukázalo sa, že vizuálne sprístupnené odpovede znižujú stres slabších žiakov a umožňujú im pracovať sebavedomejšie. Efektívnym sa ukázalo aj zaradenie hry na konci tematického celku, kde slúžila ako opakovací a diagnostický nástroj – učiteľ dokázal z priebehu hry identifikovať oblasti, ktoré je potrebné ešte precvičiť. Hru otestovalo 23 žiakov. Odporúča sa pracovať vo väčšom priestore, aby mali žiaci dostatočný priestor na pohyb a aby sa predišlo rušeniu či kolíziám. Karty je vhodné vytlačiť na tvrdší papier alebo zalaminovať, aby vydržali dlhodobé používanie.

BOZP:

Počas aktivity je potrebné zabezpečiť bezpečný pohyb žiakov v triede, alebo na chodbe či v školskom areáli. Učiteľ pred začiatkom hry určí jasné pravidlá pohybu a priebehu hry, aby sa predišlo kolíziám. Učiteľ dohliada na plynulý priebeh hry, usmerňuje žiakov a zabezpečuje, aby sa neprekrývali viaceré skupiny na jednom mieste. Pri manipulácii s kartičkami žiaci pracujú pokojne a kartičky nehádzu.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, UMB FPV v BB

Príloha 1: Kartičky pexesa – (otázky, odpovede a kontrolný hárok)

Ktoré štáty sa zaraďujú do Severnej Afriky?	Medzi štáty Severnej Afriky patria: Sudán, Egypt, Líbya, Tunisko, Alžírsko, Maroko, Mauritánia, Mali, Niger a Čad. Maroko si nárokuje Západnú Saharu.
Ktorá obrovská púšť pokrýva väčšinu Severnej Afriky?	Sahara (môže byť kamenistá, štrková alebo piesočná).
Aké prírodné pomery dominujú Severnej Afrike?	Väčšinu územia pokrýva púšť Sahara, dominujú suché a veľmi teplé tropické podmienky. Na severozápade sa dvíha pohorie Atlas.
Ktorá najdlhšia rieka Afriky preteká Egyptom a Sudánom a prináša vlahu?	Rieka Níl (druhá najdlhšia rieka sveta).
Aké sú kľúčové informácie o obyvateľstve a sídlach Severnej Afriky?	Obyvateľstvo tvoria najmä Arabi, ktorí vyznávajú islam. Ide o najhustejšie obývanú časť Afriky. Významné mestá: Káhira, Alžír, Rabat.
Ktoré dôležité suroviny robia sever Afriky hospodársky významným (napr. Líbya, Alžírsko)?	Ropa a zemný plyn.
Ktoré pohorie sa dvíha na severe Afriky?	Pohorie Atlas.
Aký ekosystém prevláda v Konžskej panve pri rovníku?	Tropické dažďové lesy (Konžská panva).
Aké územia a štáty zahŕňa Stredná Afrika?	Oblasť okolo rovníka. Rozprestiera sa od Zeleného mysu po mys Hafún v Somálsku. Tvorí ju 29 štátov.
Ktorý štát je najľudnatejší v celej Afrike a je ropnou mocnosťou?	Nigéria.
Ktoré je najväčšie africké jazero (podľa rozlohy)?	Viktóriino jazero (Ukerewe).
Aké podnebie a ekosystém dominuje v Strednej Afrike?	Podnebie sa strieda od veľmi suchého po veľmi vlhké tropické. Oblasť má najpestrejšiu flóru a faunu na svete.

Ako sa volajú rozsiahle trávnaté pláne so zvieratami, kde sa robí safari (napr. v Keni)?	Savany.
Čím je charakteristické hospodárstvo Strednej Afriky?	Je to hospodársky zaostalejší región. Dôležitý je vývoz kakaa, kávy, tropického ovocia, dreva a nerastných surovín.
Ktoré dva štáty sú známe safari turizmom?	Keňa a Tanzánia. Majú rozvinuté rekreačné oblasti pri pobreží Indického oceána.
Ktorý štát je celkovo najrozvinutejší v celej Afrike?	Juhoafrická republika (JAR).
Ktoré územia a štáty tvoria Južnú Afriku?	Oblasť okolo obratníka Kozorožca. Štáty: JAR, Angola, Botswana, Lesotho, Madagaskar, Malawi, Mozambik, Namíbia, Svazijsko, Zambia, Zimbabwe.
Ktoré dôležité jazero rýchlo mizne v bezodtokovej oblasti Sahary?	Čadské jazero.
Aké je podnebie a vodstvo v Južnej Afrike?	Má opačné ročné obdobia (leto december – marec). Prevažuje subtropické podnebie. Rieky Limpopo, Zambezi a bezodtoková oblasť rieky Okavango.
Ktoré dve púšte ležia v Južnej Afrike?	Púšte Kalahari (vnútrozemie) a Namib (na pobreží).
Aké je hospodárstvo Južnej Afriky?	JAR je najrozvinutejší štát Afriky. Hospodárstvo je založené na ťažbe zlata, diamantov, pestovaní plodín a priemysle. Ostatné štáty sú chudobnejšie.
Ktoré dva štáty si delia Viktóriine vodopády?	Zambia a Zimbabwe.
Ktorý veľký ostrov, oddelený Mozambickým prielivom, má unikátne zvieratá (ako napr. lemury)?	Madagaskar.
Prečo je Nigéria významná v kontexte Afriky?	Je najľudnatejším štátom Afriky a je ropnou veľmocou (ropa a zemný plyn).

VEĽKÁ VODNÁ VÝZVA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Veľká vodná výzva		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 6. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Ázia		
Téma: Vodstvo Ázie – opakovanie		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Precvičiť a zafixovať si základné geografické poznatky o vodstve Ázie a rozvíjať tímovú spoluprácu.		
Pomôcky, technika: kartičky s otázkami pre 1. kolo (Príloha 1), kartičky s názvami riek pre 2. kolo (Príloha 2), zotierateľná malá tabuľka/papiere do každej skupiny, (+ fixy na tabuľku, handričku), vystrihnuté kvapky (symbolické body) z modrého farebného papiera (vytlačené farebné kvapky), atlas do každej skupiny, stopky (mobil), vrečko/obálka s indíciami pre 3. kolo (jeden tím = jedno jazero = jedna obálka) (Príloha 3)		
Postup: Žiaci sú rozdelení do 3 rovnomerných skupín (tímov). Každý tím si vymyslí ľubovoľný názov. K dispozícii budú mať školský atlas a zotierateľnú tabuľku s fixou a handričkou. Hra sa bude realizovať v 3 kolách. Vo všetkých kolách môžu tímy získať rôzny počet kvapiek (bodov) za splnenie zadaných úloh. V tíme žiaci spolupracujú. Realizácia danej hry trvá približne 15 min. Tím, ktorý má po 3. kole najvyšší počet kvapiek (bodov), vyhráva.		
Vysvetlenie: Hra je navrhnutá tak, aby účinne precvičila základné poznatky o vodstve Ázie a zároveň podporila tímovú spoluprácu a rýchle rozhodovanie. Prvé kolo sa zameriava na rýchle overenie základných faktov prostredníctvom otázok s jednoznačnými odpoveďami. V druhom kole tímy musia správne zoradiť rieky podľa dĺžky. Posledné kolo slúži na opakovanie vedomostí o jazerách Ázie.		
Didaktické rozpracovanie: 1. Prípravná fáza (evokácia)		

Učiteľ si pripraví kartičky s otázkami pre 1. kolo, kartičky s názvami riek pre 2. kolo, vrecko/taška s indíciami pre 3. kolo a dostatočný počet „kvapiek“, ktoré budú charakterizovať body. Žiakov rozdelí do troch rovnomerne veľkých tímov. Každý tím dostane k dispozícii zotierateľnú tabuľku (+ fixu, handričku) a školský atlas sveta.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Prvé kolo: Učiteľ číta postupne 8 otázok z pripravených kartičiek. Zástupca tímu napíše odpoveď po dohode v skupine, na zotierateľnú tabuľku. Na odpoveď majú 10/15 sekúnd. Ak tím odpovie správne, získa kvapku vody (bod). Takto postupujeme pri všetkých otázkach.

Druhé kolo: Žiaci zostávajú v rovnakých tímoch a majú nazbieraný určitý počet kvapiek (bodov) z prvého kola. Každému tímu sa rozdá sada kartičiek s názvami 4 významných riek, ich úlohou je usporiadať rieky od najdlhšej po najkratšiu. Tím, ktorý to bude mať prvý správne, získa 3 kvapky (body). Druhý tím v poradí, ktorý bude mať usporiadanie správne, získa 2 kvapky a posledný tím získa 1 kvapku.

Tretie kolo: Učiteľ pripraví vrecko/obálku s indíciami pre každý tím, tímy pracujú po jednom, nie naraz. Prvý tím si vytiahne z vrecka 1 indíciu. Má dve možnosti: a) ak sú si istí, môžu povedať názov jazera b) môžu si vytiahnuť ďalšiu indíciu (k dispozícii sú vždy 3 indície). Takto postupujeme u všetkých troch tímoch. Bodujeme nasledovne: ak uhádnu správne po prvej indícii, získavajú 4 kvapky (body), ak si vytiahnu druhú indíciu, môžu uhádnuť za 3 kvapky a ak si vytiahnu aj tretiu indíciu, môžu získať 2 kvapky. Každý tím môže hádať len raz – to znamená, že ak sa už tím rozhodne povedať názov jazera a názov nebude správny, nezískavajú body.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Po dokončení tretieho kola sa spočítajú všetky kvapky (body) v jednotlivých tímoch. Tím, ktorý má najvyšší počet kvapiek (bodov) vyhráva. Učiteľ sa pýta žiakov ako sa im hra páčila, s čím mali najväčší problém, aká informácia z aktivity sa im najviac zafixovala a pod.

Skúsenosti a odporúčania: Body môžu byť zapisované napríklad na tabuľu/papier. Kvapky ako symbolické body robia hru atraktívnejšou a hravejšou. Povzbudzujte žiakov, aby každá skupina pracovala kolektívne na odpovediach. Ak majú žiaci problém s rýchlym odpovedaním, je možné časový limit v prvom kole predĺžiť na 15 sekúnd. Uistite sa, že kritériá pre udelenie bodov sú jasné a komunikované vopred. Ak zistíte, že niektoré otázky alebo úlohy sú pre žiakov príliš jednoduché alebo naopak zložité, môžete ich upraviť alebo doplniť ďalšími otázkami.

Vypracoval: Bc. Simona Franková, FPV UMB

Príloha 1: Otázky a odpovede pre 1. kolo (rieky)

Otázka	Správna odpoveď
Napiš názov aspoň jednej rieky, ktorá patrí do bezodtokovej oblasti.	Emba, Syrdarja, Amudarja
Do ktorého oceánu sa vlieva rieka Lena?	Severný ľadový oceán
Ako sa nazýva posvätná rieka hinduistov?	Ganga
Napiš názov najdlhšej rieky v Ázii.	Jang-c'-ťiang
Ktorá rieka tvorí prirodzenú hranicu medzi Ruskom a Čínou?	Amur
Napiš názov rieky, ktorá bola kolískou mezopotámskej civilizácie.	Eufkrat, Tigris
Ako sa volá najväčšia vodná elektrárňa na rieke Jang-c'-ťiang?	Tri rokliny
Napiš názov sibírskeho veľtoku.	Lena, Ob, Jenisej

Príloha 2: Kartičky s názvami riek pre 2. kolo (usporiadanie od najdlhšej po najkratšiu)

Kartička	Správna odpoveď
JANG-C'-ŤIANG	1. miesto – 6 380 km
CHUANG-CHE (ŽLTÁ RIEKA)	2. miesto – 5 464 km
MEKONG	3. miesto – 4 350 km
INDUS	4. miesto – 3 180 km

Príloha 3: Indície pre 3. kolo (jazerá)

Indície	Správna odpoveď
• Hlavným prítokom je rieka Jordán. • Voda sa využíva na výrobu kozmetiky a liečivého bahna. • V jazere nedokáže prežiť takmer nič živé.	MŔTVE MORE
• Kedysi patrilo medzi najväčšie jazerá sveta. • Nachádza sa medzi Kazachstanom a Uzbekistanom. • Je príkladom ekologickej katastrofy spôsobenej človekom.	ARALSKÉ JAZERO
• Nachádza sa v Rusku. • Je najhlbším jazerom sveta. • Obsahuje viac ako 20 % svetových zásob sladkej vody. • Žije tu vzácna ryba golomyanka.	BAJKALSKÉ JAZERO

KUFRE NA CESTÁCH

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Kufre na cestách		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 6. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Svetové náboženstvá		
Téma: Náboženské tradície a pravidlá správania v rôznych náboženstvách		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Rozpoznať základné symboly, sväté knihy a zvyky hlavných svetových náboženstiev (kresťanstvo, islam, judaizmus, hinduizmus, budhizmus). Vysvetliť, prečo sú niektoré predmety alebo správanie vhodné alebo nevhodné v prostredí rôznych náboženstiev. Uviesť príklady, ako náboženstvo ovplyvňuje každodenný život ľudí (oblečenie, jedlo, správanie). Rešpektovať kultúrne a náboženské rozdiely pri cestovaní do rôznych krajín.		
Pomôcky: zoznam modelových situácií (Príloha 1), kartičky s vecami (Príloha 2), papier s kresbou kufra (Príloha 3)		
Postup: Učiteľ rozdelí žiakov do 5 skupín a každej prideli scenár krajiny s dominantným náboženstvom. Žiaci zo zoznamu predmetov vyberú tie, ktoré by si zabalili do kufra pri návšteve danej krajiny. Svoje rozhodnutia v skupine zdôvodnia a následne ich prezentujú pred triedou. Na záver učiteľ vedie krátku diskusiu o rešpektovaní náboženských a kultúrnych pravidiel pri cestovaní.		
Vysvetlenie: Cieľom didaktickej hry „Kufre na cestách“ je aktivizovať žiakov a rozvíjať ich schopnosť porozumieť kultúrnym a náboženským rozdielom vo svete. Žiaci pracujú s rôznymi predmetmi, symbolmi a svätými knihami, pričom rozhodujú, ktoré z nich sú vhodné alebo nevhodné v prostredí konkrétneho náboženstva. Aktivita podporuje diskusiu, argumentáciu a vedie žiakov k rešpektovaniu kultúrnych a náboženských tradícií. Potrebný čas na realizáciu didaktickej hry je približne 10 – 15 minút.		
Didaktické rozpracovanie:		

1. Prípravná fáza (evokácia) – 2 min.

Učiteľ sa žiakov opýta, či už niekedy cestovali do zahraničia a či vedia, že v rôznych krajinách môžu platiť odlišné kultúrne alebo náboženské pravidlá. Následne im vysvetlí, že si zahrajú hru, v ktorej budú baliť kufr na cestu do krajiny, kde dominuje určité náboženstvo. Každý žiak dostane pracovný list s nákresom kufru, do ktorého bude zapisovať alebo kresliť veci, ktoré by si na cestu zbalil.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu) – 7 min.

Učiteľ vysvetlí cieľ a pravidlá hry. Žiaci budú rozdelení do piatich skupín. Každá skupina dostane kartičky s rôznymi predmetmi (napr. oblečenie, jedlo, náboženské symboly alebo iné veci na cestovanie) a informáciu o krajine, kde prevláda konkrétne náboženstvo. Úlohou skupiny je vybrať predmety, ktoré by si zabalili do kufru pri návšteve danej krajiny, a zapísať alebo zakresliť ich do nákresu kufru. Ak žiaci nepoznajú niektoré z predmetov, spoločne si ich vysvetlia a ukážu cez dataprojektor z webu.

Správne riešenia:

1. Návšteva kostola v Taliansku – kresťanstvo – Ideš navštíviť historický kostol počas bohoslužby.
 - dlhé nohavice, dlhá sukňa, sandále, klobúk, Biblia, kresťanský kríž, ruženec, sviečka do chrámu, fotoaparát, mapa mesta, mobilný telefón
2. Saudská Arábia počas Ramadánu (islam) – Cestuješ do krajiny počas posvätného mesiaca pôstu.
 - dlhé nohavice, dlhá sukňa, hidžáb, šatka na hlavu, sandále, Korán, modlitebný koberec, mapa mesta, mobilný telefón, darček pre hostiteľa
3. Synagóga v Izraeli – judaizmus – Navštevuješ synagógu počas sviatku
 - dlhé nohavice, dlhá sukňa, šatka na hlavu, sandále, Tóra, židovská kipa, Dávidova hviezda, mapa mesta, mobilný telefón a darček pre hostiteľa
4. Budhistický chrám v Thajsku – Navštevuješ posvätný chrám
 - dlhé nohavice, dlhá sukňa, šatka na hlavu, sandále (ktoré sa pred vstupom vyzujú), budhistická mala, soška Budhu, sviečka do chrámu, fotoaparát, mapa mesta a mobilný telefón
5. Hinduistický chrám v Indii – hinduizmus – Ideš navštíviť chrám.

- dlhé nohavice, dlhá sukňa, šatka na hlavu, sandále (ktoré sa pred vstupom vyzujú), Védy, hinduistická soška božstva, sviečka do chrámu, fotoaparát, mapa mesta a mobilný telefón.

Realizácia aktivity žiakmi

Žiaci v skupinách diskutujú a rozhodujú, ktoré predmety sú vhodné a ktoré by mohli byť nevhodné. Po uplynutí času skupiny predstavia svoj kufor. Učiteľ vystupuje v role colníka, ktorý kufor kontroluje a pýta sa skupiny, prečo si vybrala konkrétne predmety. Ak sa v kufri nachádza nevhodná vec, učiteľ ju môže symbolicky vyradiť a vysvetliť dôvod.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia) – 3 min.

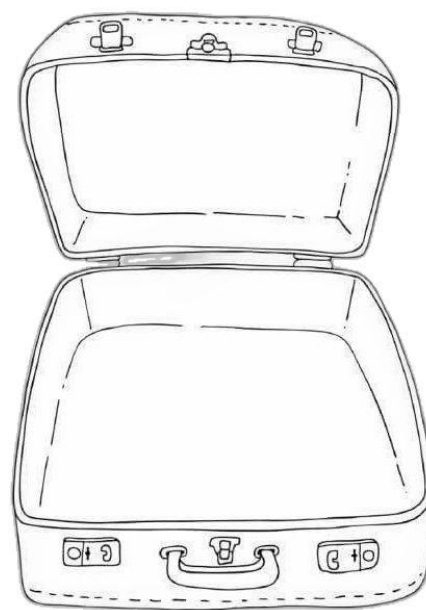
Učiteľ spolu so žiakmi skontroluje jednotlivé kufre a krátko sa porozpráva o vybraných predmetoch. Žiaci vysvetlia, prečo si ich zbalili, či by ich podľa nich v danej krajine mohli používať a čo práve naopak hneď eliminovali. Na záver žiaci povedia, čo nové sa pri hre dozvedeli o rôznych náboženstvách a ich pravidlách. Učiteľ zdôrazní, že pri cestovaní je dôležité rešpektovať kultúru a tradície krajiny, ktorú navštevujeme.

Vypracoval: Bc. Tamara Šinková, FPV UMB

Príloha 1: Zoznam modelových situácií

Č.	Miesto / Náboženstvo	Situácia
1	Kostol v Taliansku (kresťanstvo)	Ideš navštíviť historický kostol počas bohoslužby.
2	Saudská Arábia počas Ramadánu (islam)	Cestuješ do krajiny počas posvätného mesiaca pôstu.
3	Synagóga v Izraeli (judaizmus)	Navštevuješ synagógu počas sviatku.
4	Budhistický chrám v Thajsku	Navštevuješ posvätný chrám.
5	Hinduistický chrám v Indii	Ideš navštíviť chrám.

Príloha 3: Kufor

Príloha 2: Kartačky s predmetmi

Predmety	Predmety	Predmety	Predmety
tričko bez rukávov	šortky nad kolená	dlhé nohavice	dlhá sukňa
hidžáb	šatka na hlavu	sandále	plavky
klobúk	mikina s veľkým krížom	kožená bunda z hovädzej kože	Biblia
Korán	Tóra	Théraváda a Mahájána	Védy
kresťanský kríž	ruženec	židovská kipa	Dávidova hviezda
modlitebný koberec	budhistická mala (modlitebné korálky)	soška Budhu	hinduistická soška božstva
sviečka do chrámu	sendvič s bravčovou šunkou	hovädzí burger	fotoaparát
mapa mesta	mobilný telefón	opaľovací krém	darček pre hostiteľa
hlasný reproduktor			

GEOGRAFICKÉ DOMINO – EURÓPA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Geografické domino – hlavné mestá		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 7. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Európa		
Téma: Hlavné mestá Európy		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Žiaci si formou hry zopakujú hlavné mestá európskych štátov		
Pomôcky: Karty domina s názvami štátov a hlavných miest (Príloha 1), atlas sveta/mapy		
Postup: • Rozdelenie žiakov do skupín (4 – 5 hráčov v jednej skupine). • Každá skupina dostane sadu domino kartičiek. • Hra začína položením jednej kartičky (napr. „Francúzsko – Paríž“). • Žiaci si rozprestrú kartičky na stôl, aby videli všetky kartičky a vedeli z nich vybrať. • Hráči sa striedajú a prikladajú kartičky tak, aby správne spojili štát s jeho hlavným mestom. • Hra končí, keď skupina umiestni všetky svoje kartičky alebo keď už nie je možné pokračovať. • Víťazom je tá skupina, ktorá sa prvá zbaví všetkých kartičiek, prípadne, ktorá má najmenej zvyšných kartičiek.		
Vysvetlenie: Hra umožňuje hravou formou upevniť vedomosti o hlavných mestách a štátoch. Žiaci si zopakujú názvy a polohu hlavných miest, pričom si precvičia prácu s mapou a atlasom. Aktivita podporuje spoluprácu a súťaživého ducha.		
Didaktické rozpracovanie: 1. Prípravná fáza (evokácia) Diskusia o hlavných mestách – aké hlavné mestá poznajú, kde by chceli cestovať, brainstorming na tabuľu.		

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Hra domino – žiaci aktívne spájajú mestá so štátmi. Počas hry si môžu pomáhať atlasom.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Spoločná kontrola odpovedí, oprava prípadných chýb, zhodnotenie priebehu hry a získaných poznatkov.

Skúsenosti a odporúčania:

Hru je vhodné použiť ako opakovanie na upevnenie učiva. Dá sa prispôsobiť rôznej úrovni vedomostí (napr. len európske hlavné mestá pre mladších žiakov). Pre väčšiu interaktivitu môžu žiaci tvoriť vlastné domino kartičky.

Vypracoval: Bc. Tatiana Pjatáková, FPV UMB

Príloha 1: Geografické domino

MACEDÓNSKO	VILNIUS	PORTUGALSKO	TIRANA
BULHARSKO	KYJEV	LOTYŠSKO	BUKUREŠŤ
ŠPANIELSKO	PARÍŽ	FÍNSKO	LONDÝN
BELGICKO	ZÁHREB	RUSKO	RIGA
TALIANSKO	BERN	HOLANDSKO	OSLO
ALBÁNSKO	DUBLIN	ŠVÉDSKO	VALLETA
SLOVENSKO	SOFIA	RUMUNSKO	SKOPJE
UKRAJINA	REYKJAVÍK	GRÉCKO	PRAHA

ISLAND	KIŠINEV	ANDORRA	LUXEMBURG
MOLDAVSKO	VADÚZ	RAKÚSKO	PRIŠTINA
ESTÓNSKO	BELEHRAD	MALTA	BERLÍN
BIELORUSKO	ANDORRA LA VELLA	NEMECKO	BUDAPEŠŤ
LITVA	LUBLANA	BOSNA A HERCEGOVINA	TALLIN
FRANCÚZSKO	MOSKVA	ČESKO	MADRID
ÍRSKO	ATÉNY	SPOJENÉ KRÁLOVSTVO	BRUSEL
MAĎARSKO	HELSINKI	NÓRSKO	RÍM
ŠVAJČIARSKO	ŠTOKHOLM	CHORVÁTSKO	BRATISLAVA

LICHTENŠTAJSKO	MONAKO	DÁNSKO	MINSK
SLOVINSKO	VARŠAVA	ČIERNA HORA	SARAJEVO
SRBSKO	VIEDEŇ	KOSOVO	AMSTERDAM
SAN MARÍNO	VATIKÁN	VATIKÁN	LISABON
MONAKO	SAN MARÍNO		
POESKO	KODAŇ	LUXEMBURSKO	PODGORICA

+

POZNÁŠ SA? – EURÓPA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Poznáš sa? – Európa		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 7. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Európa		
Téma: Európske štáty		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, samostatná práca – súťaž		
Cieľ: Žiak si prostredníctvom hry opakuje vedomosti o Európe a upevňuje si poznatky o štátoch, ich polohe, prírodných podmienkach a hospodárstve. Žiak dokáže rozpoznať, pre ktorý štát platí dané tvrdenie, a správne naň reagovať. Zároveň si rozvíja schopnosť premýšľať, porovnávať informácie a rýchlo sa rozhodovať na základe svojich vedomostí.		
Pomôcky: kartičky s názvami štátov Európy (Príloha 1), zoznam tvrdení (Príloha 2), tabuľa, papiere na prihlásenie sa		
Postup: 1. Učiteľ na začiatku aktivity pripraví kartičky s názvami štátov Európy a rozdá ich žiakom, pričom každý žiak predstavuje jeden štát. 2. Učiteľ oboznámi žiakov s pravidlami hry – žiaci sa prihlasujú (napr. zdvihnutím ruky), ak tvrdenie platí pre ich štát, pričom za správnu odpoveď získavajú +10 bodov a za nesprávnu odpoveď strácajú -5 bodov. 3. Učiteľ postupne číta jednotlivé tvrdenia, pričom žiaci majú po prečítaní každého tvrdenia 5 sekúnd na prihlásenie. 4. Po uplynutí času učiteľ vyzve prihlásených žiakov, aby zdôvodnili svoju odpoveď, pričom žiaci vysvetľujú svoje rozhodnutie. 5. Učiteľ skontroluje správnosť odpovedí, prideli alebo odpočíta body a zapisuje body žiakom na tabuľu. 6. Aktivita pokračuje ďalšími tvrdeniami, pričom žiaci priebežne sledujú svoje bodové hodnotenie.		

7. Po ukončení hry učiteľ vyhodnotí výsledky, ocení najúspešnejších žiakov a zároveň pochváli aj ostatných žiakov za aktivitu a zapojenie počas hry.

Vysvetlenie:

Aktivita je zameraná na opakovanie a upevnenie vedomostí o Európe hrou a súťažnou formou. Žiaci si prostredníctvom hry precvičujú poznatky o štátoch, ich polohe, prírodných podmienkach a hospodárstve. Zároveň rozvíjajú schopnosť rýchlo reagovať, rozhodovať sa a zdôvodniť svoje odpovede. Aktivita podporuje aktívne zapojenie všetkých žiakov, ich pozornosť a motiváciu počas celej hodiny.

Didaktické rozpracovanie:

1. Prípravná fáza (evokácia)

Učiteľ na začiatku hodiny nadviaže krátkym rozhovorom o Európe a kladie žiakom jednoduché otázky (aké štáty Európy poznajú, kde sa nachádzajú, ktoré už navštívili), pričom žiaci odpovedajú a aktivizujú si svoje predchádzajúce vedomosti. Následne učiteľ vyzve žiakov, aby uviedli, podľa čoho si vedia zapamätať jednotlivé štáty (poloha, podnebie, zaujímavosti), pričom žiaci zdieľajú svoje skúsenosti.

Učiteľ potom predstaví didaktickú hru a vysvetlí jej pravidlá, pričom žiaci sa oboznámia s priebehom hry a pripravujú sa na svoju úlohu. Každý žiak dostane kartičku s názvom štátu a oboznámi sa so svojou „identitou“, pričom sa snaží vybaviť si základné informácie o danom štáte.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Učiteľ riadi priebeh aktivity „Som štát Európy“ a postupne číta pripravené tvrdenia, pričom žiak pozorne počúva a premýšľa, či sa tvrdenie vzťahuje na jeho pridelený štát. Po prečítaní každého tvrdenia učiteľ určí časový limit 5 sekúnd na reakciu, pričom žiak sa na základe svojich vedomostí rozhoduje a v prípade zhody sa prihlási.

Učiteľ následne sleduje prihlásených žiakov a vyzýva ich na zdôvodnenie odpovede, pričom žiak vysvetľuje svoje rozhodnutie a argumentuje, prečo tvrdenie platí alebo neplatí pre jeho štát. Učiteľ kontroluje správnosť odpovedí, prideliť alebo odpočítava body a zapisuje ich na tabuľu, pričom žiak sleduje svoje bodové hodnotenie a porovnáva svoje odpovede s ostatnými.

V prípade nesprávnych odpovedí učiteľ dopĺňa správne informácie, vysvetľuje súvislosti a kladie doplňujúce otázky, pričom žiak si priebežne opravuje svoje predstavy, dopĺňa vedomosti a učí sa z chýb. Učiteľ zároveň dbá na dodržiavanie pravidiel a plynulý priebeh aktivity, pričom žiak sa aktívne zapája, reaguje na podnety a upevňuje si poznatky o štátoch Európy prostredníctvom vlastnej činnosti.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Učiteľ po ukončení aktivity vyhodnotí hru, oznámi výsledky a ocení najúspešnejších žiakov, pričom zároveň pochváli aj ostatných žiakov za aktivitu a zapojenie počas hry. Následne učiteľ vedie krátku diskusiu, v ktorej kladie otázky (ktoré tvrdenia boli najťažšie, v čom robili chyby), pričom žiaci reflektujú svoje odpovede a zdieľajú svoje skúsenosti.

Vypracoval: Bc. Martin Kysel', FPV UMB v BB

Príloha 1: Kartičky štátov

Príloha 2: Tvrdenia s odpoveďami

- Mám prístup k moru. (Španielsko, Nemecko, Taliansko, Nórsko, Spojené kráľovstvo, Grécko, Island)
- Nachádzam sa v severnej Európe. (Nórsko, Island)
- Nachádzam sa aspoň sčasti v južnej Európe. (Španielsko, Taliansko, Grécko)
- Som ostrovný štát. (Spojené kráľovstvo, Island)
- Používam euro. (Španielsko, Nemecko, Taliansko, Grécko)
- Mám na území pohorie Alpy. (Švajčiarsko, Taliansko)
- Som monarchia. (Nórsko, Spojené kráľovstvo)
- Mám viac ako 1000 ostrovov. (Grécko, Nórsko)
- Mám na území rieky, ktoré ústia do mora alebo oceánu. (všetky štáty)
- Mám rozlohu väčšiu ako 300 000 km². (Španielsko, Nemecko)
- Mám viac ako polovicu územia pokrytého horami. (Švajčiarsko, Taliansko, Nórsko)
- Nachádzajú sa u mňa aktívne sopky. (Island, Taliansko)
- Mám menej ako 10 miliónov obyvateľov. (Švajčiarsko, Nórsko, Island)
- Moje hlavné mesto má viac ako 1 milión obyvateľov. (Španielsko, Taliansko, Nemecko, Spojené kráľovstvo, Grécko)
- Mám viac ako 200 miliónov obyvateľov. (nikto)
- Mám viac ako 40 miliónov obyvateľov. (Španielsko, Taliansko, Nemecko, Spojené kráľovstvo)
- Nachádzam sa na polostrove. (Španielsko, Taliansko, Nórsko)
- Mám viac ako 2 úradné jazyky. (Švajčiarsko)
- Moje hlavné mesto leží pri mori. (Nórsko, Spojené kráľovstvo, Island, Grécko)
- Som v Európskej únii. (Španielsko, Taliansko, Nemecko, Grécko)
- Využívam prevažne geotermálnu energiu. (Island)
- Celé moje územie leží v tropickom vlhkom pásme. (nikto)
- Pestujem hrozno na výrobu vína vo veľkom (viac ako 500 000 ha). (Španielsko, Taliansko)
- Využívam obnoviteľné zdroje energie vo veľkej miere. (Nórsko, Island, Švajčiarsko)
- Moje hlavné mesto leží severnejšie ako 50° s. š. (Spojené kráľovstvo, Island, Nórsko, Nemecko)

EU ŠTÁTOBLE

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: EU Štátoble		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 7. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Európa		
Téma: Štáty Európskej únie a ich vlajky		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Upevniť poznatky o štátoch Európskej únie a ich vlajkách prostredníctvom hry založenej na princípe postrehu a rýchlej reakcie. Podporovať vizuálne rozpoznávanie symbolov jednotlivých krajín, rozvíjať pozornosť, tímovú spoluprácu a zdravú súťaživosť. Hra motivuje žiakov k učeniu prostredníctvom zážitku, rozvíja ich koncentráciu a podporuje pozitívny vzťah k geografii.		
Pomôcky, technika: Pre žiaka: Karty s vlajkami štátov EÚ (Príloha 2) Pre učiteľa: kontrolný zoznam (Príloha 1)		
Postup: • Každému hráčovi sa rozdajú karty (tvárou dole). • Jedna karta sa umiestni do stredu stola (tvárou hore) teda obrázkom hore. • Hráči sa snažia čo najrýchlejšie nájsť spoločnú vlajku medzi svojou kartou a kartou v strede. • Ten, kto nájde zhodu, položí svoju kartu na stred a nahlas povie názov štátu (napr. „Taliansko!“). • Cieľom je zbaviť sa všetkých kariet čo najrýchlejšie. • Víťazom sa stáva hráč alebo tím, ktorý ako prvý vyloží všetky svoje karty.		
Vysvetlenie: Didaktická hra EU Štátoble vychádza z princípu obľúbenej postrehovej hry Dobble. Je založená na rýchlej vizuálnej identifikácii symbolov v tomto prípade ide o vlajky členských štátov Európskej únie. Žiaci si hravou formou upevňujú vedomosti o štátoch EÚ, ich vlajkách a názvoch.		

Hra rozvíja postreh, pozornosť, reakčnú rýchlosť a zároveň podporuje spoluprácu, komunikáciu a schopnosť súťažiť férovým spôsobom. Aktivita je vhodná aj ako doplnková metóda k tematickým celkom o Európe, keďže kombinuje poznávací, zážitkový a sociálny aspekt učenia.

Didaktické rozpracovanie:

1. Prípravná fáza (evokácia)

V úvodnej fáze sme sa zamerali na aktivizáciu žiakov a prebudenie ich záujmu o tému. Spoločne sme si pripomenuli základné poznatky o Európskej únii – ktoré štáty sú jej členmi, ako vyzerá jej vlajka a čo symbolizuje. Následne sme žiakov rozdelili do menších tímov, v ktorých sa pokúsili zapísať čo najviac štátov Európskej únie, na ktoré si spomenuli. Po uplynutí času sme zoznamy porovnali a spoločne na tabuli vytvorili úplný prehľad členských štátov. Touto činnosťou sme chceli prebudiť u žiakov zvedavosť a pripraviť ich na hlavnú aktivitu. Zároveň sme podporili kooperáciu, pretože žiaci si navzájom pomáhali, dopĺňali sa a snažili sa dosiahnuť spoločný cieľ.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Žiaci sa zapájajú do hry EU Štátoble, pričom aktívne vyhľadávajú zhodné vlajky, pomenúvajú štáty a reagujú na spoluhráčov. Vďaka hre si uvedomujú vizuálnu podobu jednotlivých vlajok a prepájajú ju s názvami krajín. Rozvíjajú rýchlu reakciu, vizuálnu pamäť a tímovú spoluprácu. Učia sa pozorovať, komunikovať a rešpektovať pravidlá hry i ostatných hráčov.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Po skončení hry prebieha spoločná diskusia, ktoré vlajky si zapamätali, ktoré si mýlili, čo ich najviac na hre zaujalo. Žiaci reflektovali svoje zapojenie v tíme, komunikáciu a prínos jednotlivcov pre skupinu. Na záver si uvedomili, že úspech v hre aj vo vyučovaní závisí od efektívnej spolupráce a spoločného cieľa.

Skúsenosti a odporúčania:

Hra sa osvedčila ako veľmi atraktívna a rýchla aktivita, vhodná pre prácu v skupinách i v triede. V 7. ročníku hru otestovalo 21 žiakov. Odporúča sa vytlačiť kartičky na tvrdší papier a zalaminovať ich pre dlhšiu životnosť. Je možné ju upraviť aj na iné tematické celky (napr. hlavné mestá, významné stavby, prírodné zaujímavosti). Hru sme overili v školskom prostredí so spolužiakmi, pričom ju prijali s veľkým nadšením. Rovnako bola testovaná na menšej skupine desiatich detí, ktoré sa do aktivity aktívne zapojili a spontánne ju hrali viac ako 15 minút. Ukázalo sa, že hra vyvoláva vysokú mieru

súťaživosti, spolupráce a pozitívnych emócií. Odporúčame vytlačiť si niektoré kartičky viackrát pre väčší počet žiakov.

BOZP:

Pri realizácii hry je potrebné zabezpečiť, aby mali žiaci dostatok priestoru na hranie. Žiaci rešpektujú pokyny učiteľa, správajú sa ohľaduplne a dbajú na bezpečnosť pri manipulácii s pomôckami.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Kontrolný zoznam

EU Štátoble

Španielsko

Nemecko

Francúzsko

Lotyšsko

Litva

Maďarsko

Bulharsko

Malta

Slovinsko

Holandsko

Česko

Rakúsko

Chorvátsko

Luxembursko

Portugalsko

Írsko

Fínsko

Cyprus

Dánsko

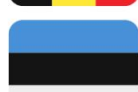
Taliano

Poľsko

Belgicko

Estónsko

Slovensko

Rumunsko

Grécko

Švédsko

Príloha 2: Karty s vlajkami štátov EÚ

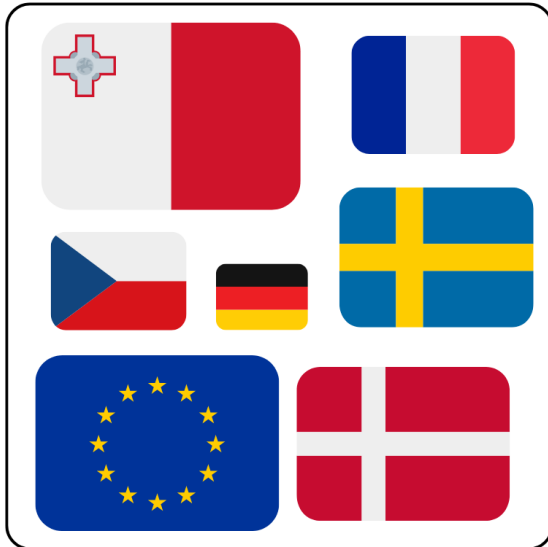

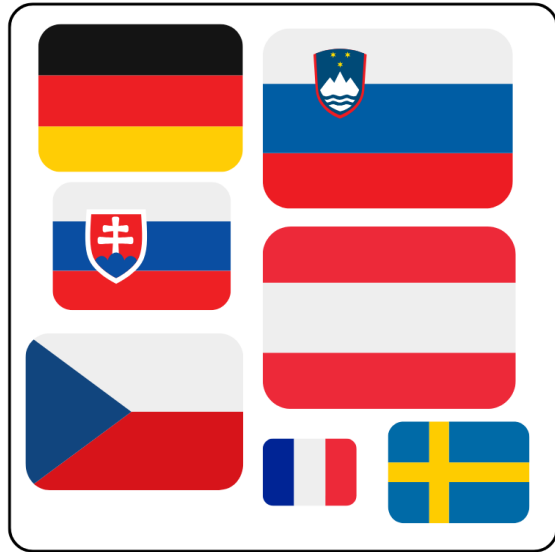

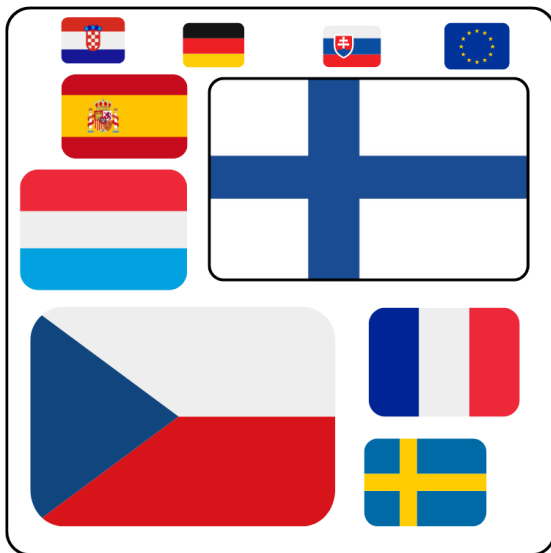
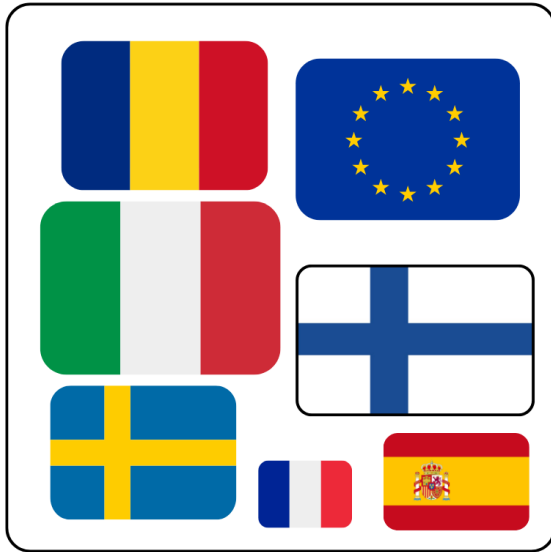

ČO SA SKRÝVA POD IKONAMI?

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Čo sa skrýva pod ikonami?		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 7. ročník/ 3. cyklus
Tematický celok: Svet/Európa		
Téma: Štáty sveta		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Cieľom je upevnenie a rozšírenie vedomostí žiakov o štátoch sveta prostredníctvom vizuálnej hry. Hra rozvíja schopnosť identifikácie symbolov na základe ikon, podporuje geografické myslenie a logické uvažovanie. Hra prispieva k rozvoju spolupráce, komunikácie a aktívneho zapojenia žiakov do vyučovacieho procesu.		
Pomôcky: Pre žiaka: Tabuľka na doplnenie štátu/mesta (Príloha 2) Pre učiteľa: Kontrolný hárok (Príloha 1)		
Postup: • Učiteľ rozdelí žiakov do menších skupín po 3 žiakov. • Skupiny obdržia pracovný list, na ktorom sa nachádza 15 štátov, znázornených za pomoci ikon. Snažíme sa dať každej skupine rozličné pracovné listy, aby sa predišlo napovedaniu medzi skupinami. • Úlohou žiakov v skupinách je prísť na názov štátu, ktorý sa ukrýva za ikonami. Žiaci si vytvárajú asociácie a identifikujú štáty v skupinkách. • Žiaci si zapisujú svoje odpovede do pracovných listov. • Skupina, ktorá si myslí, že má úlohu úplne vyriešenú, oznámi to učiteľovi. • Učiteľ skontroluje správnosť odpovedí, v prípade nesprávnych riešení skupinu upozorní, ktoré odpovede sú chybné, bez poskytnutia správnych riešení. • Skupina následne pokračuje v riešení úlohy až do úplného a správneho vylúštenia všetkých štátov. • Hra končí keď všetky skupiny vylústia pracovný list.		

Vysvetlenie:

Didaktická hra spája prvky kooperatívneho učenia, vizuálneho vnímania a súťaživosti u žiakov. Rozvíja sa tímová spolupráca, komunikácia a spoločné rozhodovanie v malých skupinách. Žiaci argumentujú a spoločne hľadajú najvhodnejšie riešenie pre asociácie, tým pádom posilňujú sociálne a komunikačné kompetencie. Žiaci pracujú s nepriamymi informáciami a interpretujú symboly, prepájajú ich s vedomosťami o štátoch sveta.

Didaktické rozpracovanie:**1. Prípravná fáza (evokácia)**

Učiteľ aktivizuje žiakov krátkou diskusiou o štátoch, prostredníctvom vlajok. Žiaci si uvedomujú, že štáty vedia identifikovať za pomoci vlajok, pamiatok alebo jednoduchého a krátkeho opisu.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Žiaci pracujú v malých skupinách. Na základe vizuálnych ikon analyzujú a prepájajú svoje vedomosti štátoch sveta. Prostredníctvom komunikačných kompetencií a spoločného rozhodovania si upevňujú poznatky a rozvíjajú geografické myslenie.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Po vylúštení pracovného listu prebieha spoločná kontrola a krátka diskusia. Žiaci reflektujú náročnosť jednotlivých ikon. Spoločné hodnotenie hry podporuje sebareflexiu žiakov. Učiteľ dopĺňa vysvetlenia k symbolom a spoločne so žiakmi zhrnie všetky vlajky.

Skúsenosti a odporúčania:

Hra sa preukázala ako motivačná hra a efektívna v rámci opakovania. Žiaci reagovali pozitívne na netradičné spracovanie štátov. Práca v malých skupinách umožnila zapojenie všetkých žiakov a podporila spoluprácu. Hra je variabilná, dá sa prispôbiť aj na iné štáty. Dá sa kombinovať aj so slepou mapou, čím sa hlbšie prepojí geografické myslenie.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Kontrolný hárok

	IKONA	ŠTÁT
1.		Taliansko
2.		Japonsko
3.		Francúzsko
4.		USA
5.		Egypt
6.		Austrália
7.		Rumunsko
8.		Kanada
9.		Belgicko
10.		Írsko
11.		Island
12.		Spojené Kráľovstvo

	IKONA	ŠTÁT
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

Príloha 2: Tabuľka na doplnenie štátu/mesta

	IKONA	ŠTÁT
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

	IKONA	ŠTÁT
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

EURÓPSKA PÁTRAČKA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Európska pátračka		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 7. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Európa		
Téma: Opakovanie učiva o Európe formou kvízovej pohybovej hry		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede alebo na školskom dvore, práca vo dvojiciach		
Cieľ: Zážitkovou a pohybovou formou si zopakovať učivo o Európe – jej štátoch, mestách, pohoriach, riekach, zaujímavostiach a politickogeografických faktoch. Hra podporuje priestorovú orientáciu, logické myslenie, prácu s informáciami a spoluprácu v skupine. Cieľom je upevniť geografické poznatky, prepojiť teóriu s praxou, rozvíjať komunikáciu a schopnosť riešiť úlohy v pohybe.		
Pomôcky: Pre žiaka: čistý papier Pre učiteľa: Karty s otázkami (Príloha 1)		
Postup: • Učiteľ rozmiestni 42 kariet s otázkami po triede alebo po školskom dvore. • Každá otázka má tri možné odpovede označené písmenami A, B, C (alebo inými písmenami). • Žiaci sa vo dvojiciach pohybujú po vyhradenom priestore, hľadajú karty a zapisujú si do záznamového hárku číslo otázky a písmeno pri správnej odpovedi. • Po vyriešení všetkých otázok si žiaci zoradia písmená podľa čísiel 1-42. • Správne zodpovedané otázky im odhalia tajničku – vetu: Európa je podľa rozlohy druhý najmenší svetadiel. • Hru je možné realizovať v interiéri alebo v exteriéri, odporúča sa však vonkajší priestor pre väčší pohyb a dynamiku. • Vyhráva skupina žiakov, ktorá najrýchlejšie vyrieši tajničku.		
Vysvetlenie:		

Didaktická hra Európska pátračka prepája opakovanie geografických poznatkov s pohybovou aktivitou. Žiaci sa počas hry aktívne zapájajú do riešenia úloh, premýšľajú o geografických súvislostiach, spájajú poznatky z prírodnej a spoločenskej geografie a zároveň sa pohybujú v priestore. Hra podporuje rozvoj pozornosti, logického myslenia, rýchleho rozhodovania a spolupráce.

Didaktické rozpracovanie:

1. Prípravná fáza (evokácia)

Učiteľ motivuje žiakov tematicky zameranými otázkami, ktoré vychádzajú z geografických poznatkov o Európe. Cieľom je prebudiť zvedavosť a aktivovať už nadobudnuté vedomosti. Otázky sú formulované tak, aby žiaci premýšľali v súvislostiach, spájali poznatky z prírodnej aj spoločenskej geografie: Ktoré pohorie tvorí hranicu medzi Európou a Áziou? Ako by ste opísali polohu Európy vzhľadom na ostatné svetadiely? Učiteľ povzbudzuje žiakov k diskusii, necháva priestor pre žiacke domnienky. Cieľom nie je presná odpoveď, ale aktivizácia geografického myslenia a vytvorenie prepojení medzi mapou, priestorom a poznatkami.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Po úvodnej diskusii nasleduje samotná aktivita – Európska pátračka.

Žiaci sa pohybujú po vymedzenom priestore (trieda, chodba, školský dvor), hľadajú kartičky s otázkami a premýšľajú nad geografickými súvislosťami a správnymi odpoveďami. Každá otázka ich vedie k uvažovaniu o polohe štátov a miest, prírodných pomeroch a rozlohe, členstve v EÚ, kultúrohistorických pamiatkach, dopravnej sieti a hospodárstve. Žiaci tak prakticky spájajú geografické fakty do logického celku, overujú si svoje vedomosti a aktívne si ich upevňujú.

Prostredníctvom fyzického pohybu a interakcie si ľahšie zapamätajú pojmy.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Po ukončení hry žiaci zoradia písmená a odhalia vetu: Európa je podľa rozlohy druhý najmenší svetadiel. Spoločne s učiteľom následne reflektujú priebeh: Ktoré otázky im išli najlepšie a ktoré boli náročné? V ktorých oblastiach Európy sa orientujú najlepšie? Čo ich pri hre prekvapilo alebo zaujalo? Aký význam má poznať geografické fakty o Európe v každodennom živote? Na záver učiteľ ukáže mapu Európy a spoločne s triedou zhrnie hlavné poznatky: polohu, členenie, pohoria, rieky, mestá a symboly Európy.

Reflexia slúži ako zhrnutie, upevnenie a premostenie k ďalšiemu tematickému celku.

Skúsenosti a odporúčania:

Didaktická hra sa osvedčila ako efektívna a motivačná forma opakovania učiva o Európe. Podporuje aktívne učenie, spoluprácu, pohyb a prirodzenú súťaživosť žiakov počas vyučovacej hodiny. Hru otestovalo 18 žiakov na základnej škole.

Vonkajšie prostredie prispieva k väčšej aktivite a sústredenosti, pričom zvyšuje zapamätateľnosť učiva. Hra bola overená počas letného tábora pri počte približne 50 detí, ktoré ju prijali s nadšením a vysokou mierou zapojenia. Účastníci spontánne reagovali, kládli otázky a chceli aktivitu opakovať. Ukázalo sa, že hra efektívne rozvíja geografické poznatky, komunikačné zručnosti a tímovú spoluprácu. Je vhodná ako opakovacia alebo motivačná aktivita na konci tematického celku. Hru je možné flexibilne prispôbiť aj na iné geografické témy, ako napríklad Slovensko, svetadiely či prírodné rekordy.

BOZP:

Pred začiatkom hry učiteľ oboznámi žiakov s pravidlami vymedzenia bezpečného pohybu a s pravidlami hry. Žiaci sa pohybujú pokojne, nebežia a dávajú pozor, aby sa nezrazili so spolužiakmi. Učiteľ teda dohliada na bezpečný priebeh. V prípade nepriaznivého počasia sa hra presúva do vnútorných priestorov.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Kartičky s otázkami

1.Ktorý oceán obmýva sever Európy?

- O) Tichý oceán
- I) Indický oceán
- E) Severný ľadový oceán

2.Ktoré pohorie tvorí prirodzenú hranicu medzi Európou a Áziou?

- T) Alpy
- U) Ural
- V) Pyreneje

3.Ktorý z týchto štátov je najsevernejšie položený?

- O) Portugalsko
- P) Grécko
- R) Nórsko

4.Ktoré pohorie sa nachádza na juhu Európy?

- O) Ural
- Ó) Alpy
- Ô) Skandy

5.V ktorom štáte sa nachádza hlavné mesto Rím?

- P) Taliansko
- R) Francúzsko
- S) Grécko

6.Ktorý štát nie je členom Európskej únie?

- B) Nemecko
- A) Nórsko
- C) Taliansko

7.Ktorá rieka je najdlhšia v Európe?

- J) Volga
- K) Dunaj
- L) Seina

8.Ktoré mesto je hlavným mestom Poľska?

- E) Varšava
- F) Krakov
- G) Gdansk

9.Ktoré z týchto miest sa nachádza vo Francúzsku?

- O) Lisabon
- P) Paríž
- R) Berlín

10.Ktorý štát má najväčší počet obyvateľov v Európe?

- N) Francúzsko
- O) Nemecko
- P) Ukrajina

11.Ktoré z týchto pohorí je na hranici medzi Francúzskom a Španielskom?

- C) Alpy
- D) Pyreneje
- E) Karpaty

12.Ktorý štát je ostrovný?

- L) Spojené kráľovstvo
- Ľ) Nemecko
- L) Švédsko

13.Aký je názov spoločnej meny väčšiny krajín EÚ?

- Ä) Libra
- Á) Dolár
- A) Euro

14.Ktorá z týchto nížin sa nachádza na juhu Maďarska?

- O) Stredoruská nížina
- P) Valašská nížina
- R) Veľká dunajská nížina

15. Ktorý štát je najväčší v Európe podľa rozlohy?

- N) Francúzsko
- O) Rusko
- P) Ukrajina

16. Ktoré z týchto miest sa nachádza v Španielsku?

- Z) Madrid
- Ž) Vatikán
- Y) Brusel

17. Ktoré z týchto miest je hlavným mestom Nórska?

- K) Štokholm
- L) Oslo
- M) Kodaň

18. Ktoré pohorie sa rozprestiera na Slovensko-Ukrajinskej hranici?

- S) Alpy
- O) Karpaty
- D) Dinárske vrchy

19. Ktorý ostrov patrí Taliansku?

- H) Sicília
- I) Island
- J) Korzika

20. V ktorom európskom štáte nájdete rieku Temža?

- Z) Švédsko
- Y) Spojené kráľovstvo
- Ý) Belgicko

21. Ktoré z týchto miest je známe Eiffelovou vežou?

- D) Paríž
- E) Londýn
- F) Rím

22. Ktorá stavba sa nachádza vo Veľkej Británii?

- P) Koloseum
- R) Stonehenge
- S) Akropola

23. Ktoré mesto je známe ako centrum renesancie?

- U) Florencia
- V) Madrid
- X) Lisabon

24. Ktorý symbol Španielska sa nachádza v Barcelone?

- E) Big Ben
- F) Eiffelova veža
- H) Sagrada Familia

25. Ktoré mesto je známe svojím šikmým námestím Piazza dei Miracoli a šikmou vežou?

- Ý) Pisa
- Z) Benátky
- Ž) Neapol

26. Ktorá krajina je známa veternými mlynmi a tulipánmi?

- L) Dánsko
- M) Belgicko
- N) Holandsko

27. Aké je slovenské hlavné mesto?

- C) Košice
- B) Banská Bystrica
- A) Bratislava

28. Ktoré mesto je hlavným mestom Islandu?

- S) Oslo
- J) Reykjavík
- I) Bergen

29.V ktorom meste nájdeme známe
sídlo európskych inštitúcií -
Štrasburg?
M) Francúzsko
O) Nemecko
P) Belgicko

30.V ktorom štáte sa nachádza
jazero Balaton?
R) Rakúsko
E) Maďarsko
A) Slovinsko

31. Ktoré mesto má najväčšie letisko
v Európe?
N) Frankfurt
T) Rím
B) Paríž

32.Ktorý z týchto dopravných
prostriedkov dosahuje rýchlosť až
300 km/h?
S) Električka
Š) Rýchlovlak TGV
Č) Nákladné auto

33.Ktorá európska krajina má
najvyšší vrchol Mont Blanc?
L) Nemecko
I) Španielsko
Í) Francúzsko

34.V ktorom meste sa nachádza
sídlo Európskej únie?
S) Brusel
T) Praha
U) Lisabon

35.Ktoré podnebie je typické pre
oblasti okolo Stredozemného mora?
W) Polárne
V) Subtropické
Y) Mierne

36.Čo označuje pojem „urbanizácia“?
C) Vystahovanie z miest
D) Rozvoj dedín
E) Rozrastanie miest

37.Ktorý európsky štát má národnú
vlajku, ktorá nie je štvoruholníková?
T) Nórsko
Ť) Švajčiarsko
U) Nepál

38.Ktorý štát je známy tým, že je pod
úrovňou mora, má hrádze a veterné
mlyny?
I) Dánsko
A) Holandsko
B) Nemecko

39.V ktorom európskom meste sa
nachádza známa „tančiacia budova“?
C) Viedeň
D) Praha
E) Paríž

40.Ktorý štát má najviac termálnych
prameňov a gejzírov v Európe?
I) Island
J) Taliansko
K) Nórsko

41.Ktoré európske mesto je známe aj
ako „mesto kanálov“?
D) Lisabon
E) Benátky
F) Barcelona

42.Ktorý štát je známy výrobou áut
značky Volvo?
L) Švédsko
M) Fínsko
N) Dánsko

VLAJKOVÝ SVET

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Vlajkový svet		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 6 – 9. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Svet – štáty a vlajky		
Téma: Poznávanie štátov sveta a vlajok		
Forma výučby: Aktivita na školskom dvore, práca vo dvojiciach		
Cieľ: Aktivita „Vlajkový svet“ je navrhnutá tak, aby integrovala psychomotorickú stimuláciu s kognitívnym spracovaním geografických dát, čo priamo korešponduje s modernými trendmi v kurikulárnej reforme. Žiaci si formou dynamického bádania osvojujú vedomosti o štátnych symboloch a geografických faktoch, pričom si rozvíjajú schopnosť kriticky analyzovať predložené informácie. Výsledkom je nielen dlhodobé zapamätanie učiva, ale aj posilnenie logického uvažovania a schopnosti syntetizovať nové poznatky.		
Pomôcky: Pre žiaka: pracovné hárky s tajničkou (Príloha 1) Pre učiteľa: Očíslované stanovišťa s vlajkami a popisom (Príloha 3), kľúč správnych odpovedí (Príloha 2), politickú mapu sveta		
Postup: • Učiteľ vopred rozvešia/rozmiestni po areáli stanovišťa, reprezentujúce vlajky štátov. • Žiaci obdržia pracovné hárky, kde sa nachádza tajnička a vysvetlia sa inštrukcie. • Úlohou žiakov je nájsť správne číslo a pomenovať štátnu vlajku. Pod každou vlajkou sa nachádza malá nápoveda. • Dôležité: čísla 1, 3, 4, 9, 10, 13, 14 a 16 sa zapisujú do tajničky horizontálne a čísla 2, 5, 6, 7, 8, 11, 12 a 15 sa zapisujú vertikálne. • Po vyplnení všetkých 15 riadkov tajničky žiaci prinesú vyplnenú tajničku učiteľovi. • Učiteľ spoločne so žiakmi overí správnosť vyplnenia tajničky a vykoná sa krátka reflexia zameraná na overenie poznatkov.		

Vysvetlenie:

Táto didaktická hra efektívne spája psychomotorickú stimuláciu (pohyb) s kognitívnou záťažou, čím implementuje princípy zážitkového a konštruktivistického učenia v súlade s novým kurikulumom. Pohyb medzi stanovišťami a riešenie tajničky transformuje pasívne memorovanie na dynamickú činnosť, ktorá efektívne podporuje dlhodobé zapamätanie politickej geografie. Proces analýzy vizuálnych symbolov a dekodovania textových informácií rozvíja u žiakov kritické myslenie, argumentačnú schopnosť a zručnosť syntetizovať geografické dáta. Aktivita je tak kľúčovým nástrojom pre budovanie geografickej gramotnosti

Didaktické rozpracovanie:**1. Prípravná fáza (evokácia)**

Učiteľ aktivizuje predchádzajúce vedomosti žiakov krátkymi, vizuálne motivačnými otázkami, napr. o najznámejších vlajkách sveta či symbolike farieb. Cieľom je prebudiť záujem o politickú geografiu, vlajky ako symboly a pripraviť žiakov na prácu s geografickými informáciami.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Počas didaktickej hry žiaci aktívne prepájajú vizuálne symboly (vlajky) a geografické popisy so správnym názvom štátu. Pohybová zložka (beh/chôdza k stanovišťami) podporuje kinetickú pamäť a sústredenie. Manipulácia s hárkom a lúštenie tajničky je procesom analýzy, syntézy a aplikácie získaných geografických poznatkov.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Učiteľ vedie štruktúrovanú reflexiu formou diskusie. Žiaci spoločne kontrolujú správnosť vyplnenia tajničky. Diskutujú o tom, ktoré štáty/vlajky boli najnáročnejšie na identifikáciu a na aké zaujímavé geografické fakty narazili. Overením poznatkov v atlase si žiaci uvedomia, ako im hra pomohla k lepšej priestorovej orientácii.

Skúsenosti a odporúčania:

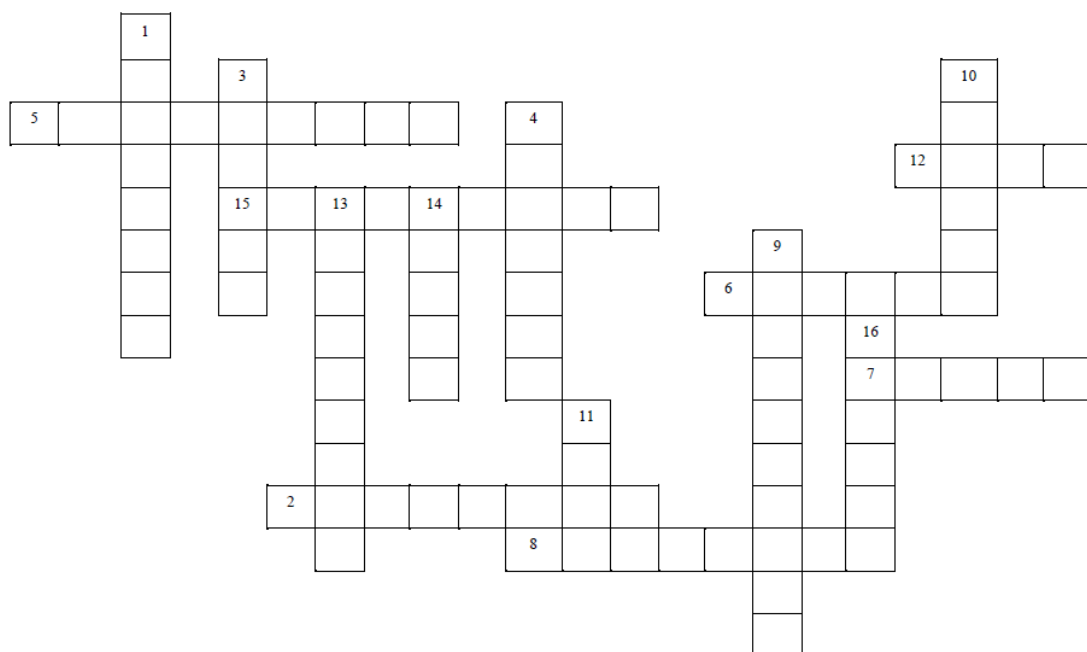
Hra sa osvedčila ako dynamická a motivačná aktivita pre žiakov 2. stupňa vďaka spojeniu pohybu a kognitívnej práce. Overovanie prebiehalo vo viacerých triedach, spoločne hru odskúšalo 30 žiakov. Aktivitu sme odskúšali aj na letnom tábore, kde hra mala veľký úspech. Efektívne podporuje dlhodobé zapamätanie geografických poznatkov a priestorovú orientáciu. Odporúča sa tlač vo väčšom formáte a zalaminovanie vlajok pre zvýšenie odolnosti a možnosti opakovaného využívania materiálov, aj v exteriéri.

BOZP:

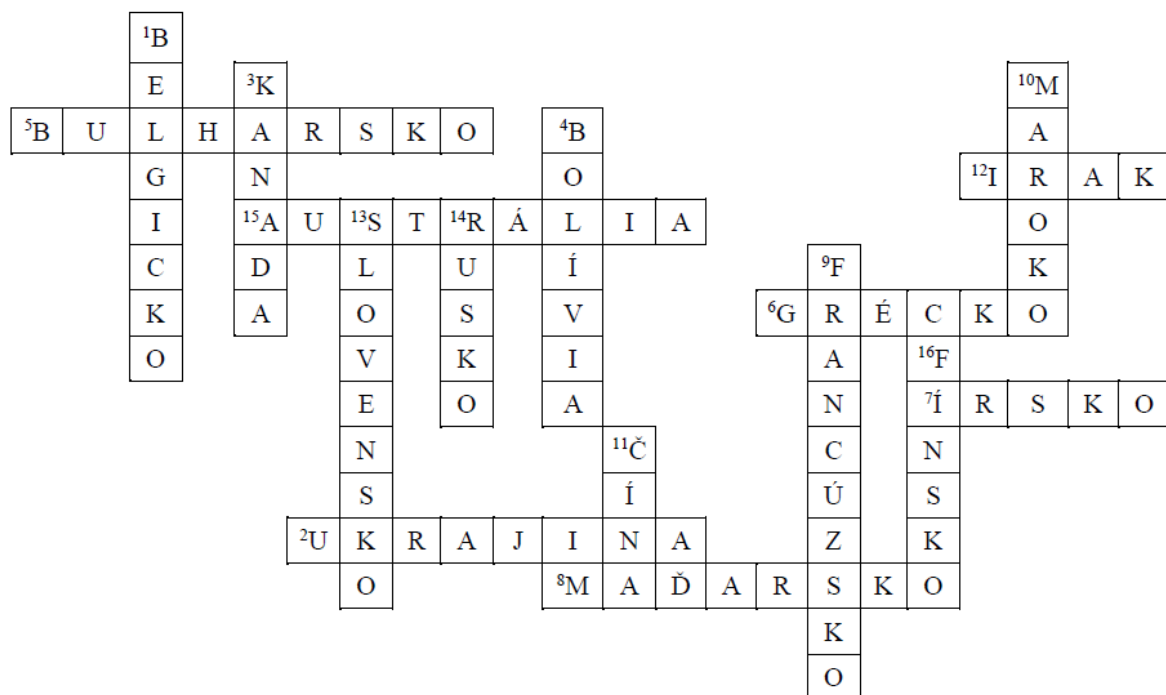
Bezpečnosť pri realizácii hry – Vlajkový svet je podmienená jasným určením zón pohybu a dôslednou inštrukciou žiakov pred začatím aktivity. Úlohou učiteľa je vykonávať nepretržitý monitoring žiakov v priestore, usmerňovať ich správanie a dbať na dodržiavanie vopred stanovených organizačných hraníc, čím sa predchádza potenciálnym kolíziám.

Vypracovala: Bc. Dominika Weisssová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Pracovný hárok pre žiaka

Príloha 2: Kľúč správnych odpovedí

Príloha 3: Očíslované stanovištia s vlajkami a popisom

9

Európsky štát preslávený Eiffelovou vežou.

10

Severoafrický štát známy pohorím Atlas .

11

Ázijský štát známy Veľkým múrom a bohatou kultúrou.

12

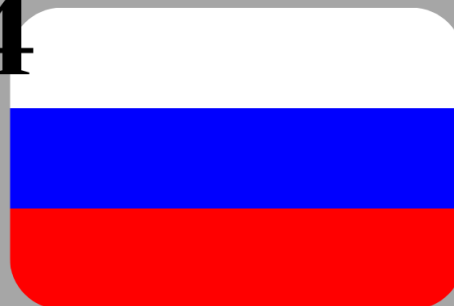
Krajina na Blízkom východe známa ropnými zásobami a nedávnymi vojnovými konfliktmi.

13

Stredoeurópsky štát s Tatrami.

14

Najväčší štát sveta, známy rozsiahlymi lesmi .

15

Ostrovný štát známy kengurami a pavúkmi.

16

Severská krajina známa tisíckami jazier.

PLAVBA SLOVENSKÝMI RIEKAMI

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: PLAVBA SLOVENSKÝMI RIEKAMI		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 8. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Slovensko		
Téma: Vodstvo Slovenska		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Žiak vie identifikovať na mape Slovenska danú rieku a odpovedať na otázky týkajúce sa vodstva Slovenska.		
Pomôcky: herné pole (Príloha 1), figúrky – 6ks, kartičky s názvami riek (Príloha 2), kartičky s otázkami (Príloha 3), hárok so správnymi odpoveďami (Príloha 4)		
Postup: Na predošlej vyučovacej hodine žiaci preberali vodstvo Slovenska. Didaktická hra – Plavba slovenskými riekami je zameraná na opakovanie učiva a je určená na celú vyučovaciu hodinu. V úvode vyučovacej hodiny vyučujúci rozdelí žiakov na 6 – členné skupiny (hru musia hrať minimálne 2 hráči a maximálne ju môžu hrať 6 hráči) a každá skupina dostane herné pole (Príloha 1), kartičky s názvami riek (Príloha 2), otázky týkajúce sa vodstva Slovenska (Príloha 3) a hárok so správnymi odpoveďami (Príloha 4). Pravidlá hry sú vysvetlené nižšie, v sekcii Didaktické rozpracovanie.		
Vysvetlenie: Cieľom didaktickej hry je zopakovanie si učiva z predchádzajúcej vyučovacej hodiny a prehĺbenie si vedomostí o vodstve Slovenska (niektoré otázky žiaci nepreberali, ale môžu vedieť odpovede na nich z bežného života). Na ďalšej hodine sa k otázkam, ktoré žiakom boli nejasné vyučujúci môže vrátiť.		
Didaktické rozpracovanie: 1. Prípravná fáza (evokácia) – 5 min. Vyučujúci žiakom položí pár otázok na opakovanie o vodstve Slovenska. Následne sa ich opýta, či by sa na dnešnej hodine chceli zahrať (odpoveď bude pravdepodobne áno). 2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu) – 35 min.		

Každá skupina (minimálne 2 – členná, maximálne 6 – členná) má pred sebou herné pole, kartičky s názvami riek Slovenska, kartičky s otázkami a hárok so správnymi odpoveďami.

1. V úvode si každá skupina určí „vedúceho“, ktorého úlohou navyše bude kontrolovať odpovede na otázky v hárku so správnymi odpoveďami.

2. Kartičky s názvami riek položíme textom dole a každý hráč si vylosuje 1 kartičku. Prečíta si svoju rieku a nájde ju na mape (hernom poli). Vezme si figúrku rovnakej farby akou je vyznačená rieka na mape (červená – Dunaj, žltá – Váh, zelená – Hron, biela – Hornád, modrá – Ondava, čierna – Laborec) a položí ju na prvé políčko najbližšie k prameňu – štart.

3. Hru začína hrať červený hráč, následne žltý, zelený, biely, modrý a posledný čierny.

4. Kartičky s otázkami sú položené vedľa herného poľa textom nadol. Prvý hráč si ťahá 1 kartičku s otázkou, prečíta ju a odpovie. Ak odpovie správne posunie sa o toľko políčok, koľko je napísané pod otázkou (otázky majú hodnotu 1, 2 alebo 3 – podľa náročnosti). Ak hráč odpovie nesprávne/neodpovie, tak sa figúrkou neposúva na ďalšie políčko. Takto postupne postupujú všetci hráči.

5. V hernom poli sú 2 piktogramy – vodopád a kamene. Ak hráč stúpne na vodopád – spustil sa po vodopáde – posúva sa o 2 políčka dopredu, smerom ku ústiu rieky. Ak hráč stúpne na kamene – kamene ho brzdia – posunie sa o 2 políčka späť, smerom k prameňu.

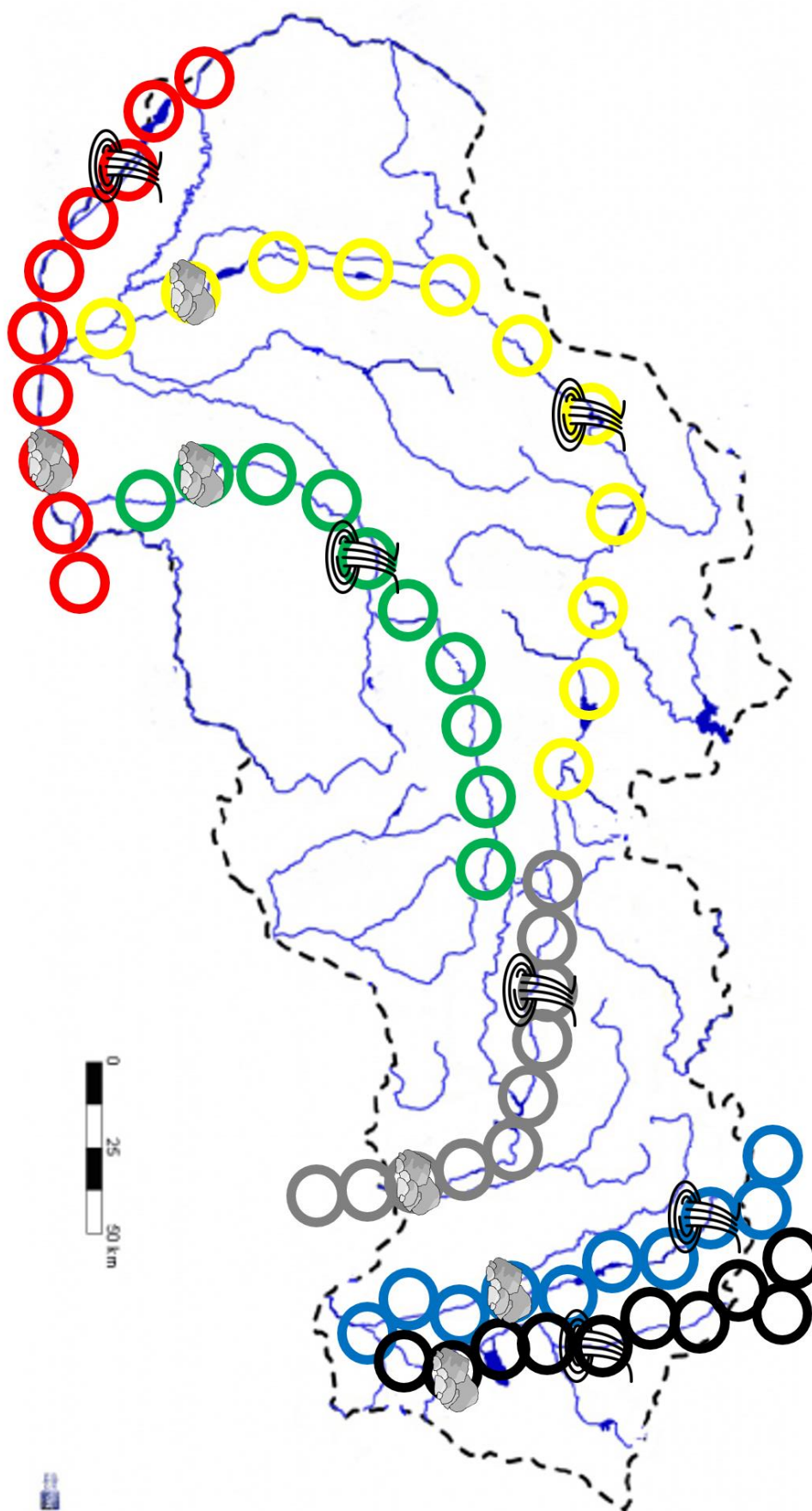
6. Vyhráva hráč, ktorý sa ako prvý dostane na posledné políčko – ústie rieky.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia) – 5 min.

Učiteľ spolu so žiakmi zreflektuje priebeh aktivity a prípadné problémy. Opýta sa žiakov, ako sa im pracovalo, čo nové sa naučili, čo im robilo problémy a ako ich prekonali. Žiakov, ktorí sa ako prví dostali do cieľa, odmení bodmi/známkou.

Vypracoval: Mgr. Kristína Figuliová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Herné pole

Príloha 2: Kartičky s názvami riek

HROŇ

VÁH

DUNAĽ

LABOREC

ONDAVA

HORNÁD

Príloha 3: Karty s otázkami

1 Ktorá rieka je najdlhšia na Slovensku? 1	21 Ktorá rieka je hranicou medzi Slovenskom a Maďarskom? 2	2 Ktorá známa rieka pramení na Horehroní? 1	27 Aké známe vodné dielo sa nachádza na rieke Váh? 2
22 Aká rieka preteká hlavným mestom Slovenska, Bratislavou? 2	23 Ktorá rieka vytvára hranicu medzi Slovenskom a Českou republikou? 2	24 Ktoré jazero je najväčšie na Slovensku? 2	42 Kde sa nachádza prameň rieky Hron? 3
25 Aké jazero je najhlbšie na Slovensku? 2	41 Kde sa nachádza najväčšia vodná nádrž na Slovensku? 3	26 Kde leží vodné dielo Gabčíkovo? 2	47 Aké rieky sú hlavnou tepnou východného Slovenska? 3
28 Aký význam má vodná nádrž Liptovská Mara? 2	29 Ako sa volá rieka, ktorá preteká Košicami? 2	43 Koľko riek na Slovensku sa vlieva do Dunaja? 3	33 Čo je to povodie rieky? 2
30 V ktorej časti Slovenska sa nachádza rieka Nitra? 2	31 Aké sú významné prítoky rieky Hron? 2	44 Ktoré rieky patria medzi najčistejšie na Slovensku? 3	
45 Aké vodné plochy sú dôležité pre migráciu vtákov na Slovensku? 3	32 Kde leží vodná nádrž Veľká Domaša? 2	46 Aká rieka tečie cez mestá Žilina a Martin? 3	

34 Kde sa nachádza vodná nádrž Čierny Váh? 2	48 Cez aké krajiny ešte preteká rieka Dunaj okrem Slovenska? 3	35 Aký je význam prítokov riek pre hydrologický cyklus? 2	53 Aké mestá sa nachádzajú pri rieke Nitra? 3
3 Kde sa nachádza rieka Tisa? 1	49 Kde leží vodná nádrž Kráľová? 3	50 Aký význam majú rieky pre poľnohospodárstvo na Slovensku? 3	4 Čo znamená pojem „vodné dielo“? 1
51 Kde sa nachádza vodná nádrž Pálcianska Maša? 3	36 Kde sa nachádza vodná nádrž Zemplínska Šírava? 2	52 Cez aké mesto preteká rieka Ipel? 3	
37 Ktoré jazerá sú obľúbené pre letné kúpanie na Slovensku? 2	54 Aké známe vodné nádrže sú súčasťou Tatranského národného parku? 3	55 Aké rieky pretekajú okresom Trebišov? 3	7 V ktorom okrese sa nachádza vodná nádrž Orava? 1
5 Aká nádrž slúži na zásobovanie pitnou vodou? (1 príklad) 1	56 Kde leží prameň rieky Tisa? 3	6 Aké rieky tečú cez Bratislavu? 1	8 Koľkými krajinami preteká rieka Dunaj? 1
57 Aký je význam riek pre dopravu na Slovensku? 3	58 Kde sa nachádza vodná nádrž Hrušov? 3	59 V ktorom okrese sa nachádza Klenovská priehrada? 3	

9 Vymenuj aspoň 2 tatranské plesá. 1	10 Aký je názov rieky, ktorá tečie cez Nitru? 1	38 Aká rieka tečie cez mesto Trenčín? 2	14 Čo je to „úmorie“? 1
11 Kde pramení Váh? 1	12 Kde pramení Dunaj? 1	13 Ako sa volá najväčšia rieka na Slovensku? 1	
16 Uveď 1 príklad rieky, ktorá preteká cez Slovensko a vlieva sa do Čierneho mora. 1	60 Uveď 1 príklad rieky, ktorá pramení na Slovensku a je odvodňovaná Do Baltského mora. 3	17 Definuj pojem „pleso“. 1	15 Doplň: Najväčšie zásoby podzemnej vody na Slovensku sú na _____ ostrove. 1
39 Kde sa nachádza vodopád Skok? 2	40 Kde na strednom Slovensku sa nachádza vodopád Bystré? 2	18 Doplň: Činnosťou _____ vznikli plesá v Tatrách. 1	
19 Ako sa volá najväčší studený gejzír na Slovensku? 1	20 Najvyššie položeným jazerom u nás (2 192 m n. m.) je _____ v Tatrách. A Štrbské pleso B Skalnaté pleso C Modré pleso 1		

Príloha 3: Hárok so správnymi odpoveďami (pre učiteľa)

Č.	Otázka (stručne)	Správna odpoveď
1	Najdlhšia rieka SR	Váh
2	Rieka prameniaca na Horehroní	Hron
3	Kde je Tisa	východné Slovensko
4	Vodné dielo	zariadenie na využitie vodnej energie
5	Vodná nádrž na pitnú vodu	Málinec, Klenovská priehrada
6	Rieky v Bratislave	Dunaj, Morava
7	Oravská priehrada – okres	Námestovo
8	Koľkými krajinami tečie Dunaj	3
9	2 tatranské plesá	Štrbské, Skalnaté...
10	Rieka v Nitre	Nitra
11	Prameň Váhu	Biely a Čierny Váh
12	Prameň Dunaja	Čierny les, Nemecko
13	Najväčšia rieka SR	Dunaj
14	Úmorie	územie odvodňované do jedného mora
15	Najväčšie zásoby podzemnej vody	Žitný ostrov
16	Rieka ústiaca do Čierneho mora	Dunaj
17	Pleso	jazero ľadovcového pôvodu
18	Plesá vznikli činnosťou	ľadovca
19	Najväčší studený gejzír	Herliansky
20	Najvyššie položené jazero SR	Modré pleso
21	Hranica SR a Maďarska	Dunaj
22	Rieka v Bratislave	Dunaj
23	Hranica SR a ČR	Morava
24	Najväčšie jazero SR	Veľké Hincovo pleso
25	Najhlbšie jazero SR	Veľké Hincovo pleso
26	Vodné dielo Gabčíkovo	Dunaj
27	Vodné dielo na Váhu	Žilina
28	Význam Liptovskej Mary	ochrana pred povodňami
29	Rieka v Košiciach	Hornád

Č.	Otázka (stručne)	Správna odpoveď
30	Rieka Nitra – časť SR	západné Slovensko
31	Prítoky Hrona	Slatina, Čierny Hron, Sikenica
32	Veľká Domaša	východné Slovensko
33	Povodie rieky	územie odvádzajúce vodu do rieky
34	Vodná nádrž Čierny Váh	pri Východnej
35	Význam prítokov	zber a transport vody
36	Zemplínska Šírava	pri Michalovciach
37	Jazera na kúpanie	Liptovská Mara, Domaša...
38	Rieka v Trenčíne	Váh
39	Vodopád Skok	Tatry
40	Vodopád Bystré	Poľana
41	Najväčšia vodná nádrž SR	Orava
42	Prameň Hrona	pod Kráľovou hoľou
43	Rieky vlievajúce sa do Dunaja	Hron, Váh, Ipel', Morava
44	Najčistejšie rieky	Orava, horný Váh
45	Vodné plochy pre vtáky	Orava, Liptovská Mara...
46	Rieka v Žiline a Martine	Váh, Turiec
47	Tepny východného Slovenska	Laborec, Hornád, Ondava
48	Krajiny Dunaja	Nemecko, Rakúsko, Maďarsko...
49	Vodná nádrž Kráľová	pri Seredi
50	Význam riek pre poľnohospodárstvo	zavlažovanie
51	Palcemanská Maša	pri Dobšinej
52	Mestá na Ipli	Poltár, Šahy
53	Mestá na Nitre	Nitra, Nové Zámky, Prievidza, Partizánske, Topoľčany
55	Rieky v okrese Trebišov	Ondava, Bodrog, Latorica
56	Prameň Tisy	Ukrajina
57	Význam riek pre dopravu	vodná doprava
58	Vodná nádrž Hrušov	pri Jablonove nad Turňou
59	Klenovská priehrada – okres	Rimavská Sobota
60	Rieka odvodňovaná do Baltického mora	Poprad, Dunajec

SÚBOJ OKRESOV SLOVENSKA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Súboj okresov Slovenska		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 8. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Administratívne členenie Slovenska		
Téma: Okresy Slovenska		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca vo dvojiciach		
Ciele: Žiak vie uviesť nadradený číselný pojem k rôznym konkrétnym číselným geografickým pojmom; porovnať veľkosti okresov podľa rozlohy, počtu obyvateľov a počtu miest a obcí; spolupracovať vo dvojici.		
Pomôcky: mapa administratívneho členenia (Príloha 1), kartičky s geografickými údajmi o okresoch Slovenska (Príloha 2)		
Postup: Učiteľ žiakom vysvetlí postup hry. Učiteľ cez dataprojektor zobrazí mapu administratívneho členenia (Príloha 1). Do dvojíc rozdá náhodne pomiešané kartičky (Príloha 2), ktoré obsahujú z jednej strany geografické údaje o jednotlivých okresoch (názov, počet obyvateľov, rozloha, ...) a z druhej strany sú prázdne. Geografické údaje žiaci nevidia a nesmú sa pozerieť. Princíp hry je podobný ako pri hre „Vojna“. Žiak má niekoľko kartičiek, ktoré si premieša. Rovnaký postup urobí aj druhý žiak v lavici. Potom si prvý žiak otočí kartičku, kde uvidí údaje o okrese. Zvolí si jednu zo štyroch kategórií (počet obyvateľov, rozloha, Hustota zaľudnenia alebo počet miest a obcí), najlepšie tú, ktorá by mohla byť podľa toho žiaka väčšia ako u spolužiaka. Potom otočí kartičku aj druhý žiak a zvíťazí ten, ktorý má väčšiu hodnotu (vyššie číslo). Potom sa žiaci vymenia a druhé kolo začína druhý žiak. Takto sa žiaci striedajú, dokým jeden z nich získa 10 bodov, teda zvíťazí.		
Vysvetlenie: Cieľom didaktickej hry „Súboj okresov Slovenska“ je aktivizácia žiakov, ale tiež rozvíjanie ich spôsobilosti klasifikovať a porovnávať. Ďalším cieľom je osvojenie si nových vedomostí o konkrétnych okresoch Slovenska.		
Didaktické rozpracovanie: 1. Prípravná fáza (evokácia) 2 min.		

Učiteľ sa opýta žiakov, či poznajú princíp hry s názvom „Vojna“. Ak nie, vysvetlí im postup popísaný vyššie. Vysvetlí im, že v tejto „vojne“ pôjde o okresy Slovenska a že zvíťazí ten, kto ako prvý dosiahne vo dvojici 10 bodov.

2. Realizačná fáza (uvedenie si významu) 5 min.

Postup geografickej hry je popísaný vyššie. Učiteľ upozorní žiakov, aby neotáčali kartičky z opačnej strany a nech si ich poriadne premiešajú. Ak nebude postup hry žiakom jasný, učiteľ vysvetlenie zopakuje. Učiteľ upozorní žiakov, že sa bratislavské a košické okresy nenachádzajú v kartičkách, pretože nevyhovujú podmienkam hry (nie je v nich zastúpená 4. kategória – mestá a obce).

Učiteľ dá pozor na to, aby žiaci sedeli vo dvojiciach (max. v trojiciach) v laviciach. Žiaci si môžu počítat body na samostatný papier. Žiaci sa striedajú, kým jeden z dvojice, resp. z trojice nedosiahne 10 bodov (alebo sa mu neminú kartičky). Potom hra skončí.

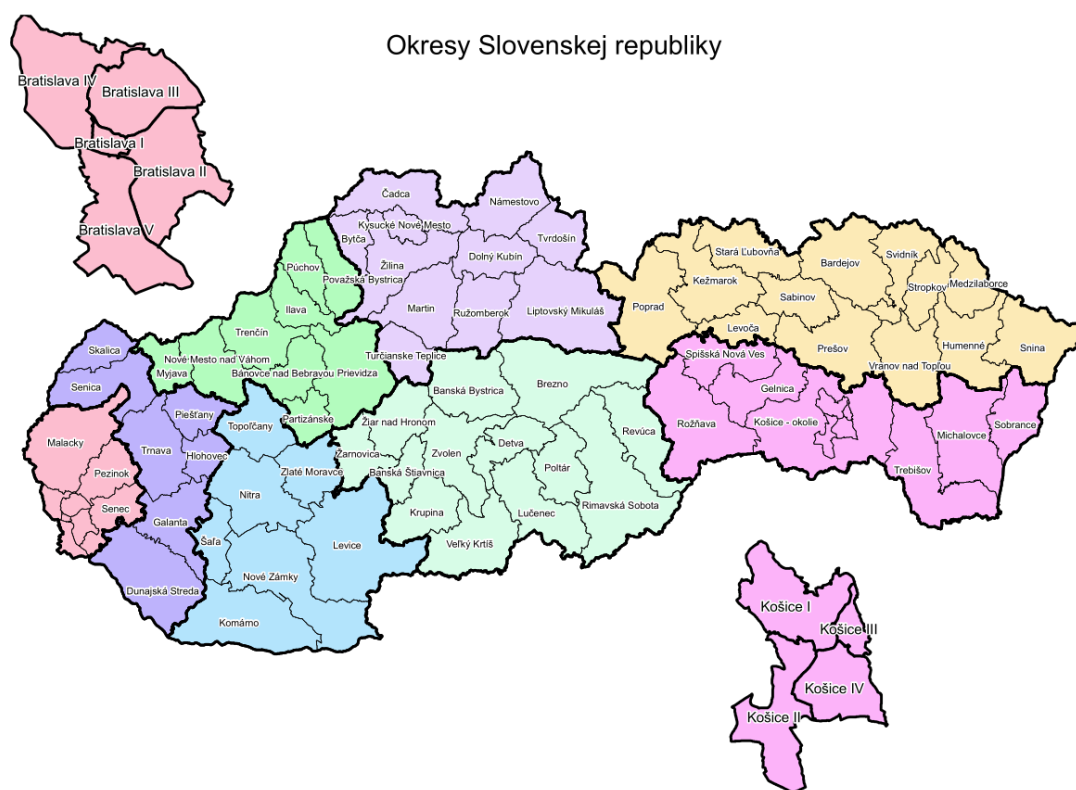
3. Hodnotiaca fáza (reflexia) 3 min.

Po skončení hry vo všetkých dvojiciach sa prihlásia víťazi. Následne učiteľ spolu so žiakmi zreflektuje priebeh hry a prípadné problémy. Opýta sa žiakov, ako sa im pracovalo, čo nové sa naučili. Učiteľ sa opýta žiakov, či by si podobnú hru zahrali v prípade iného učiva (napr. štáty Európy, Afriky a pod.).

Skúsenosti a odporúčania: Učiteľ môže upozorniť žiakov, ktorí začínajú kolo, že nemusí zvíťaziť len najvyššie číslo, ale prípadne aj najnižšie. Informácie na kartičkách môže učiteľ aktualizovať.

Vypracoval: Mgr. Andrej Nemček, FPV UMB v BB

Príloha 1: Mapa administratívneho členenia Slovenska

Zdroj: Voloda/wikipedia.org

Príloha 2: Kartičky s geografickými údajmi o okresoch Slovenska

Okres Bánovce nad Bebravou Počet obyvateľov: 35 658 Rozloha v km²: 461,9 Hustota zaľudnenia: 77 obyv./km² Počet miest a obcí: 43	Okres Banská Bystrica Počet obyvateľov: 108 120 Rozloha v km²: 809,4 Hustota zaľudnenia: 134 obyv./km² Počet miest a obcí: 42	Okres Banská Štiavnica Počet obyvateľov: 15 551 Rozloha v km²: 292,3 Hustota zaľudnenia: 53 obyv./km² Počet miest a obcí: 15
Okres Bardejov Počet obyvateľov: 75 786 Rozloha v km²: 936,2 Hustota zaľudnenia: 81 obyv./km² Počet miest a obcí: 86	Okres Brezno Počet obyvateľov: 58 965 Rozloha v km²: 1265,2 Hustota zaľudnenia: 47 obyv./km² Počet miest a obcí: 30	Okres Bytča Počet obyvateľov: 31 163 Rozloha v km²: 281,6 Hustota zaľudnenia: 111 obyv./km² Počet miest a obcí: 12

Okres Čadca Počet obyvateľov: 87 969 Rozloha v km²: 760,6 Hustota zaľudnenia: 116 obyv./km² Počet miest a obcí: 23	Okres Detva Počet obyvateľov: 30 854 Rozloha v km²: 449,2 Hustota zaľudnenia: 69 obyv./km² Počet miest a obcí: 15	Okres Dolný Kubín Počet obyvateľov: 38 937 Rozloha v km²: 491,9 Hustota zaľudnenia: 69 obyv./km² Počet miest a obcí: 15
Okres Dunajská Streda Počet obyvateľov: 125 238 Rozloha v km²: 1074,6 Hustota zaľudnenia: 117 obyv./km² Počet miest a obcí: 67	Okres Galanta Počet obyvateľov: 95 027 Rozloha v km²: 641,7 Hustota zaľudnenia: 148 obyv./km² Počet miest a obcí: 36	Okres Gelnica Počet obyvateľov: 31 668 Rozloha v km²: 584,4 Hustota zaľudnenia: 54 obyv./km² Počet miest a obcí: 20
Okres Hlohovec Počet obyvateľov: 43 769 Rozloha v km²: 267,2 Hustota zaľudnenia: 164 obyv./km² Počet miest a obcí: 24	Okres Humenné Počet obyvateľov: 59 535 Rozloha v km²: 754,2 Hustota zaľudnenia: 79 obyv./km² Počet miest a obcí: 62	Okres Ilava Počet obyvateľov: 57 511 Rozloha v km²: 358,5 Hustota zaľudnenia: 160 obyv./km² Počet miest a obcí: 21
Okres Kežmarok Počet obyvateľov: 74 232 Rozloha v km²: 839,3 Hustota zaľudnenia: 88 obyv./km² Počet miest a obcí: 41	Okres Komárno Počet obyvateľov: 100 212 Rozloha v km²: 1100,1 Hustota zaľudnenia: 91 obyv./km² Počet miest a obcí: 41	Okres Krupina Počet obyvateľov: 21 366 Rozloha v km²: 584,9 Hustota zaľudnenia: 37 obyv./km² Počet miest a obcí: 36
Okres Kysucké Nové Mesto Počet obyvateľov: 32 654 Rozloha v km²: 173,7 Hustota zaľudnenia: 188 obyv./km² Počet miest a obcí: 14	Okres Levice Počet obyvateľov: 109 588 Rozloha v km²: 1551,1 Hustota zaľudnenia: 71 obyv./km² Počet miest a obcí: 89	Okres Levoča Počet obyvateľov: 33 127 Rozloha v km²: 357,3 Hustota zaľudnenia: 93 obyv./km² Počet miest a obcí: 33

Okres Liptovský Mikuláš Počet obyvateľov: 71 685 Rozloha v km²: 1341,1 Hustota zaľudnenia: 53 obyv./km² Počet miest a obcí: 56	Okres Lučenec Počet obyvateľov: 69 788 Rozloha v km²: 825,6 Hustota zaľudnenia: 85 obyv./km² Počet miest a obcí: 57	Okres Malacky Počet obyvateľov: 78 809 Rozloha v km²: 949,5 Hustota zaľudnenia: 83 obyv./km² Počet miest a obcí: 26
Okres Martin Počet obyvateľov: 93 816 Rozloha v km²: 735,7 Hustota zaľudnenia: 128 obyv./km² Počet miest a obcí: 43	Okres Medzilaborce Počet obyvateľov: 10 870 Rozloha v km²: 427,3 Hustota zaľudnenia: 25 obyv./km² Počet miest a obcí: 23	Okres Michalovce Počet obyvateľov: 108 520 Rozloha v km²: 1019,3 Hustota zaľudnenia: 106 obyv./km² Počet miest a obcí: 78
Okres Myjava Počet obyvateľov: 25 363 Rozloha v km²: 327,4 Hustota zaľudnenia: 77 obyv./km² Počet miest a obcí: 17	Okres Námestovo Počet obyvateľov: 63 563 Rozloha v km²: 690,5 Hustota zaľudnenia: 92 obyv./km² Počet miest a obcí: 24	Okres Nitra Počet obyvateľov: 164 580 Rozloha v km²: 870,7 Hustota zaľudnenia: 189 obyv./km² Počet miest a obcí: 62
Okres Nové Mesto nad Váhom Počet obyvateľov: 61 512 Rozloha v km²: 580,0 Hustota zaľudnenia: 106 obyv./km² Počet miest a obcí: 34	Okres Nové Zámky Počet obyvateľov: 137 001 Rozloha v km²: 1347,1 Hustota zaľudnenia: 102 obyv./km² Počet miest a obcí: 62	Okres Partizánske Počet obyvateľov: 44 179 Rozloha v km²: 301,0 Hustota zaľudnenia: 147 obyv./km² Počet miest a obcí: 23
Okres Pezinok Počet obyvateľov: 69 623 Rozloha v km²: 375,5 Hustota zaľudnenia: 185 obyv./km² Počet miest a obcí: 17	Okres Piešťany Počet obyvateľov: 62 662 Rozloha v km²: 381,1 Hustota zaľudnenia: 164 obyv./km² Počet miest a obcí: 27	Okres Poltár Počet obyvateľov: 20 427 Rozloha v km²: 476,2 Hustota zaľudnenia: 43 obyv./km² Počet miest a obcí: 22

Okres Poprad Počet obyvateľov: 102 469 Rozloha v km²: 1105,4 Hustota zaľudnenia: 93 obyv./km² Počet miest a obcí: 29	Okres Považská Bystrica Počet obyvateľov: 61 211 Rozloha v km²: 463,2 Hustota zaľudnenia: 132 obyv./km² Počet miest a obcí: 28	Okres Prešov Počet obyvateľov: 173 187 Rozloha v km²: 933,7 Hustota zaľudnenia: 185 obyv./km² Počet miest a obcí: 91
Okres Prievidza Počet obyvateľov: 130 616 Rozloha v km²: 959,8 Hustota zaľudnenia: 136 obyv./km² Počet miest a obcí: 52	Okres Púchov Počet obyvateľov: 44 133 Rozloha v km²: 375,3 Hustota zaľudnenia: 118 obyv./km² Počet miest a obcí: 21	Okres Revúca Počet obyvateľov: 38 242 Rozloha v km²: 730,3 Hustota zaľudnenia: 52 obyv./km² Počet miest a obcí: 42
Okres Rožňava Počet obyvateľov: 58 995 Rozloha v km²: 1173,3 Hustota zaľudnenia: 50 obyv./km² Počet miest a obcí: 62	Okres Ružomberok Počet obyvateľov: 57 036 Rozloha v km²: 646,8 Hustota zaľudnenia: 88 obyv./km² Počet miest a obcí: 25	Okres Sabinov Počet obyvateľov: 60 607 Rozloha v km²: 483,5 Hustota zaľudnenia: 125 obyv./km² Počet miest a obcí: 43
Okres Senec Počet obyvateľov: 99 705 Rozloha v km²: 359,9 Hustota zaľudnenia: 277 obyv./km² Počet miest a obcí: 29	Okres Senica Počet obyvateľov: 59 347 Rozloha v km²: 683,5 Hustota zaľudnenia: 87 obyv./km² Počet miest a obcí: 31	Okres Skalica Počet obyvateľov: 47 313 Rozloha v km²: 357,1 Hustota zaľudnenia: 132 obyv./km² Počet miest a obcí: 21
Okres Snina Počet obyvateľov: 34 655 Rozloha v km²: 804,7 Hustota zaľudnenia: 43 obyv./km² Počet miest a obcí: 34	Okres Sobrance Počet obyvateľov: 22 377 Rozloha v km²: 538,2 Hustota zaľudnenia: 42 obyv./km² Počet miest a obcí: 47	Okres Spišská Nová Ves Počet obyvateľov: 98 656 Rozloha v km²: 587,4 Hustota zaľudnenia: 168 obyv./km² Počet miest a obcí: 36

Okres Stará Ľubovňa Počet obyvateľov: 52 867 Rozloha v km²: 624,0 Hustota zaľudnenia: 85 obyv./km² Počet miest a obcí: 44	Okres Stropkov Počet obyvateľov: 19 744 Rozloha v km²: 389,0 Hustota zaľudnenia: 51 obyv./km² Počet miest a obcí: 43	Okres Svidník Počet obyvateľov: 31 397 Rozloha v km²: 549,8 Hustota zaľudnenia: 57 obyv./km² Počet miest a obcí: 68
Okres Šaľa Počet obyvateľov: 50 972 Rozloha v km²: 355,9 Hustota zaľudnenia: 143 obyv./km² Počet miest a obcí: 13	Okres Topoľčany Počet obyvateľov: 70 313 Rozloha v km²: 597,6 Hustota zaľudnenia: 118 obyv./km² Počet miest a obcí: 54	Okres Trebišov Počet obyvateľov: 103 377 Rozloha v km²: 1073,5 Hustota zaľudnenia: 96 obyv./km² Počet miest a obcí: 82
Okres Trenčín Počet obyvateľov: 113 516 Rozloha v km²: 674,8 Hustota zaľudnenia: 168 obyv./km² Počet miest a obcí: 37	Okres Trnava Počet obyvateľov: 131 940 Rozloha v km²: 741,3 Hustota zaľudnenia: 178 obyv./km² Počet miest a obcí: 45	Okres Turčianske Teplice Počet obyvateľov: 15 848 Rozloha v km²: 392,8 Hustota zaľudnenia: 40 obyv./km² Počet miest a obcí: 26
Okres Tvrdošín Počet obyvateľov: 35 802 Rozloha v km²: 478,9 Hustota zaľudnenia: 75 obyv./km² Počet miest a obcí: 15	Okres Veľký Krtíš Počet obyvateľov: 41 605 Rozloha v km²: 848,2 Hustota zaľudnenia: 49 obyv./km² Počet miest a obcí: 71	Okres Vranov nad Topľou Počet obyvateľov: 79 181 Rozloha v km²: 769,5 Hustota zaľudnenia: 103 obyv./km² Počet miest a obcí: 68
Okres Zlaté Moravce Počet obyvateľov: 40 881 Rozloha v km²: 521,2 Hustota zaľudnenia: 78 obyv./km² Počet miest a obcí: 33	Okres Zvolen Počet obyvateľov: 66 294 Rozloha v km²: 759,0 Hustota zaľudnenia: 87 obyv./km² Počet miest a obcí: 26	Okres Žarnovica Počet obyvateľov: 24 991 Rozloha v km²: 425,3 Hustota zaľudnenia: 59 obyv./km² Počet miest a obcí: 18

Okres Žiar nad Hronom Počet obyvateľov: 44 424 Rozloha v km²: 517,7 Hustota zaľudnenia: 86 obyv./km² Počet miest a obcí: 35	Okres Žilina Počet obyvateľov: 161 052 Rozloha v km²: 815,1 Hustota zaľudnenia: 198 obyv./km² Počet miest a obcí: 53	
---	--	--

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2025. Údaje k 31. 12. 2024.

TAJOMSTVÁ SLOVENSKA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Tajomstvá Slovenska		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 8. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Slovensko – prírodné a spoločenské pomery		
Téma: Fakty o Slovensku zakódované v šifrách		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede alebo na školskom dvore, práca v skupinách		
Cieľ: Prehĺbiť vedomosti o Slovensku prostredníctvom objavného učenia a riešenia šífier. Podporiť u žiakov logické myslenie, schopnosť prepájať informácie a rozvíjať tímovú spoluprácu a priestorovú orientáciu. Podporovať záujem o poznávanie Slovenska a jeho zaujímavosti formou didaktickej hry.		
Pomôcky: Pre žiaka: herný hárok (Príloha 3) Pre učiteľa: zoznam správnych riešení (Príloha 1), kartičky s informáciami (Príloha 2)		
Postup: • Žiaci sa rozdelia do dvojíc/trojíc (závisí od počtu žiakov). • Každá skupina dostane herný hárok s dvoma stĺpcami: číslo šifry – znenie šifry • V areáli je vytvorené stanovište <i>KNÍŽNICA</i> s učiteľmi, ktorí majú zoznam šífier. • Napr. žiaci si vyžiadajú šifru č. 7: SJVEÚO2 a hľadajú medzi kartičkami vetu, ktorej slová sa zhodujú s počiatočnými písmenami šifry a obsahujú údaj 2 – teda <u>Slovensko je v Európskej únii od roku 2004.</u> • Po nájdení kartičky zapíšu do hárku: • číslo šifry (napr. 7), celú vetu (fakt) • Hru opakujú podľa vlastného tempa – môžu si pýtať ďalšiu šifru, poradie je ľubovoľné. • Ak si nie sú istí alebo zabudli šifru, musia sa zaradiť na koniec rady a pýtať si ju znova. • Víťazí skupina, ktorá ako prvá správne rozlúšti všetky pridelené šifry.		
Vysvetlenie:		

Každá šifra je zostavená zo začiatkových písmen slov vo vete a z číselného údaja, ktorý sa vo vete nachádza. Žiaci tak prepájajú jazykovú a logickú zložku s geografickým poznatkom.

Príklad:

Šifra: SJVEÚO2

Význam: Slovensko je v Európskej únii od roku 2004.

Hra je koncipovaná ako objavná aktivita, ktorá spája poznávacie, logické a zážitkové učenie.

Podporuje súťaživého ducha, spoluprácu a komunikáciu medzi členmi tímu. Zároveň upevňuje vedomosti o Slovensku, jeho symboloch, krajoch, prírodných i kultúrnych zaujímavostiach.

Didaktické rozpracovanie:

1. Prípravná fáza (evokácia)

Na úvod hodiny učiteľ vedie so žiakmi krátku diskusiu: Čo všetko viete o Slovensku? Aké zaujímavosti, pamiatky alebo prírodné javy by ste odporučili turistovi?

Spoločne si zopakujú základné poznatky o polohe, prírode, histórii a kultúre Slovenska.

Cieľom je prebudiť zvedavosť a motivovať žiakov k objavnému riešeniu šifier.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Žiaci sa učia prepájať informácie zo šifry s konkrétnym faktom a zároveň si upevňujú vedomosti o Slovensku zábavnou formou. Postupne zisťujú, že poznanie faktov a ich logické spájanie vedie k úspešnému vyriešeniu úloh. Aktivita podporuje logické myslenie, koncentráciu, schopnosť komunikovať a efektívne spolupracovať v skupine. Umožňuje žiakom učiť sa prostredníctvom zážitku a hier, čím sa posilňuje dlhodobé zapamätanie poznatkov.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Záverečné zdieľanie odpovedí, oprava nesprávnych odpovedí a spoločné vyhodnotenie – ktoré fakty boli najzaujímavejšie, čo si zapamätali.

Skúsenosti a odporúčania:

Hra je vhodná ako motivačná alebo upevňovacia aktivita na konci tematického celku Slovensko.

Odporúča sa realizovať ju v exteriéri (školský dvor, areál školy), prípadne v triede ako pohybovú aktivitu. Karty s faktami je vhodné vytlačiť na tvrdší papier a zalaminovať pre dlhšiu životnosť.

V prípade nepriaznivého počasia je možné kartičky rozmiestniť po triede, na nástenky či lavice. Hru sme testovali v triede s počtom 22 žiakov. Žiaci hru prijali s nadšením, najviac ich bavilo lúštiť šifry a súťažiť, kto ich rozlúšti najviac. Okrem toho bola hra overená aj počas letného tábora pri počte približne 90 detí. Účastníci reagovali veľmi pozitívne, aktívne spolupracovali a počas hry kládli doplňujúce otázky, čo potvrdilo ich prirodzený záujem o poznávanie Slovenska. Ukázalo sa, že aktivita je mimoriadne motivačná, rozvíja zvedavosť a podporuje tímovú spoluprácu aj v prostredí mimo školy.

Hru je možné jednoducho prispôbiť alebo kombinovať s inými tematickými celkami. Dá sa využiť aj pri témach ako krajiny Európy, svetové rekordy, prírodné javy, sopky, rieky, kontinenty či osobnosti geografie. Učiteľ môže vytvoriť nové šifry podľa učiva a tým zachovať princíp hry, no meniť jej obsah podľa aktuálneho tematického celku.

BOZP:

Pred začiatkom hry je potrebné oboznámiť žiakov s pravidlami bezpečného pohybu po areáli. Učiteľ dohliada na bezpečný priebeh hry, najmä pri presúvaní žiakov medzi stanovišťami. Pri hre v triede žiaci dbajú na opatrnosť pri pohybe medzi lavicami.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Zoznam správnych riešení

Správne riešenia: Šifra – Fakt

1. SJVEÚO2 – Slovensko je v Európskej únii od roku 2004.
2. SMHS5Š – Slovensko má hranicu s 5 štátmi.
3. NSSNVA3R – Na Slovensku sa nachádza viac ako 300 riek.
4. ST9NP – Slovensko tvorí 9 národných parkov.
5. SM3HHVJ – Slovensko má 3 historické významné jazyky.
6. NSJ1JR – Na Slovensku je 12 jadrových reaktorov.
7. SJKVSR – Slovensko je krajina v srdci Európy.
8. NVJGŠ – Najvyšší vrch je Gerlachovský štít.
9. SMMHAZ – Slovensko má mnoho hradov a zámkov.
10. ÚJJS – Úradným jazykom je slovenčina.
11. EJMS – Euro je mena Slovenska.
12. TSNPS – Tatry sú najvyššie pohorie Slovenska.
13. VTŽKAS – V Tatrách žije kamzík a svišť.
14. CAMPNNÚPAK – Cyril a Metod priniesli na naše územie písmo a kresťanstvo.
15. VR1VČ – V roku 1918 vzniklo Československo.
16. BHJSSH – Bratislavský hrad je symbolom slovenskej histórie.
17. SM8KA7O – Slovensko má 8 krajov a 79 okresov.
18. VKAZKPVČÚ – Východné Karpaty a Západné Karpaty pokrývajú veľkú časť územia.
19. NJSSNN-PAV – Na juhu Slovenska sa nachádzajú nížiny – Podunajská a Východoslovenská.
20. SMMPSŠRO – Slovensko má mierne podnebie so štyrmi ročnými obdobiami.
21. PSJVR – Príroda Slovenska je veľmi rozmanitá.
22. TKMVVAÚP – Trnavský kraj má veľa viníc a úrodnej pôdy.
23. DMLK – Dudince majú liečivé kúpele.
24. ZMZAŽU – Zvolen má zámok a železničný uzol.
25. HMBF – Horehronie má bohatý folklór.
26. NVN-LM – Najväčšia vodná nádrž – Liptovská Mara.
27. JSNVT – Jánošík sa narodil v Terchovej.
28. ST4NP – Sú tu 4 národné parky.
29. BZPMNZNS – Bojnický zámok patrí medzi najkrajšie zámky na Slovensku.
30. VSBJSO – V Starej Bystrici je slovenský orloj.

Príloha 2: Kartičky s informáciami

**Príroda
Slovenska je
veľmi rozmanitá.**

**Trnavský kraj má
veľa viníc a
úrodnej pôdy.**

**Dudince majú
liečivé kúpele.**

**Zvolen má zámok
a železničný uzol.**

**Horehronie má
bohatý folklór.**

**Najväčšia vodná
nádrž -Liptovská
Mara.**

**Jánošík sa narodil
v Terchovej.**

**Sú tu 4 národné
parky.**

**Bojnický zámok patrí
medzi najkrajšie
zámky na Slovensku.**

**V Starej Bystrici
je slovenský
orloj.**

**Slovensko je v
Európskej únii
od 2004.**

**Slovensko má
hranicu s 5
štátmi.**

**Na Slovensku sa
nachádza viac
ako 300 riek.**

**Slovensko tvorí
9 národných
parkov.**

**Slovensko má 3
historické hlavné
významné jazyky.**

**Na Slovensku je
12 jadrových
reaktorov.**

**Slovensko je
krajina v srdci
Európy.**

**Najvyšší vrch je
Gerlachovský
štít.**

**Slovensko má
mnoho hradov a
zámkov.**

**Úradným
jazykom je
slovenčina.**

**Euro je mena
Slovenska.**

**Tatry sú
najvyššie pohorie
Slovenska.**

**V Tatrách žije
kamzík a svišť.**

**Cyril a Metod priniesli
na naše územie písmo a
kresťanstvo.**

**V roku 1918
vzniklo
Československo.**

**Bratislavský hrad
je symbolom
slovenskej histórie.**

**Slovensko má 8
krajov a 79
okresov.**

**Východné Karpaty a
Západné Karpaty
pokrývajú veľkú časť
územia.**

**Na juhu Slovenska sa
nachádzajú nížiny –
Podunajská a
Východoslovenská.**

**Slovensko má mierne
podnebie so štyrmi
ročnými obdobiami.**

Príloha 3: Herný hárok

[illegible]

LOVCI DEDIČSTVA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Lovci dedičstva		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 8. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Slovensko – prírodné a kultúrne dedičstvo		
Téma: Pamiatky UNESCO na Slovensku, rozširovanie poznatkov		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Opakovať a upevniť poznatky o Slovensku prostredníctvom pohybovej didaktickej hry. Rozvíjať schopnosť tímovej spolupráce, logického myslenia a komunikácie. Prehlbovať záujem o geografiu a kultúrohistorické pamiatky hravou formou, ktorá umožňuje žiakom objavovať poznatky prostredníctvom zážitku.		
Pomôcky: Pre žiaka: kartičky s písmenami (Príloha 1) Pre učiteľa: hádanky pre žiakov Kartičky s písmenami (na každé slovo zvlášť), lístočky s hádankami		
Postup: Učiteľ rozdelí žiakov do 3 menších tímov (ideálne po 3–4 členoch). Každému tímu prideliť farbu, podľa ktorej sú označené kartičky s písmenami. Učiteľ prečíta prvú hádanku, ktorá opisuje jednu pamiatku, ktorá je zapísaná do svetového dedičstva (napr. Vlkolíneec). Po uhádnutí slova sa tím rozbehne hľadať rozstrihané kartičky s písmenami tohto slova. Písmená sú ukryté po triede alebo vonku v areáli školy – tím ich musí všetky nájsť a správne zoradiť. <u>Prípadne žiaci môžu vybiehať a zbierať písmená podľa čísel, pre sťaženie aktivity a neskôr otočiť a skladať dané slovo.</u> Ak tím správne poskladá slovo, dostane ďalšiu hádanku. Po niekoľkých kolách (napr. 4–5) nasleduje spoločná bonusová otázka: Čo majú všetky tieto pojmy spoločné? Tímy odpovedajú, že ide o pamiatky UNESCO, čím uzatvoria hru.		
Hádanky: 1.VLKOLÍNEC – Hádanka: Je to horská obec. Zachovala si tradičnú drevenú architektúru a nachádza sa pod Veľkou Fatrou. Čo je to?		

2. BANSKÁ ŠTIAVNICA – Hádanka: Je to historické banské mesto známe ťažbou striebra. Nachádzajú sa tam aj tajchy. Čo je to?

3. SPIŠSKÝ HRAD – Hádanka: Je to hradný komplex, ktorý sa týči nad Spišom. Je viditeľný z veľkej diaľky. Čo je to?

4. LEVOČA – Hádanka: Toto mesto má historické centrum, zachovalé mestské hradby a taktiež gotický kostol sv. Jakuba. Je známe dielom Majstra Pavla z Levoče. Čo je to?

Záverečná otázka (bonus): Čo majú všetky tieto pojmy spoločné?

Odpoveď: Všetky pojmy súvisia s pamiatkami UNESCO na Slovensku.

Hodnotenie:

1 bod za správne uhádnutie slova. 1 bod za správne poskladané písmená. 2 body za finálnu odpoveď (spoločná téma – Pamiatky UNESCO). Bonusové body za spoluprácu, fair-play a rýchlosť celého tímu.

Vysvetlenie:

Didaktická hra Lovci dedičstva prepája poznávanie geograficko-kultúrnych pojmov s pohybovou aktivitou a spoluprácou v tíme. Každý tím sa stáva bádateľom, ktorý rieši hádanky, hľadá písmená a skladá tajomstvá pamiatok Slovenska. Žiaci aktívne spájajú pojmy s obsahom učiva, čím si upevňujú poznatky o pamiatkach, cestovnom ruchu, kultúrnych zaujímavostiach všetkých pamiatok UNESCO na Slovensku. Hra rozvíja pozornosť, logické myslenie, sústredenie, tímovosť a komunikáciu v skupine. Zároveň umožňuje prirodzene prepájať geografické poznatky s fyzikálnymi a prírodovednými súvislosťami.

Didaktické rozpracovanie:

1. Prípravná fáza (evokácia)

Na úvod hodiny učiteľ nadviaže na predchádzajúce poznatky žiakov prostredníctvom diskusie: Čo už vieme o pamiatkach? Ktoré pamiatky poznáte? Aktivácia predchádzajúcich vedomostí formou krátkej rozcvičky otázkami. Aktivizácia môže prebiehať krátkymi videami o pamiatkach ale aj motivačnou gul'ou.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Žiaci počas hry riešia hádanky, hľadajú kartičky a spájajú ich do správnych pojmov. Týmto spôsobom si opakujú učivá o pamiatkach a aj slovenských mestách, aplikujú svoje poznatky v praxi a učia sa spolupracovať v tíme.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Po skončení hry sa trieda zide do kruhu, kde nasleduje krátka reflexia:

Ktoré slovo bolo najťažšie uhádnuť? Čo vám išlo najlepšie? Čo nové ste sa dnes dozvedeli? Žiaci zhrnú svoje zážitky a pomenúvajú, čo im hra priniesla. Na záver učiteľ vyzdvihne spoluprácu, logické uvažovanie a aktívny prístup žiakov.

Skúsenosti a odporúčania:

Žiakov didaktická hra veľmi baví, sú zapojení aj tí, ktorí sa bežne menej zapájajú do diania na hodine. Odporúčam pripraviť kartičky s písmenami pevnejšie (napr. zalaminované). Je dobré mať aj jednoduchý systém bodovania pre zvýšenie motivácie. Hru je možné realizovať v triede, na chodbe, na multifunkčnom ihrisku alebo v telocvični. Hru sme overili v školskom prostredí v počte 20 žiakov a aj počas letného tábora, kde sa jej zúčastnilo približne 40 detí. Deti na letnom tábore boli veľmi nadšené, zapojili sa s radosťou a prejavili záujem o slovenské dejiny a kultúrne dedičstvo. Ukázalo sa, že hra rozvíja nielen vedomosti, ale aj zručnosti ako pozornosť, spolupráca, rýchla orientácia a tímový duch.

BOZP:

Upozorniť žiakov na bezpečný pohyb po priestore (nebehať príliš rýchlo, nevrhať sa po kartičkách, aby vydržali aj pre ostatných spolužiakov). Miesto konania upraviť tak, aby sa v priestore nenachádzali prekážky brániace bezpečnému pohybu.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Karty s písmenami

V	L	K	O
L	Í	N	E
C			
B	A	N	S
K	Á	Š	T
I	A	V	N

I	C	A	
S	P	I	Š
S	K	Ý	H
R	A	D	
L	E	V	O
Č	A		

V	L	K	O
L	Í	N	E
C			
B	A	N	S
K	Á	Š	T
I	A	V	N

I	C	A	
S	P	I	Š
S	K	Ý	H
R	A	D	
L	E	V	O
Č	A		

V	L	K	O
L	Í	N	E
C			
B	A	N	S
K	Á	Š	T
I	A	V	N

I	C	A	
S	P	I	Š
S	K	Ý	H
R	A	D	
L	E	V	O
Č	A		

GEOEXPEDÍCIA NAPRIEČ AMERIKOU

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Geoexpedícia naprieč Amerikou		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 9. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Amerika		
Téma: Opakovanie – Amerika		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca vo dvojiciach		
Cieľ: Cieľom didaktickej aktivity je upevniť získané poznatky a zopakovať učivo o Amerike zážitkovým spôsobom. Hra podporí u žiaka argumentáciu a zdôvodnenie jeho/jej odpovedí. Aktivita rozvíja kritické, geografické myslenie a učí žiakov prepájať informácie o prebranej látke.		
Pomôcky: Pre žiaka: grafický návrh herného plánu didaktickej hry (Príloha 1), figúrky, hracia kocka, didaktické kartičky s otázkami a riešeniami rozdelenými podľa tematických okruhov (Príloha 2) Pre učiteľa: zoznam otázok a odpovedí pre kontrolu (Príloha 2)		
Postup: • Žiaci hrajú didaktickú hru vo dvojiciach, ideálne aby bolo 6 dvojíc = 12 hráčov na jeden herný plán. • Každá dvojica má svoju vlastnú figúrku na hernom pláne. • Vo dvojici, kde sa nachádza najmladší hráč, tá dvojica začína ako prvá. Hádže kockou, posunie sa o daný počet na príslušnú farbu. • Spoluhráč z dvojice mu prečíta otázku z kartičky (otázkové kartičky sú položené na hernom pláne v príslušnom políčku). • Žiak sa snaží správne odpovedať (odpoveď je napísaná na každej jednej kartičke pod prerušovanou čiarou). Správna odpoveď → posunutie o 1 políčko vpred. Nesprávna odpoveď → posunutie o 1 políčko dozadu. • Rebríky posúvajú hracie figúrky žiaka vyššie a šípky ho vracajú o políčka naspäť.		

- Vyhráva dvojica, ktorá ako prvá zodpovie správne otázky a bude najrýchlejšie v políčku CIEL.

Vysvetlenie:

Didaktická hra predstavuje zážitkovú formu učenia, ktorá umožňuje žiakom rozvíjať geografické myslenie prostredníctvom interakcie s obsahom tematického celku. Hra stimuluje poznávanie Ameriky. Počas hry žiak pracuje s viacerými typmi geografických informácií, ktoré sú navzájom prepojené. Geoexpedícia naprieč Amerikou sa tak stáva efektívnym prostriedkom na podporu aktívneho učenia, prepojenia učiva a rozvoja kompetencií v súlade s modernými požiadavkami geografického vzdelávania.

Didaktické rozpracovanie:

1. Prípravná fáza (evokácia)

Učiteľ aktivizuje žiakov motivačno-stimulačnými otázkami, pripraví ich na tému aktivity. Aké mestá sa Vám spájajú s Amerikou? Poznáte aj pamiatky, ktoré tam nájdeme? Evokácia posilňuje vnútornú motiváciu a smeruje žiakov k aktívnemu zapojeniu sa do didaktickej hry.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Po motivačnej fáze nasleduje didaktická hra. Žiaci postupne prechádzajú expedíciou po Amerike. Každé jedno políčko predstavuje geografické javy, ktoré sú rozdelené podľa farieb. Modrá = vodstvo, zelená = rastlinstvo, živočíšstvo a národné parky a žltá farba predstavuje zaujímavosti. Žiaci uplatňujú vedomosti, porovnávajú informácie, interpretujú otázky a okamžite si overujú správnosť odpovedí pomocou kartičiek. Dochádza k aktívnemu konštruovaniu poznania.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Na záver učiteľ vedie žiakov k premýšľaniu o tom, čo sa počas hry naučili nové alebo čo už si len zopakovali. Reflexia sa sústreďuje na porozumenie geografických súvislostí. Ktoré otázky boli pre vás najnáročnejšie a prečo? Čo nové ste zistili o prírode? Reflexia zároveň otvára priestor na hodnotenie spolupráce v dvojici – žiaci opisujú, ako si navzájom pomáhali, ako sa dopĺňali a ako im spoločná práca prispela k úspechu v hre.

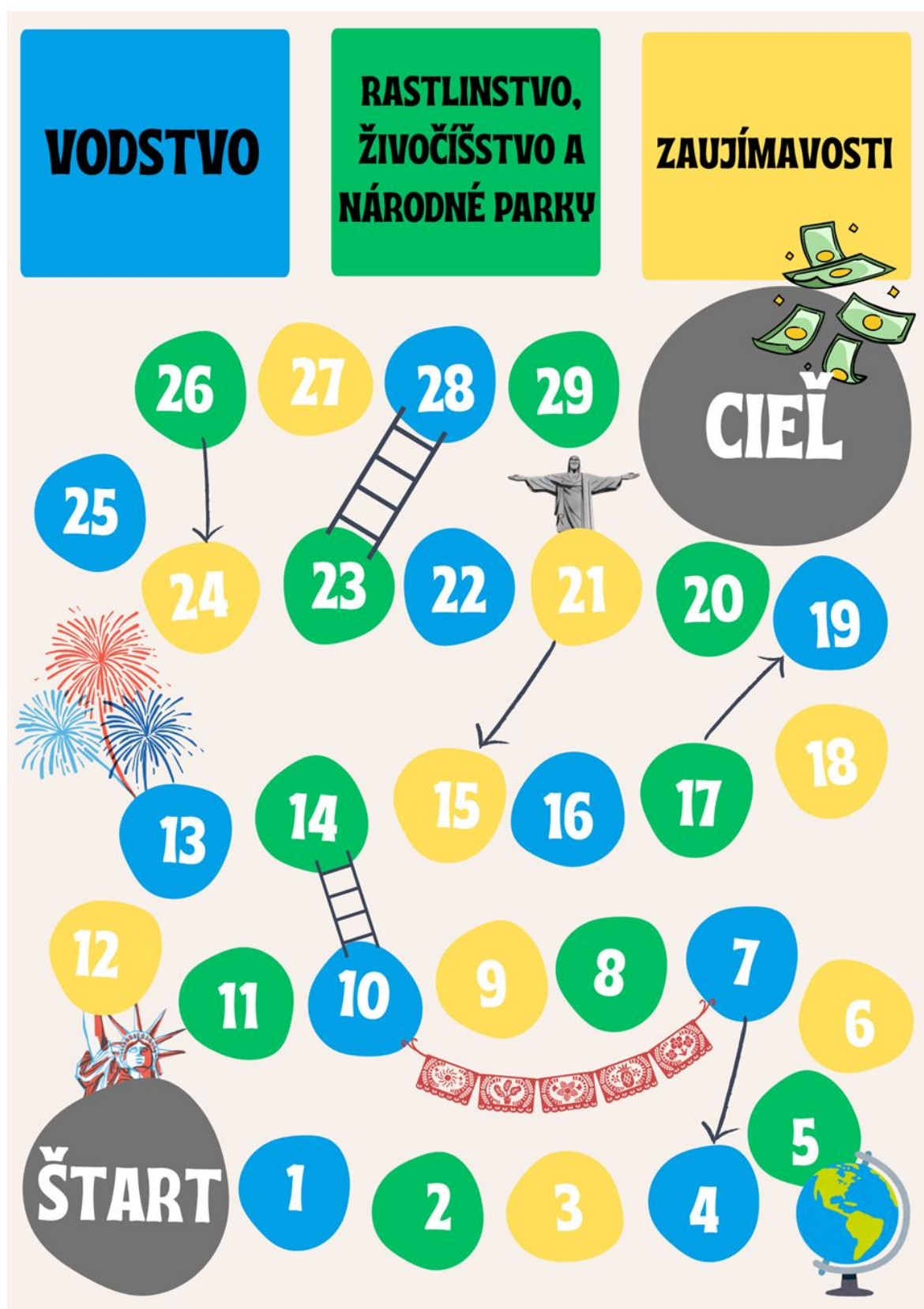
Skúsenosti a odporúčania:

Vďaka variabilite a jednoduchosti organizácie je aktivitu možné realizovať v interiéri aj exteriéri, čo rozširuje možnosti jej pedagogického využitia. Odporúča sa herný plán zalaminovať a vytlačiť na väčší formát aj s kartičkami aby mali dlhšiu životnosť. Hra sa

môže hrať zároveň aj na dvoch herných plánoch, čím bude dynamickejšia a zaujímavejšia v súťaživosti (ktorá skupina bude skôr v cieli hry).

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Grafický návrh herného plánu didaktickej hry

Príloha 2: Didaktické kartičky s otázkami a riešeniami rozdelenými podľa tematických okruhov

Ktoré oceány obmývajú Ameriku?	Ktorý oceán obmýva Ameriku zo západu?	Ktorý oceán obmýva Ameriku z východu?
Tichý, Atlantický, Severný ľadový oceán.	Tichý oceán.	Atlantický oceán.
Ktorý oceán sa dotýka severného pobrežia Severnej Ameriky?	Ktorá rieka patrí medzi najvýznamnejšie rieky Severnej Ameriky – Missouri alebo Dunaj?	Do ktorého oceánu ústi väčšina veľkých riek Severnej Ameriky?
Severný ľadový oceán.	Missouri, Rieka sv. Vavrinca, Ohio, Rio Grande	Do Atlantického oceánu.
Ako sa nazýva rieka, ktorú sa uvádza ako Rio Grande?	Ako sa nazýva rieka sv. Vavrinca – aký oceán ňou odteká?	Koľko Veľkých jazier sa nachádza medzi USA a Kanadou?
Rio Grande je rieka na juhu USA – hranica s Mexikom.	Odteká do Atlantického oceánu.	Päť.
Ktoré jazero patrí medzi Veľké jazerá: Michigan alebo Balaton?	Do ktorého oceánu ústi rieka Mississippi?	Prečo má Amerika rôzne časové pásma (súvisí to s veľkou rozlohou)?
Michigan.	Do Mexického zálivu (Atlantický oceán).	Lebo Amerika má veľkú rozlohu → viac časových pásiem.
Ktoré veľké jazerá ležia na hranici USA a Kanady?	Ktoré rieky v Severnej Amerike ústia do Atlantického oceánu?	Ktorý oceán je „trochu nenápadnejší“, ale susedí s Amerikou na severe?
Napr. Ontario, Huron, Erie, Superior.	Rieky: Mississippi, Missouri, Ohio, Rio Grande ...	Severný ľadový oceán.

Ako sa nazývajú stepné oblasti v Severnej Ameriky ?	Ako sa nazývajú stepné oblasti v Južnej Amerike?	Ktoré dva typické listnaté stromy rastú v severoamerických lesoch?
Prérie	Pampy	Buk a javor
Ako sa volá typ krajiny, kde rastú len zakrpatené stromy, kríky a je tam chladno?	Na ktorých miestach Ameriky sa tundra vyskytuje?	Ako sa volajú dažďové lesy s najväčšou biodiverzitou v Južnej Amerike?
Tundra	Severná Amerika – Aljaška, sever Kanady, vysoké Kordillery, Ohňová zem	Amazonský dažďový prales
Čo nahradilo kedysi rozľahlé prérie plné bizónov?	Ktorý živočích bol kedysi bežný na prériách, dnes sa vyskytuje už len v rezerváciách?	V ktorej oblasti Severnej Ameriky sú rozšírené lesy mierneho pásma?
Poľnohospodárske polia a plantáže (stepi sa zmenili na polia)	Bizón	V Kordillerách a v strednej časti Kanady – lesy mierneho pásma
Ktorý veľký národný park v Severnej Amerike je známy sekvojami?	Ako sa volá národný park v Kanade?	Na akom súostroví žijú tučniaky, leguány a obrovské korytnačky?
Sekvojový národný park	Banff alebo Jasper	Galapágy
Ktorý vedec skúmal živočíchy a rastliny na Galapágoch?	Ako sa nazýva drsná oblasť na juhu Južnej Ameriky s vetrami a ľadovcovými jazerami?	Ako sa volá najstarší národný park Južnej Ameriky (vyhlásený v roku 1934)?
Charles Darwin	Patagónia	Národný park Nahuel Huapi (1934)

Ako sa prezýva mesto New York?	Ako sa volá slávny most v San Franciscu?	Kde sa nachádza Hollywood?
Big apple	Golden Gate Bridge	V meste Los Angeles, štát Kalifornia
Aké jedlo je typické pre USA?	V ktorom štáte sa nachádza Miami?	Ktorý americký štát je známy pozdravom „Aloha“?
Hamburger, hot dog, jablkový koláč	Florida	Havaj (Hawaii)
Kde stojí Biely dom?	Ktoré mesto je známe kasínami a svetlami v púšti?	Ako sa volá najväčší zábavný park na Floride?
Washington D.C.	Las Vegas	Walt Disney World (Orlando)
Ako sa volá najznámejšia basketbalová liga v USA?	Ako sa volá najväčší dažďový prales sveta, ktorý sa nachádza v Južnej Amerike?	Ako sa volá najvodnatejšia rieka sveta?
NBA	Amazonský dažďový prales.	Amazonka.
Ako sa volá najznámejšia socha v Brazílii?	Ktorý tanec pochádza z Argentíny a je slávny na celom svete?	Ako sa volá najväčší karneval na svete, ktorý sa koná v Brazílii?
Kristus Spasiteľ (Cristo Redentor).	Tango.	Karneval v Rio de Janeiro.

AMERIKA – JA MÁM, TY MÁŠ

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Amerika – Ja mám, ty máš		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 9. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Amerika		
Téma: Fyzickogeografická a humánnogeografická charakteristika Ameriky		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, frontálna práca		
Cieľ: Hlavným cieľom didaktickej hry je prehĺbovanie poznatkov prostredníctvom reťazovej hry. Spoznávanie zaujímavých miest, symbolov, regiónov ale aj ich kultúrne a historické súvislosti.		
Pomôcky, technika: pre žiaka: Kartačka „Ja mám, ty máš“ (Príloha 1), školský atlas pre učiteľa: metodický list s poradím kartičiek		
Postup: • Motivačnou otázkou je: „Čo všetko si predstavujete pod pojmom Amerika?“ • Na začiatku hry vysvetlí pravidlá. (Každý žiak dostane len jednu z rozstrihaných kartičiek). Hra obsahuje 24 kartičiek. • Hra prebieha z miesta prípadne v školskom areáli. • Žiak začne prvou vetou z kartičky – Ja mám, ty máš... následne položí otázku, ktorú má napísanú na spodnej časti. • Žiaci odpovedajú a pokračujú v reťazi. • Cieľom hry je správne priradovať otázky k odpovediam a vytvoriť reťaz z kartičiek. Žiaci musia pozorne počúvať počas celého priebehu hry, aby predišli opakovaniam alebo chybám. • V prípade chýb učiteľ usmerňuje a naviguje žiakov k odpovedi. • Na záver hry nasleduje spoločná reflexia.		
Vysvetlenie: Didaktická hra podporuje rozvoj geografickej gramotnosti u žiakov. Reťazová komunikačná hra vedie žiakov k aktivizácii a identifikácii geografických poznatkov.		

Didaktické rozpracovanie:**1. Prípravná fáza (evokácia)**

V úvodnej motivačnej fáze – učiteľ aktivizuje žiakov za pomoci krátkej otázky: Čo všetko si predstavíte pod pojmom Amerika? Žiaci odpovedajú, môže sa spraviť aj pojmová mapa, pre lepšie znázornenie.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Nasleduje realizácia didaktickej hry Ja mám, ty máš. Žiaci identifikujú a opisujú geografické objekty, symboly, mestá a ďalšie prvky. Učiteľ priebežne dopĺňa súvislosti medzi danými objektami. V tejto fáze žiaci prepájajú nové informácie s predchádzajúcimi. Zároveň rozvíjajú geografickú gramotnosť.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Cieľom, bolo upevnenie poznatkov a prepájanie nového učiva s už prebratým a samotné uvedomenie si ich významu. Po skončení reťazovej hry prebehne spoločná reflexia – formou riadenej diskusie. Učiteľ kladie otvorené otázky, na ktoré žiaci odpovedajú: Ktorú časť Ameriky považujete za najvýznamnejšiu a prečo? Prečo vznikajú veľkomestá? Aký význam má Karibik alebo Panamský prielav pre svetové obchodovanie? Žiaci vyjadrujú svoje názory, učiteľ im neoponuje.

Skúsenosti a odporúčania:

Didaktická hra je vhodná do školského prostredia, dá sa hrať aj v areáli. Realizácia prebehla v 9. ročníku na ZŠ v počte 19 žiakov. Hra sa stretla s pozitívnou odozvou od detí. Žiaci, zhodnotili, že takýto druh aktivít by ocenili aj na ostatných hodinách. Vyzdvihli aj to, že sa do hry zapojili všetci.

Odporúča sa si predom kartičky rozstrihať (podľa obr. nožničiek) a zalaminovať, zvýši sa tým estetická úroveň, ale aj praktickosť a trvácnosť kartičiek.

Vypracovala: Bc. Dominika Weissová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Kartička „Ja mám, ty máš“

Ja mám Andy.	Ja mám Amazonku.	Ja mám Niagárske vodopády.
Kto má najdlhšiu rieku sveta pretekajúcu v Južnej Amerike?	Kto má najznámejšie vodopády na hranici USA a Kanady?	Kto má mesto inak nazývané aj "Veľké jablko"?
Ja mám New York.	Ja mám Angelov vodopád.	Ja mám Amazonskú nížinu.
Kto má najvyšší vodopád sveta, ktorý sa nachádza vo Venezuele?	Kto má rozsiahlu nížinu pokrytú dažďovým pralesom?	Kto má najznámejší symbol prisťahovalectva?
Ja mám sochu slobody.	Ja mám Machu Picchu.	Ja mám Grand Canyon.
Kto má inkské horské mesto zapísané v UNESCO?	Kto má kaňon vytvorený riekou Colorado?	Kto má suchú púšť považovanú za najsuchšiu na svete?
Ja mám Atacamu.	Ja mám Mississippi.	Ja mám Patagóniu.
Kto má rieku pretekajúcu USA zo S na J a ústiacu do Mexického zálivu?	Kto má oblasť nachádzajúcu sa na juhu Južnej Ameriky?	Kto má známy karneval v Rio de Janeiro?

Ja mám karneval v Riu.	Ja mám Pampy.	Ja mám Silicon Valley.
Kto má rozsiahle trávnaté oblasti v Argentíne?	Kto má centrum moderných technológií?	Kto má rozsiahle trávnaté oblasti v Severnej Amerike?
Ja mám Prérie.	Ja mám Mexický záliv.	Ja mám Wall Street.
Kto má veľmi známi záliv, kde sa ťaží ropa?	Kto má finančné centrum sveta - nachádzajúce sa na Manhattane ?	Kto má štát nachádzajúci sa v Tichom oceáne s aktívnymi sopkami? ?
Ja mám Havaj.	Ja mám Kaliforniu.	Ja mám Yellowstone..
Kto má oblasť častých zemetrasení na západe USA?	Kto má národný park známy gejzírmí a medveďom Yogi?	Kto má krajinu so symbolom javorového listu?
Ja mám Kanadu.	Ja mám Brazíliu.	Ja mám Empire State Building.
Kto má oblasť masívneho odlesňovania kvôli chovu dobytku?	Kto má mrakodrap vysoký 381 m, kt. bol po roku 1931 najvyššou budovou sveta?	Kto má najdlhšie pohorie sveta tiahnuce sa pozdĺž západu Južnej Ameriky?

AMERICKÁ PÁTRAČKA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Americká pátračka		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 9. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Amerika		
Téma: Štáty severnej a južnej Ameriky		
Forma výučby: Aktivita na školskom dvore, práca v skupinách		
Cieľ: Na základe vlastných vedomostí a informácií z tematických máp v atlase rozhodnúť, ktorému štátu Ameriky patrí charakteristika uvedená na hernej karte.		
Pomôcky: závesné herné karty (Príloha 1), správne riešenie (Príloha 2), atlas, hárok papiera a pero do každej skupiny		
Postup: Učiteľ vopred rozmiestni v areáli školy / v prírode alebo v priestoroch školy 7 herných kariet (Príloha 1). Rozdelí žiakov do piatich skupín. Každá zo skupín dostane jednu zo siedmich farieb herných kariet. Úlohou žiakov je postupne hľadať herné karty v správnom poradí farieb, ktoré žiaci zistia správnym určením názvu štátu, ktorý je opísaný na každej hernej karte. Žiaci pracujú s tematickými mapami v atlase, kde nájdu potrebné informácie. Hru vyhráva skupina, ktorá sa opäť ku svojej prvej karte (s farbou skupiny) dostane ako prvá. Približné trvanie všetkých fáz hry je spolu 15 – 20 min., v závislosti od veľkosti plochy s umiestnenými hernými kartami.		
Vysvetlenie: Regionálna geografia jednotlivých oblastí/štátov Ameriky býva často vyučovaná pomerne stereotypne. Oživenie vyučovacej hodiny zameranej na opakovanie učiva predstavuje didaktická hra Americká pátračka. Okrem toho, že si pri nej žiaci zopakujú vedomosti o jednotlivých štátoch Ameriky, dozvedia sa aj množstvo nových informácií. Hra má pohybový a súťažný charakter, čo na žiakov pôsobí motivujúco. Nevyhnutná je kooperácia žiakov, čím hra rozvíja ich sociálne kompetencie.		
Didaktické rozpracovanie: 1. Prípravná fáza (evokácia)		

Učiteľ vopred farebne vytlačí prílohu (v závere metodiky) na tvrdší papier a vystrihne z nej všetkých 7 kariet. Spodnú časť kariet na vyznačených miestach rozstrihá na 6 zvislých častí, ktorých farebnú časť zahne dozadu a zalepí. Vytvorí tak kartu s charakteristikou štátu a šiestimi štátmi, ktorých zadné strany sú označené rôznymi farbami. Karty učiteľ zavesí (tak, aby ich žiaci museli hľadať) pomocou tenšieho špagátu na rôzne predmety na školskom dvore či v prírode. Čím budú karty rozvešané na väčšej ploche, tým sa žiaci viac nabehajú, kým nájdu a správne určia všetky. Zníži sa tým tiež riziko, že jednotlivé skupiny budú musieť čakať na vyriešenie úlohy predchádzajúcou skupinou.

2. Realizačná fáza (uvedenie si významu)

Učiteľ žiakom vysvetlí cieľ a pravidlá hry. Cieľom hry je čo najskôr nájsť a správne odhaliť názvy amerických štátov, ktorých stručný opis je na siedmich herných kartách rozmiestnených na školskom dvore/v prírode. Žiaci budú súťažiť v skupinách, jeden žiak zo skupiny bude ako zapisovateľ sedieť v strednej časti hernej plochy. Každá skupina dostane pridelenú farbu hernej karty, ktorú budú hľadať ako prvú. Po odštartovaní hry bude skupina (okrem zapisovateľa) hľadať kartu s touto farbou. Keď ju nájde, na základe charakteristiky na karte (a s pomocou atlasu pri zapisovateľovi) sa členovia skupiny rozhodnú, o ktorý zo štátov uvedených v spodnej časti karty ide. Prídu to oznámiť zapisovateľovi, ktorý si poznačí farbu hernej karty a štát. Žiaci časť karty s vybratým štátom prevrátia a zistia, akú farbu bude mať karta, ktorú budú hľadať ako druhú. Takto budú skupiny postupovať, kým sa opäť nedostanú k prvej karte. Vyhráva skupina, ktorá zistí správne názvy všetkých štátov a skončí ako prvá (oznámi to učiteľovi). Ak sa žiaci pomýlia, zistia to tak, že sa budú stále vracieť k štátom, pri ktorých už boli. Spolu so zapisovateľom svoj postup skonzultujú s učiteľom, ktorý im povie, pri ktorej karte spravili chybu.

Učiteľ rozdelí žiakov do piatich skupín. Skupiny môžu byť vytvorené rozrátaním, žrebovaním alebo na základe dobrovoľnosti (záleží od zvyklostí učiteľa a žiakov). Skupiny si zvolia názvy a zapisovateľov, ktorí dostanú atlas, papier a pero a posadia sa v strede hernej plochy (nie blízko pri sebe).

Žiaci v skupinách realizujú didaktickú hru. Učiteľ pozoruje hru a prípadne konzultuje problémy skupín. K dispozícii má správne riešenie (príloha 2), do ktorého si poznačí poradie ukončenia hry jednotlivých skupín a správnosť riešenia.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Po dokončení hry všetkými skupinami učiteľ skontroluje správnosť riešenia úloh na hárkoch papiera zapisovateľov. Vyhlási poradie skupín, ktoré mali všetky štáty určené správne.

Zreflektuje spolu so žiakmi priebeh hry, prípadné problémy a ocení skupiny, ktoré postupovali podľa pravidiel.

Správne riešenie:

Žltá karta – USA

Zelená karta – Brazília

Sivá karta – Bolívia

Modrá karta – Kanada

Ružová karta – Argentína

Fialová karta – Mexiko

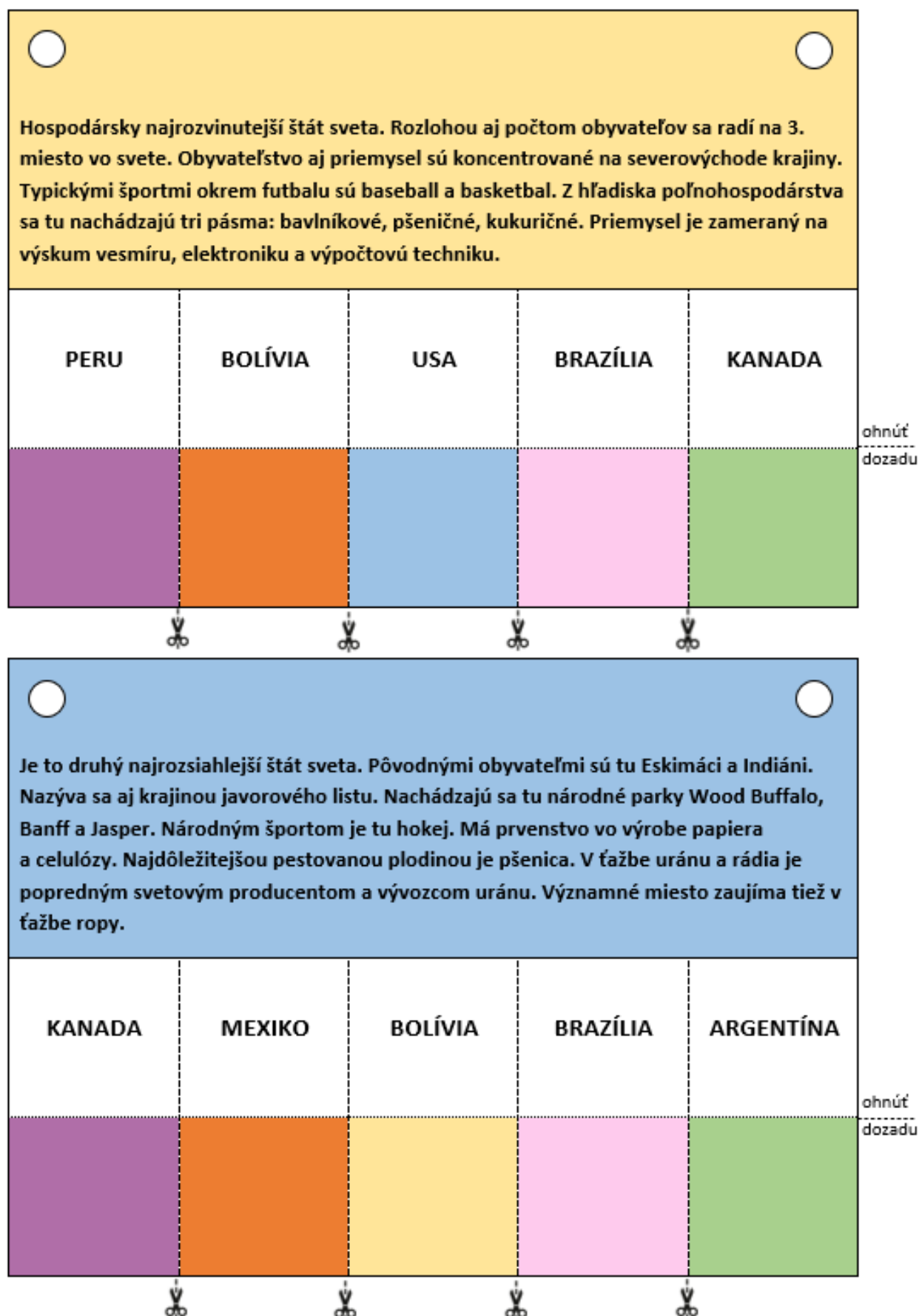
Oranžová karta – Kolumbia

Skúsenosti a odporúčania: Každá skupina hľadá počas realizácie hry hernú kartu inej farby, no napriek tomu sa môže stať, že sa pri jednej karte stretnú dve skupiny. Pri tejto situácii žiaci chvíľu počkajú, kým skupina pred nimi neodíde.

BOZP: Žiaci sú poučení o zásadách bezpečnosti počas hry

Vypracoval: RNDr. Martina Škodová, PhD., FPV UMB v BB

Príloha 1: Herné karty na vystrihnutie

Chudobnejší štát Ameriky. Pôvodnými obyvateľmi sú Aztékovia a Mayovia. Je to 3 najväčší štát Ameriky. Základom hospodárstva je poľnohospodárstvo, pestuje sa tu: kukurica, tropické ovocie (banány, ananás, mango), zelenina, Chilli papričky, tabasko. Z nerastných surovín je najvýznamnejšia ťažba ropy, farebných kovov a striebra. Tri najvyššie pohoria sú vlastne vyhasnuté sopky, z nich najznámejšia je Popocatepetl. Typické pre túto krajinu sú sombrerá a pálivé jedlá.

KOLUMBIA	BOLÍVIA	PERU	BRAZÍLIA	MEXIKO

ohnúť
dozadu

Najväčší štát južnej Ameriky - rozlohou aj počtom obyvateľov. Úradným jazykom je portugalčina. Pôvodní obyvatelia sú Indiáni. Hospodárstvo je sústredené na J štátu a v pobrežných oblastiach, je tu aj najväčšia hustota zaľudnenia. Vyniká v pestovaní kávy = 1. miesto na svete, kakaovníka, cukrovej trstiny, citrusov, manioku. Z priemyslu vyniká ťažba železnej rudy, bauxitu, drahokamov, zlata. Krajina sa preslávila futbalom, známa je pláž Copacabana.

PERU	BOLÍVIA	USA	BRAZÍLIA	KOLUMBIA

ohnúť
dozadu

Je hospodársky najrozvinutejšia z laplatských štátov. Podľa názvu by sa tu malo ťažiť veľa striebra, ale najvýznamnejšia je ťažba ropy, hlavne v Patagónii na pobreží Atlantického oceánu. Ropa sa iba veľmi málo vyváža, väčšina z nej sa spracováva. Vyrábajú sa z nej palivá a používa sa na výrobu elektrickej energie. V niektorých častiach sú vhodné podmienky na pestovanie viniča. Tancom tohto štátu je tango. Futbal je pre obyvateľov športom číslo 1.

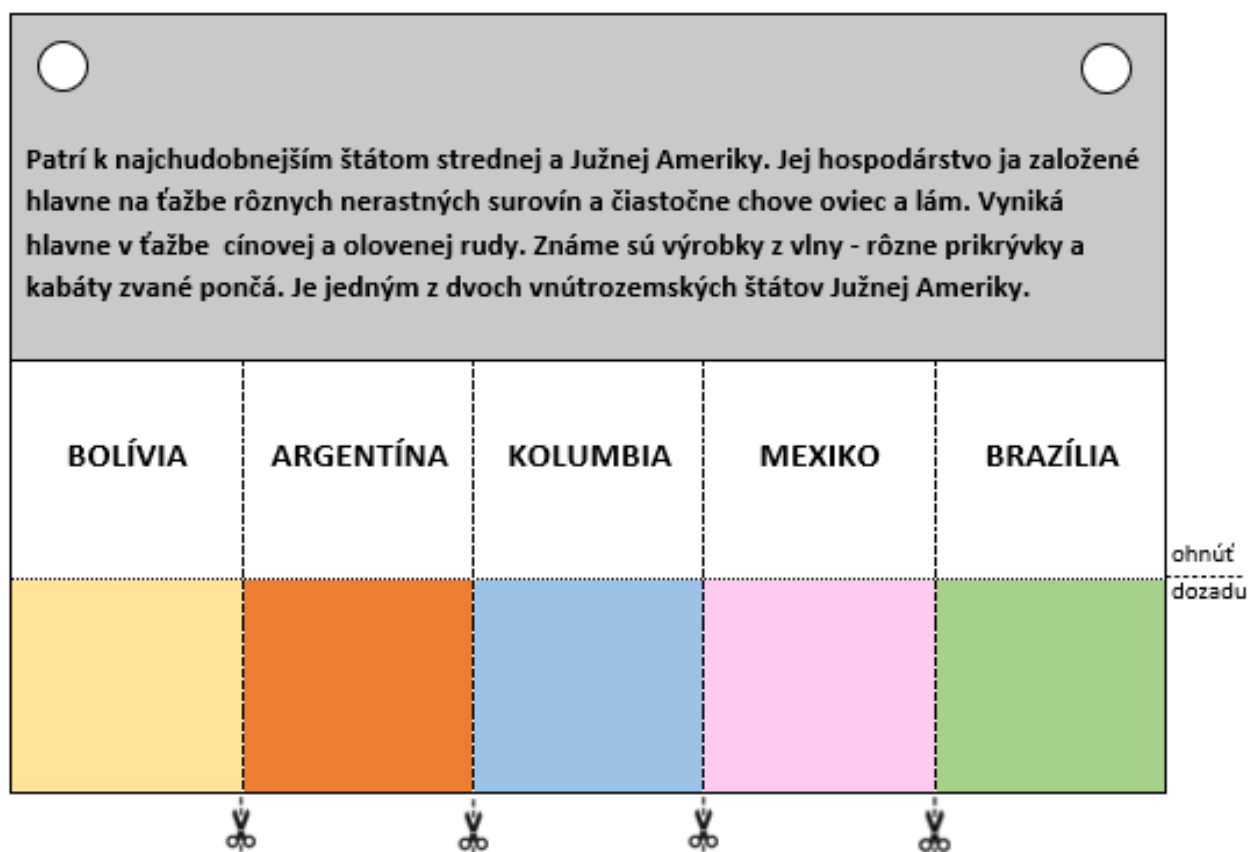
PERU	ARGENTÍNA	KOLUMBIA	MEXIKO	BRAZÍLIA

ohnúť dozadu

Patrí medzi najbohatšie andské štáty. Nerastné bohatstvo je rôznorodé a zahŕňa okrem ropy aj čierne uhlie, zlato a smaragdy. Je známym pestovateľom a vývozcom kávy a banánov. Káva získala 2. miesto v pestovaní. Zásoby ropy a zemného plynu sa využívajú len nepatrne, takže krajina musí kryť spotrebu elektrickej energie z vodných elektrární.

PERU	BOLÍVIA	USA	KOLUMBIA	MEXIKO

ohnúť dozadu

Príloha 2: Správne riešenie

Farba karty	Štát	Skupina 1	Skupina 2	Skupina 3	Skupina 4	Skupina 5
Žltá	USA					
Modrá	Kanada					
Fialová	Mexiko					
Zelená	Brazília					
Ružová	Argentína					
Oranžová	Kolumbia					
Sivá	Bolívia					

ZLOČIN V AMERIKE

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Zločin v Amerike		
Predmet: geografia	Základná škola	Ročník: 9. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Amerika		
Téma: Opakovanie – fyzická a humánna geografia Ameriky		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Hlavným cieľom didaktickej hry je opakovanie a upevnenie poznatkov o Amerike prostredníctvom zážitkovej a problémovej výučby. Žiaci si hrovou formou precvičujú geografické vedomosti (poloha, podnebie, obyvateľstvo, hospodárstvo) a zároveň rozvíjajú logické myslenie, tímovú spoluprácu a schopnosť argumentácie.		
Pomôcky: • atlas sveta (pre každý tím) • pracovný list (tabuľka podozrivých, Príloha 1) • kartičky s indíciami (učiteľ, Príloha 2) • hodnotiaci tabuľka (učiteľ)		
Postup: Trieda sa rozdelí na 2 tímy, každý tím rieši vlastný detektívny prípad. Indície získavajú plnením úloh (pohybové, vedomostné, kreatívne). Každá zo skupín si musí vybrať niekoho (napr. atléta, umelecký typ a pod.) a prídu za učiteľom, ktorý im indície poskytne. Úlohy plnia postupne – bez splnenia úlohy nedostanú indíciu. Indície ich navádzajú na správne riešenie úlohy. Potom znova príde jeden zo skupiny a musí urobiť úlohu, po úlohe dostanú indíciu. Cieľ: zistiť miesto činu, obeť, vražednú zbraň, páchatel'a a motív. Víťazný tím získava titul: „Hlavný vyšetrovateľ Ameriky.“		
Vysvetlenie: Hra „Zločin v Amerike“ je didaktická aktivita, ktorá využíva súťaživosť, zvedavosť a tímovú spoluprácu na aktívne upevňovanie a opakovanie si geografických poznatkov. Prostredníctvom úloh a indícií si žiaci rozvíjajú nielen svoje vedomosti, ale aj schopnosť spolupracovať, rýchlo sa rozhodovať a zároveň poznať svojich spolužiakov. Hra podporuje vnútornú motiváciu žiakov,		

zvyšuje ich záujem o učivo a napomáha k tomu, aby si dlhodobejšie uchovali tieto poznatky. V tejto hre sa učíme aj kriticky myslieť a byť obozretní. Teóriu využívame v praxi, kde kolektívne riešime problémy.

Didaktické rozpracovanie:

1. Prípravná fáza (evokácia)

Diskusia – „Kde sa nachádza Amerika? Aké klimatické pásma tam poznáme? Aké problémy majú veľké mestá?“ Aktivizácia predchádzajúcich vedomostí.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Žiaci riešia detektívnu hru. Typy úloh sú pohybové, vedomostné, kreatívne, pamäťové. Obsah indícií: klimatické pásmo, geografická poloha, konkrétne miesto, obyvateľstvo, hospodárstvo, environmentálny problém.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Kde sa odohrávali prípady? Aké problémy sme riešili? Čo bolo pre vás ťažké? Ako sa vám spolupracovalo?

BOZP: upozorniť na bezpečný pohyb v triede, zabrániť behaniu a zrážkam, zabezpečiť dostatočný priestor, dohliadať na priebeh aktivít.

Vypracoval: Bc. Katarína Kukoľová, RNDr. Martina Škodová, PhD., FPV UMB v BB

	OBEŤ
KRIMI SPRÁVY	VRAŽEDNÁ ZBRAŇ
ZLOČIN V AMERIKE V nočných hodinách bola na území Ameriky objavená obeť násilného činu. Podľa prvotných informácií bola osoba zasiahnutá priamo do oblasti hlavy. Okolnosti prípadu sú zatiaľ nejasné a identita obete nebola oficiálne potvrdená.	SVEDKOVIA
Na mieste zasahovali záchranné zložky a vyšetrovanie okamžite prevzala polícia. Tá momentálne pracuje s viacerými verziami udalostí a zhromažďuje dôkazy, ktoré by mohli viesť k objasneniu prípadu. „Ide o závažný incident a robíme všetko pre to, aby sme zistili, čo sa stalo,“ uviedol hovorca vyšetrovacieho tímu. Polícia vyzýva verejnosť, aby poskytla akékoľvek informácie, ktoré by mohli pomôcť pri vyšetrovaní. Prípád zostáva otvorený.	PÁCHATEĽ
MIESTO+ČAS	POZNÁMKY

Príloha 2: Kartičky s indíciami

Č.	Typ indicie	Aktivita	Indície pre skupiny 1 a 2
1	Atlét	Urob 10 drepov a 5 klikov	(1.) Teploty sú tu vysoké počas celého roka. Často prší a vzduch je veľmi vlhký. Ročné obdobia sa takmer nemenia. (2.) Počas roka sa striedajú štyri ročné obdobia. Letá bývajú teplé a zimy chladné. Teploty sa výrazne menia počas roka.
2	Umelecká duša	Nakresli napr. opicu alebo slona – ostatní zo skupiny musia uhádnuť	(1.) Nachádzam sa v oblasti s hustým dažďovým pralesom, kde je veľké množstvo riek a vysoká vlhkosť vzduchu. Teploty sú tu vysoké počas celého roka. Rastie tu strom, ktorý má veľmi tvrdé drevo a je často vyrubovaný. V tejto oblasti žije veľká mačkovitá šelma s bodkami, ktorá je výborný lovec. Táto oblasť je domovom mnohých ohrozených živočíchov, ktorých život je ohrozený činnosťou človeka. Mesto: SAUNAM (2.) Nachádzam sa v oblasti s veľkými mestami a rozvinutým priemyslom. V blízkosti sa nachádzajú veľké sladkovodné jazerá. Počas roka sa tu striedajú štyri ročné obdobia. V tejto oblasti sa prirodzene nevyskytujú tropické pralesy, ale skôr listnaté lesy a trávnaté oblasti. Prostredie je silno ovplyvnené človekom a priemyslom. Typickým zvieratom širšej oblasti je veľký bylinožravec – bizón. Mesto: OGACIHC
3	Schovávačka	V triede je schovaný papierik s logom vašej skupiny – nájdí ho	(1.) Žijem v krajine, kde sa hovorí jazykom podobným španielčine, no nie je to španielčina. Každý deň pracujem v horúcom a vlhkom prostredí, kde stromy rastú veľmi husto. Moja práca mení krajinu – tam, kde bol les, vznikajú polia. Nie všetci so mnou súhlasia a niektorí ma za to nenávidia. Mám konflikty s ľuďmi, ktorí chránia prírodu. Meno: Erhardo (2.) Žijem vo veľkom meste, kde je veľa tovární a áut. Vzduch tu nie je vždy čistý a niekedy je ťažké dýchať. Každý deň chodím do práce, kde vyrábame výrobky pre ľudí. Moja práca je náročná a často sa stretávam s kolegami v hlučnom prostredí. Mám konflikty so spolupracovníkmi kvôli práci. Meno: John
4	Najspoľahlivejší	Zapamätaj si básničku a povedz ju spolužiakom	(1.) Som nástroj, ktorý pozná každý, kto pracuje v lese. Pomáham meniť hustý prales na otvorený priestor. Mám ostrú kovovú časť a pevné drevené telo. V nesprávnych rukách sa zo mňa stáva nebezpečná zbraň. (2.) Som ťažký a chladný, často ma držia ruky robotníkov. Pomáham tvoriť aj ničieť. Keď dopadnem silou, zanechám stopu. V továrni som užitočný, mimo nej nebezpečný.
5	Najtichší	Pantomímou zahraj napr. dažď alebo smog – ostatní hádajú	(1.) VÝPOVEDE SVEDKOV Svedok A: Videla som ju pri lese – je to mladšia žena s tmavšími vlasmi a opálenou pokožkou, typická pre túto oblasť. Hovorila po portugalsky a bola veľmi rozrušená. Hádala sa s obeťou a kričala, že ničí prales a že to musí prestať.

Č.	Typ indicie	Aktivita	Indície pre skupiny 1 a 2
			Svedok B: Poznám ju z protestov. Je to odvážna žena, ktorá často stojí proti farmárom a bráni prírodu. Nosí jednoduché oblečenie a vždy hovorí o ochrane dažďového lesa. K činu došlo približne medzi 16:30 – 17:30. Svedok C: Myslím si, že to bol obchodník. Bol to muž z mesta, dobre oblečený, stále riešil peniaze. Obeť mu vraj dlhovala a mali medzi sebou konflikt. Svedok D: V ten deň som ju videl odchádzať z lesa. Bola spotená, zadychaná a niesla v ruke nástroj na prácu v lese. Bolo to okolo 17:00. Pôsobila nervózne a stále sa obzerala. Svedok E: Je známa tým, že často nesúhlasí s farmármi a verejne vystupuje proti ich činnosti. O 17:20 bola na verejnom vystúpení, no správala sa veľmi zvláštne. (2.) VÝPOVEDE SVEDKOV Svedok A: Je to muž, ktorý tu nežije celý život – má mierny prízvuk, takže asi prišiel z inej krajiny. Pracuje s nami vo fabrike. Počul som ho hádať sa s obeťou, bol nahnevaný a hovoril o nespravodlivých podmienkach. K činu došlo približne medzi 15:30 – 16:30. Svedok B: Určite to bol aktivista proti smogu. Bol to vysoký muž, často protestoval pred továrňou a kričal na všetkých. Vyzeral agresívne. Svedok C: Ten kolega je skôr uzavretý, veľa nerozpráva. V ten deň však zostal v práci dlhšie než ostatní. Tvrdil, že dokončuje prácu, ale nikto ho nevidel na jeho mieste. Svedok D: Videla som ho vychádzať zo skladu s náradím. Bolo to okolo 16:00 popoludní. Bol nervózny, spotený a rýchlo odišiel preč. Nechcel sa s nikým rozprávať. Svedok E: Tvrdil, že bol pri riaditeľovi okolo 16:10. Preberali vraj pracovné veci, ale nikto to priamo nepotvrdil.
6	Štvorlístok	Vytiahni si lístoček – ak je na ňom odpoveď, máš výhodu	Správne odpovede: (1.) Svedok C klamal (2.) Svedok B klamal
7	Finálna indícia	Urči miesto podľa súradníc	(1.) Polícia vystopovala signál mobilného telefónu. Páchateľ opustil krajinu a prekročil hranice do susedného štátu. Súradnice: 12° južnej šírky, 77° západnej dĺžky. Ide o veľké mesto na západnom pobreží Južnej Ameriky pri Tichom oceáne. (2.) Polícia zachytila posledný signál mobilného telefónu. Páchateľ opustil krajinu a presunul sa na sever za hranice. Súradnice: 43° severnej šírky, 79° západnej dĺžky. Ide o veľké mesto pri jazere v susednej krajine.

Príloha 3: Správne odpovede

Kategória	PRÍPAD 1 – AMAZÓNIA	PRÍPAD 2 – CHICAGO
Klimatické pásmo	rovníkové (tropické)	mierne pásmo
Miesto činu	Manaus (Brazília, Amazónia)	Chicago (USA)
Obet'	Erhardo – farmár / podnikateľ v odlesňovaní	John – robotník
Zbraň	sekera	kladivo
Čas vraždy	16:30 – 17:30	15:30 – 16:30
Zavádzajúci svedok	Svedok C – obchodník → nesúvisí	Svedok B – aktivista → nesúvisí
Páchateľ	environmentalistka (žena)	kolega (muž)
Motív	ochrana pralesa / konflikt s farmárom	pracovný konflikt / peniaze / pracovné podmienky
Útek páchatel'a	Lima (Peru)	Toronto (Kanada)

PREŽIL BY SI V AMERIKE?

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Prežil by si v Amerike?		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 9. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Amerika		
Téma: Podnebné pásma		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Pochopiť vplyv podnebných pásiem Ameriky na ľudský život a zdroje. Rozvíjať kritické myslenie, rozhodovanie a spoluprácu v tíme. Aplikovať geografické poznatky prakticky a analyzovať riziká prírodných katastrof.		
Pomôcky: kartičky oblastí (Príloha 1), informačné kartičky (Príloha 2), kartičky extrémnych udalostí (Príloha 3), papiere (A3), farebné fixky, zoznam výbavy (Príloha 4)		
Postup: Úvod a lokalizácia: Žiakom oznámim, že stroskotali na neznámych miestach v Amerike. Rozdelím ich do 5 skupín a každá si vytiahne kartu jednej oblasti (polárne, studené, mierne, vysokohorské, tropické). Na slepej mape musia nájsť a vyznačiť polohu svojho prideleného pásma. Strategický výber výbavy: Pred samotným prieskumom si každá skupina zo zoznamu výbavy vyberie 3 predmety, ktoré si berú so sebou. Svoj výber musia neskôr v pláne prežitia logicky obhájiť vzhľadom na podmienky v ich pásme. Zoznam budú vidieť na interaktívnej tabuli. Expedičné stanovištia (prieskum): V triede sú pripravené stanovištia podľa typu informácií (teplota, voda, potrava, rastlinstvo, živočíšstvo). Žiaci musia na každom stanovišti identifikovať a vybrať tú kartičku, ktorá najviac sedí na ich oblasť. Celkovo by mali nájsť 5 správnych informačných kartičiek. Plán prežitia: Skupiny sa odoberú k stolom a na papier (A3) vypracujú plán prežitia – čo budú jesť, piť, kde budú bývať a ako využijú vybranú výbavu a prírodné zdroje z kartičiek.		

5. Extrémna udalosť: Keď budú mať základný náčrt svojich plánov, každá skupina dostane kartu s extrémnou udalosťou (napr. polárna víchrica, tornádo, záplavy). Ich úlohou je vymyslieť a doplniť do plánu, ako sa prispôbiť novým podmienkam a ochrániť svoj prístrešok či zásoby. 6. Záver a diskusia: Každá skupina odprezentuje svoj plán pred triedou. Ostatní spolužiaci a učiteľ hrajú rolu „Záchrannej komisie“, ktorá kladie otázky: „Nezamrzli by ste v noci bez deky?“ alebo „Ako ste vyčistili vodu z rieky?“. Na záver sa vyhodnotí, ktorá skupina mala najväčšiu šancu na reálne prežitie.
Vysvetlenie: Hra simuluje situáciu, kde žiaci musia využiť geografické vedomosti o podnebí, prírodných zdrojoch a prostredí. Uvedomujú si, že rôzne typy krajiny ponúkajú rôzne možnosti pre život a že človek sa musí prostrediu prispôbiť.
Didaktické rozpracovanie: 1. Prípravná fáza (evokácia) Učiteľ sa opýta: „Predstavte si, že by ste sa ocitli sami na neznámom ostrove. Čo by ste urobili ako prvé?“ Žiaci krátko diskutujú. Následne vysvetlím postup a rozdelím žiakov do skupín. 2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu) Žiaci skúmajú ostrov (triedu), získavajú informácie a vytvárajú komplexný plán prežitia. 3. Hodnotiaca fáza (reflexia) Trieda diskutuje o reálnosti navrhnutých riešení a dôležitosti poznania miestnych podmienok.
Skúsenosti a odporúčania: Žiakov veľmi baví, keď učiteľ podáva celý príbeh dramaticky. Možno pridať obrázky oblastí pre lepšiu predstavivosť. Aktivita podporuje kreativitu a argumentáciu, čiže treba nechať žiakov, aby rozmýšľali a nemusia sa držať len získaných kartičiek.
BOZP: Žiaci sa po triede pohybujú pokojne a v skupinách. S pomôckami pracujú opatrne a dodržiavajú pokyny učiteľa.
Vypracoval: Bc. Tamara Gubóová, FPV UMB v BB

Príloha 1: Kartičky klimatických oblastí

POLÁRNE	
STUDENÉ	
MIERNE	
VYSOKOHORSKÉ	
TROPICKÉ	

Príloha 2: Informačné kartičky

Ryby alebo morské živočíchy	
Machy a lišajníky	
Tulene, ryby, polárne medvede	
Zimy sú dlhé a veľmi chladné, letá krátke a mierne	
Jazerá, rieky, topiaci sa sneh	
Lov, ryby, bobule	
Ihličnaté lesy	
Losy, vlky, medvede a soby	
Štyri ročné obdobia	
Rieky, jazerá, dážď	
Rastliny, lov, ryby	
Listnaté a zmiešané lesy, lúky, úrodná pôda	
Jelene, líšky, vtáky, menšie cicavce	
Teplota klesá s nadmorskou výškou	
Horské potoky, ľadovce	
Plodiny, lamy a alpaky	
Nízke trávy, horské rastliny	
Lamy, alpaky a horské zvieratá	
Počas celého roka je teplo a vlhko	
Rieky a dážď	

Ovocie, ryby, rastliny.	
Tropický dažďový prales.	
Opice, jaguáre, hady, papagáje a množstvo hmyzu.	

Príloha 3: Kartičky prírodných hrozieb

Polárna víchrica Silný vietor a sneženie výrazne zhoršujú viditeľnosť a pocitovú teplotu. Ako ochránite prístrešok pred vetrom? Ako sa zahrejete?	
Mimoriadne dlhá zima Teploty zostávajú dlho pod nulou a krajinu pokrýva hrubá vrstva snehu. Ako zabezpečíte potravu počas zimy? Ako udržíte teplo v prístrešku?	
Silná búrka alebo tornádo Silný vietor môže poškodiť prístrešky a stromy. Kde by bolo bezpečné miesto na prístrešok? Ako ho ochránite pred vetrom?	
Zosuv pôdy alebo lavína Po silných dažďoch alebo snežení sa môže uvoľniť svah. Kde by bolo bezpečné miesto na prístrešok? Ktorým miestam by ste sa mali vyhnúť?	
Silné dažde a záplavy Rieky sa môžu vyliat z brehov a pôda je veľmi mokrá. Kde postavíte prístrešok, aby ho voda nezaplavila? Ako ochránite zásoby potravy?	

Príloha 4: Zoznam predmetov

- Kresadlo
- Nôž
- Hrubá vlnená deka
- Filter na vodu
- Rybárska sieť a háčiky
- Nepremokavá plachta
- Malé zrkadlo
- Lekárnička s obväzmi a dezinfekciou
- Horolezecké lano
- Fľaša

ČLOVEČE NEHNEVAJ SA – AMERIKA

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Človeče nehnevaj sa – Amerika		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 9. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Amerika		
Téma: Opakovanie po všeobecných informáciách o Amerike		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Cieľ: Žiak sa orientuje na mape Ameriky, poznáva americké štáty a upevňuje si vedomosti o Amerike prostredníctvom hry		
Pomôcky: 4 panáčikovia rôznych farieb (1 skupina), kartičky s otázkami (Príloha 1), mapa Ameriky (Príloha 2), Správne odpovede (Príloha 3)		
Postup: Učiteľ pripraví mapu celej Ameriky. Žiaci sa rozdelia do skupín (ideálne 4 maximálne + 1 čo číta otázky). Každý hráč v skupine dostane figúrku inej farby. Hráči začínajú v najsevernejšom americkom štáte Kanade a ich úlohou je dostať sa do najjužnejšieho štátu. Hráč dostane otázku/výrok o Amerike, ak na ňu zodpovie posunie sa o jeden štát na juh (pri nesprávnej odpovedi môžeme dať pravidlo vrátiť sa o políčko späť). Vyhráva hráč alebo skupina, ktorá sa ako prvá dostane do cieľového – najjužnejšieho štátu Argentína.		
Vysvetlenie: Aktivita je založená na princípe hry „Človeče, nehnevaj sa“, pričom žiaci postupujú po mape Ameriky z najsevernejšieho štátu do najjužnejšieho. Pohybujú sa vždy len do susedného štátu, čím si precvičujú orientáciu na mape a uvedomujú si geografickú polohu jednotlivých štátov USA. Postup hráča je podmienený správnym zodpovedaním otázky o Amerike. Otázky môžu byť zamerané na geografiu, kultúru, prírodu, hlavné mestá alebo zaujímavosti z textu, ktorí žiaci už videli v PZ, prezentáciách a pod. Pri nesprávnej odpovedi zostáva stáť na mieste alebo sa vráti o políčko späť. Aktivita podporuje súťaživosť, spoluprácu, logické myslenie a upevňovanie vedomostí hrovou formou.		
Didaktické rozpracovanie: 1. Prípravná fáza (evokácia)		

Učiteľ žiakom ukáže mapu Ameriky a vedie krátky rozhovor o tom, čo už o Amerike vedia. Žiaci pomenúvajú známe štáty, mestá alebo zaujímavosti USA. Následne učiteľ predstaví pravidlá hry a cieľ aktivity – dostať sa z najsevernejšieho štátu do najjužnejšieho.

2. Realizačná fáza (uvedomenie si významu)

Žiaci hrajú geografickú hru na princípe „Človeče, nehnevaj sa“. Postupujú po mape Ameriky cez susedné štáty a odpovedajú na otázky o Amerike. Prostredníctvom aktivity si upevňujú orientáciu na mape, geografické vedomosti a poznávajú jednotlivé štáty Ameriky hravou formou.

3. Hodnotiaca fáza (reflexia)

Po skončení hry žiaci spoločne zhodnotia priebeh aktivity. Rozprávajú o tom, ktoré otázky boli najťažšie, čo nové sa naučili a ktoré štáty si zapamätali. Učiteľ so žiakmi zopakuje najdôležitejšie poznatky a môže zaradiť krátke zhrnutie alebo diskusiu.

Skúsenosti a odporúčania:

Pri realizácii je potrebné žiakom vopred vysvetliť, že sa pohybujú iba po pevninskej časti Ameriky. Odporúčame tiež určiť jedného žiaka, ktorý bude čítať otázky/výroky. Aktivita tak prebieha plynulejšie a učiteľ sa môže viac venovať kontrole správnych odpovedí a organizácii hry.

Vypracoval: Bc. Kristína Tarabová, RNDr. Martina Škodová, PhD., FPV UMB v BB

Príloha 1: Kartičky s otázkami a výrokmi

1. Oceán medzi Amerikou a Európou.	2. Polostrov na juhu Severnej Ameriky blízko Kuby.
3. Úzky polostrov na juhozápade Severnej Ameriky.	4. Najseverozápadnejšia časť Severnej Ameriky.
5. Záliv v Severnej Amerike, čo v zime zamrzá.	6. Najväčší oceán sveta, pomenovaný aj ako Pacifik.
7. Záliv nesúci meno štátu na jeho brehoch.	8. Ostrov pri južnom cípe Južnej Ameriky.
9. Výbežok oceánu alebo mora do pevniny.	10. Celý svetadiel Amerika leží na pologuli.
11. Pomenovanie pôvodných obyvateľov Ameriky.	12. Prieplav medzi Pacifikom a Atlantikom.
13. Amerika je svetadiel alebo kontinent?	14. Južná a Severná Amerika sú svetadiel alebo kontinent?

15. Nachádza sa Mount McKinley v Južnej Amerike?	16. Je najnižším bodom Severnej Ameriky Údolie smrti?
17. V ktorom štáte sa nachádza Popocatepetl?	18. Andy sa nachádzajú v Severnej alebo Južnej Amerike?
19. Do akého úmoria patrí rieka Mackenzie?	20. Je rieka sv. Vavrinca prítokom Mississippi?
21. Je rieka Amazonka najkratšia rieka v Južnej Amerike?	22. Je správne tvrdenie: „Bezodtokové oblasti sa v Južnej Amerike nevyskytujú“?
23. V ktorom štáte sa nachádza Hudsonov záliv?	24. Nachádza sa Kalifornský záliv v Južnej Amerike?
25. Najznámejšie vodopády v Amerike sú...	26. Jazero na hraniciach USA a Kanady.
27. Ako sa nazýva skupina piatich jazier v Severnej Amerike?	28. Oceán, do ktorého sa vlieva väčšina riek.
29. Najdlhšia rieka v Severnej Amerike.	30. Najvyšší vodopád sveta.

31. Je správne tvrdenie: „Amazonka je približne 2,3 krát dlhšia ako rieka Dunaj“?	32. Je správne tvrdenie: „Jazero Titicaca sa nachádza na hraniciach Peru a Bolívie“?
33. Je správne tvrdenie: „Polostrov Florida leží v tropickom pásme“?	34. Je správne tvrdenie: „Ostrovy v Karibskom mori často ohrozujú tornáda“?
35. Je správne tvrdenie: „Údolie smrti je najsuchším miestom v Severnej Amerike“?	36. Je správne tvrdenie: „V Brazílii nie je problém s kľčovaním tropického dažďového lesa“?
37. Je správne tvrdenie: „Stepi v Južnej Amerike voláme prérie“?	38. Je správne tvrdenie: „Tajga sa rozprestiera v Južnej Amerike“?
39. Je správne tvrdenie: „Subtropické rastlinstvo sa vyskytuje v oblasti Mexického zálivu“?	40. Je správne tvrdenie: „Južná Amerika nezasahuje do oblasti tundry“?
41. Je správne tvrdenie: „Yellowstonský národný park je najstarší park v Severnej Amerike“?	42. Je správne tvrdenie: „Stepi v Severnej Amerike voláme pampy“?
43. Je správne tvrdenie: „V Andách žijú lamy“?	44. Je správne tvrdenie: „K najvyšším stromom na Zemi patria sekvoje v Yosemitejskom národnom parku“?
45. Ako sa nazýva oblasť Ameriky, kde žijú ľadové medvede?	46. Ako sa nazýva juhoamerické pohorie, kde žijú horské lamy?

47. Najznámejší kaňon Ameriky vytvorený riekou Colorado.	48. Ako sa nazýva púšť v blízkosti Ánd, jedno z najsuchších miest na svete?
49. Kto boli prví Európania, ktorí prekonali Atlantický oceán a doplávali až k brehom Ameriky?	50. Mulat je potomok koho?
51. Mestic je potomok koho?	52. Zambo je potomok koho?
53. Prevláda v Amerike kresťanstvo?	54. Pomenuj tri indiánske kmene.
55. Oprav tvrdenie: „V Amerike sa pestujú zemiaky, kukurica, ošípané, banány a kokosy“.	56. Je správne tvrdenie: „Socha slobody sa nachádza v Rio de Janeiro“?
57. Je správne tvrdenie: „USA je najväčší producent javorového sirupu na svete“?	58. Ktorými jazykmi sa hovorí v Kanade?
59. Ktorý štát je známy hudobným štýlom reggae?	60. V ktorom americkom štáte sa hovorí portugalsky?

Príloha 2: Správne odpovede:

Č.	Odpoveď	Č.	Odpoveď	Č.	Odpoveď
1	Atlantický oceán	21	Nie (je najdlhšia)	41	Áno (Yellowstonský národný park)
2	Florida	22	Nie (vyskytujú sa)	42	Nie (prérie)
3	Kalifornský polostrov (Baja California)	23	v Kanade (severovýchod)	43	Áno
4	Aljaška	24	Nie (v Severnej Amerike)	44	Áno (Yosemitský národný park)
5	Hudsonov záliv	25	Niagarské vodopády	45	Arktída (sever Kanady, Aljaška)
6	Tichý oceán (Pacifik)	26	Horné jazero (Lake Superior)	46	Andy
7	Mexický záliv	27	Veľké jazera	47	Grand Canyon
8	Ohňová zem (Tierra del Fuego)	28	Atlantický oceán	48	Atacama
9	záliv	29	Mississippi (s Missouri)	49	Vikingovia
10	západnej	30	Angelov vodopád (Salto Ángel)	50	beloch + černocho
11	Indiáni (pôvodní obyvatelia / domorodci)	31	Áno	51	beloch + Indián
12	Panamský prieplav	32	Áno	52	černocho + Indián
13	svetadiel	33	Áno	53	Áno
14	kontinent (Amerika ako jeden kontinent)	34	Nie (skôr hurikány)	54	napr.: Aztékovia, Mayovia, Inkovia
15	Nie (je v Severnej Amerike – Aljaška)	35	Áno	55	zemiaky, kukurica, banány, kokos
16	Áno	36	Nie (odlesňovanie Amazónie)	56	Nie → je v New Yorku (Socha slobody)
17	Mexiku	37	Nie (pampy)	57	Nie → Kanada je najväčší producent
18	Južnej Amerike	38	Nie (v Severnej Amerike)	58	angličtina a francúzština
19	Severného ľadového oceána (Arktického)	39	Áno	59	Jamajka
20	Nie	40	Áno	60	Brazília

Príloha 3: Mapa Ameriky (2 časti)

ČO MÁME SPOLOČNÉ?

AKTIVITA: Didaktická hra		
Názov: Čo máme spoločné?		
Predmet: Geografia	Základná škola	Ročník: 6. až 9. ročník / 3. cyklus
Tematický celok: Všetky		
Téma: Opakovanie učiva 6. až 9. ročníka		
Forma výučby: Aktivita v školskej triede, práca v skupinách		
Ciele: Uviesť všeobecný (nadradený) pojem k rôznym konkrétnym geografickým pojmom. Vysvetliť pojmy prieplav, prírodná katastrofa, náboženstvo, hlavné mesto a pod. a uviesť konkrétne príklady týchto pojmov. Spolupracovať v skupine.		
Pomôcky, technika: kartičky s trojicami geografických pojmov (Príloha 1), mobilný telefón so stopkami		
Postup: Učiteľ rozdelí žiakov do štyroch skupín. Jeden zástupca každej skupiny sa postaví pred tabuľu a postupne číta trojice spolu súvisiacich geografických pojmov na desiatich kartičkách. Úlohou jeho skupiny je určiť všeobecný (nadradený) pojem ku každej trojici pojmov na kartičke. Vyhráva skupina, ktorá v časovom limite 1 minúty správne určí najviac všeobecných (nadradených) pojmov.		
Vysvetlenie: Cieľom didaktickej hry je aktivizácia žiakov, ale tiež rozvíjanie ich spôsobilosti klasifikovať, keďže musia narábať s geografickými pojmi na dvoch hierarchických úrovniach (konkrétnej aj všeobecnej). V prípade, že žiaci niektoré z pojmov nepoznajú, hra otvára priestor na ich vysvetlenie. Potrebný čas na realizáciu didaktickej hry je 10 min.		
Didaktické rozpracovanie: 1. Prípravná fáza (evokácia) – 2 min. Učiteľ sa žiakov opýta, či vedia, čo má spoločné hruška, jablko a banán. Áno, je to ovocie. Vysvetlí im, že na tomto princípe sa zahrajú hru, kde ale nebudú druhy ovocia, ale geografické pojmy, ktoré majú niečo spoločné.		

2. Realizačná fáza (uvedenie si významu) – 5 min.

Učiteľ vysvetlí cieľ a postup riešenia didaktickej hry. Žiaci budú rozdelení do štyroch skupín. Každá skupina si vyberie jedného zástupcu, ktorý sa postaví pred tabuľu a bude postupne čítať trojice spolu súvisiacich pojmov na desiatich kartičkách. Úlohou jeho skupiny je čo najskôr určiť všeobecný (nadradený) pojem ku každej trojici pojmov na kartičke. Vyhráva skupina, ktorá v časovom limite 1 minúty správne určí najviac všeobecných (nadradených) pojmov. Učiteľ sa opýta žiakov, či porozumeli pravidlám hry a zodpovie prípadné otázky.

Učiteľ rozdelí žiakov do štyroch skupín. Vyzve skupiny, aby si zvolili (alebo učiteľ určí) zástupcov. Vyzve prvého zástupcu, aby šiel pred tabuľu a odovzdá mu 10 kartičiek s trojicami pojmov (jednej farby). Spustí časomieru. Zástupca postupne číta trojice pojmov a jeho skupina sa snaží povedať správny nadradený pojem. Keď ho vyslovia, učiteľ povie „ĎALEJ“ a zástupca prečíta pojmy na druhej kartičke atď. Ak skupina nevie určiť nadradený pojem, povie „ĎALEJ“. Učiteľ sleduje čas a počíta správne určené nadradené pojmy. Po skončení 1 min. hry sa skupiny vystriedajú.

Správne riešenie:

1. skupina	2. skupina	3. skupina	4. skupina
1. koryto, ústie, meander – rieka	1. Jadranské more, Balkánsky polostrov, Záhreb – Chorvátsko	1. sneh, krúpy, dážď – zrážky	1. šachta, štôlna, tma – baňa
2. žirafy, Kongo, čierna rasa – Afrika	2. Arabský, Somálsky, Pyrenejský – polostrov	2. piesok, duna, Egypt – púšť	2. Guinejský, Perzský, Mexický – záliv
3. Suezský, Panamský, Rýn-Mohan-Dunaj – prieplav	3. Jazero, rieka, vodná nádrž – vodstvo	3. kozub, kráter, láva – sopka	3. Gobi, Atacama, Kalahari – púšť
4. ľadovce, polárna žiara, ľadový medveď – Arktída	4. smer, strelka, sever – kompas	4. kostol, modlitba, Boh – náboženstvo	4. Fjordy, Oslo, Škandinávsky polostrov – Nórsko
5. Štiavnické, Kremnické, Vihorlatské – vrchy	5. Pieniny, Malá Fatra, Vysoké Tatry – slovenské pohoria	5. obchody, paneláky, ulice – mesto	5. závod, výroba, automobil – priemysel
6. Kresťanstvo, Islam, Budhizmus – náboženstvo	6. Spln, nov, prvá štvrť – Mesiac	6. Benátky, Vezuv, Sicília – Taliansko	6. Pádska, Poddunajská, Veľkopofská – nížina
7. hurikán, tsunami, zemetrasenie – prírodná katastrofa	7. Čierne, Červené, Baltské – more	7. baobab, zebra, Afrika – savana	7. Gibraltár, Lamanš, Bospor – prieliv
8. tráva, indián, bizón – préria/step	8. Slnko, Zem, Neptún – slnčná sústava	8. Jadro, plášť, kôra – Zem	8. skala, stredovek, zrúcanina – hrad
9. Václav Havel, Labe, Praha – Česká republika	9. Praha, Paríž, Viedeň – hlavné mesto	9. lietadlo, vlak, električka – doprava	9. vrešťan, ara, leňochod – dažďový prales

10. legenda, strelka, mierka – mapa	10. Cyprus, Madagaskar, Kréta – ostrov	10. kumulus, cirrus, kumulonimbus – oblak	10. zlato, meď, olovo – kov
---	--	---	---------------------------------------

3. Hodnotiaca fáza (reflexia) – 3 min.

Po skončení všetkých skupín učiteľ určí víťaza hry. Následne spolu so žiakmi zreflektuje jej priebeh a prípadné problémy. Opýta sa žiakov, ako sa im pracovalo, čo nové sa naučili a ktorým pojmom nerozumeli. Vyzve žiakov, aby ich vysvetlili svojimi slovami.

Skúsenosti a odporúčania: Učiteľ môže zvážiť pojmy (ich obsah, náročnosť) v didaktickej hre a prípadne ich upraviť alebo doplniť pre ďalšie skupiny. Učiteľ môže hru aj obrátiť – prečítať všeobecný geografický pojem a úlohou skupín bude v stanovenom časovom limite napísať čo najviac konkrétnych príkladov k danému pojmu.

Vypracoval: RNDr. Martina Škodová, PhD., FPV UMB v BB

1. koryto, ústie, meander

2. žirafy, Kongo, čierna rasa

3. Suezský, Panamský, Rýn-Mohan-Dunaj

4. ľadovce, polárna žiara, ľadový medveď

5. Štiavnické, Kremnické, Vihorlatské

6. Kresťanstvo, Islam, Budhizmus

7. hurikán, tsunami, zemetrasenie

8. tráva, indián, bizón

9. Václav Havel, Labe, Praha

10. legenda, smerová ružica, mierka

**1. Jadranské more, Balkánsky
polostrov, Záhreb**

2. Arabský, Somálsky, Pyrenejský

3. jazero, rieka, vodná nádrž

4. smer, strelka, sever

5. Pieniny, Malá Fatra, Vysoké Tatry

6. spln, nov, prvá štvrt'

7. Čierne, Červené, Baltské

8. Slnko, Zem, Neptún

9. Praha, Paríž, Viedeň

10. Cyprus, Madagaskar, Kréta

1. sneh, krúpy, dážď

2. piesok, duna, Egypt

3. kozub, kráter, láva

4. kostol, modlitba, Boh

5. obchody, paneláky, ulice

6. Benátky, Vezuv, Sicília

7. baobab, zebra, Afrika

8. jadro, plášť, kôra

9. lietadlo, vlak, električka

10. Kumulus, Cirrus, Kumulonimbus

1. šachta, štôľňa, tma

2. Guinejský, Perzský, Mexický

3. Gobi, Atacama, Kalahari

4. Fjordy, Oslo, Škandinávsky polostrov

5. závod, výroba, automobil

6. Pádska, Poddunajská, Veľkopol'ská

7. Gibraltár, Lamanš, Bospor

8. skala, stredovek, zrúcanina

9. vrešťan, ara, leňochod

10. zlato, med', olovo

ZÁVER

Moderné vyučovanie geografie si vyžaduje také metódy a formy práce, ktoré podporujú aktivitu žiakov, ich samostatné myslenie a schopnosť prepájať poznatky s reálnym svetom. Didaktické hry predstavujú jednu z možností, ako urobiť vyučovanie dynamickejším, zážitkovejším a zároveň efektívnym. Vytvárajú priestor na prirodzené zapájanie žiakov do vyučovania a umožňujú im získavať vedomosti prostredníctvom vlastnej skúsenosti. Zároveň podporujú pozitívnu atmosféru v triede, vzájomnú komunikáciu a ochotu spolupracovať pri riešení úloh. Významným prínosom hier je aj to, že dokážu aktivizovať žiakov, ktorí sa pri tradičných formách vyučovania zapájajú menej. Prostredníctvom pohybu, diskusie a spoločného riešenia problémov sa učenie stáva prirodzenejším a bližším reálnym situáciám. Navrhnuté didaktické hry sú v súlade s požiadavkami súčasného kurikula, ktoré kladie dôraz na rozvoj viacerých kompetencií. Podporujú samostatné uvažovanie, spoluprácu, komunikáciu a schopnosť pracovať s geografickými informáciami. Namiesto pasívneho prijímania faktov dávajú žiakovi priestor objavovať, diskutovať, analyzovať a hľadať riešenia.

Jednotlivé hry boli zároveň prakticky overené v prostredí rôznych základných škôl. Skúsenosti z ich realizácie ukázali, že žiaci reagujú na tento spôsob práce pozitívne, prejavujú väčší záujem o tému a aktívnejšie sa zapájajú do vyučovania. Overovanie zároveň umožnilo aktivity upraviť a doladiť tak, aby boli organizačne zvládnuteľné a efektívne využiteľné v pedagogickej praxi. Viaceré aktivity sa ukázali ako vhodné nielen na opakovanie učiva, ale aj na motiváciu žiakov pri osvojovaní nových poznatkov. Učiteľom zároveň poskytujú možnosť prispôbiť ich konkrétnym podmienkam triedy, veku žiakov či časovým možnostiam vyučovacej hodiny.

Zmyslom tejto príručky bolo ponúknuť učiteľom inšpiráciu pri tvorbe živých a podnetných hodín geografie. Ak sa vďaka týmto aktivitám podarí premeniť vyučovanie na priestor, kde sa spája poznanie so zvedavosťou, spolupráca s rešpektom a učenie so zážitkom, potom geografia prestane byť len školským predmetom – stane sa cestou k lepšiemu porozumeniu svetu okolo nás.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

- Baptista, A., Fiel, E., & Julião, R. P. (2023). *Students' perceptions of the use of gamification in teaching geography*. European School Education Platform. <https://school-education.ec.europa.eu/en/discover/research/students-perceptions-use-gamification-teaching-geography>
- Beginqulova, G. (2023). *Use of didactic games in geography classes and its effectiveness*. World of Modern Education. <https://www.neliti.com/publications/697814/use-of-didactic-games-in-geography-classes-and-its-effectiveness>
- Coelho, R. R., Santana, R. O., Menezes, L. H., Muniz, T. D., Santos, I. O., Amorim, D. S. T., & Almeida, G. L. (2025). *Active methodologies applied to geography teaching in basic education*. Artefactum. <https://www.artefactumjournal.com/index.php/artefactum/article/download/2358/1225>
- Kolb, D. A. (2015). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (2nd ed.). Pearson Education.
- Lambert, D., & Jones, M. (Eds.). (2013). *Debates in geography education*. Routledge.
- Petlák, E. (2020). *Všeobecná didaktika* (3. vyd.). Iris.
- Slavin, R. E. (2018). *Educational psychology: Theory and practice* (12th ed.). Pearson.
- Štatistický úrad Slovenskej republiky. (2025). *Vybrané demografické ukazovatele Slovenskej republiky*. <https://www.statistics.sk>
- Tewdwr-Jones, M., & Lymn, S. (2021). Using games in geographical and planning-related teaching: Serious games, edutainment and role-play. *Journal of Geography in Higher Education*, 45(3), 375–392. <https://doi.org/10.1016/j.jgle.2021.100027>
- Vojteková, J., Miková, A., & Vojtek, M. (2024). *Geolocation games in field teaching of geography*. In *ICERI2024 Proceedings*. IATED Academy. <https://doi.org/10.21125/iceri.2024.0575>
- Zhakupova, A., Sadykova, A., & Nurpeisova, G. (2026). A systematic literature review of the global experience of gamification in geography teaching. *Frontiers in Education*, 11. <https://doi.org/10.3389/educ.2026.1722540>

Námety na vyučovanie geografie s využitím didaktických hier

Metodická príručka pre učiteľov ZŠ

Autori

RNDr. Martina Škodová, PhD.

Bc. Dominika Weissová

Študentky a študenti: Bc. Kristína Figuliová; Bc. Simona Franková; Bc. Alexandra Grilusová; Bc. Tamara Gubóová; Bc. Katarína Kukoľová; Bc. Martin Kysel'; Mgr. Andrej Nemček; Bc. Tatiana Pjataková; Bc. Tamara Šinková; Bc. Kristína Tarabová

Pracovisko autorov: Katedra geografie a geológie, Fakulta prírodných vied UMB v Banskej Bystrici

e-mail: martina.skodova@umb.sk

Recenzent

Mgr. Tomáš Hrdý

BELIANUM. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Fakulta prírodných vied UMB, Katedra geografie a geológie

Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica, Slovenská republika

Banská Bystrica 2026

178 strán

Dostupné od: 1.9. 2026

ISBN 978-80-557-2343-3

EAN 9788055723433

<https://doi.org/10.24040/2026.9788055723433>

ISBN 978-80-557-2343-3